

MØTEDOKUMENTER

Forskningsutvalget

21.02.2024

UNIVERSITETET I BERGEN

**Forsknings- og innovasjonsavdelingen
Februar 2024**

V1 publisert 14. februar 2024

V2 21.2.24 - korrigeret omtale og figur sak 2 vedlegg 1 - EU pilar 2, og vedlegg 2 forskningsrådet.

Møte i Universitetets forskningsutvalg

21. februar 2024

12:30 – 15:30

Styrerommet, Muséplassen 1

Saksliste

I. Godkjenning av innkalling og saksliste

II. Referat: [FU-møte 6 desember](#)

III. Saker

Saker

FU 02/24	D	Utviklingsavtalens mål for forskning, fremskriving av NFR-aktivitet og gjennomslag i EU Saksforelegg , innspill til utviklingsavtalen , statistikk for NFR og EU
FU 03/24	D	FERD – årsrapport og status for senterets virksomhet Saksforelegg , utkast til årsrapport
FU 04/24	D	Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB Saksforelegg , revidert systembeskrivelse , myndighets og oppgaver , fakultetenes høringsinnspill
FU 05/24	D	ERC Advanced grants Saksforelegg
FU 06/24	O	FP10 – ERC-uttalelse Saksforelegg
FU 07/24	O	Nasjonal satsing på kunstig intelligens (KI-milliarden) Saksforelegg
FU 08/24	O	Unge forskertalent Saksforelegg
FU 09/24	O	Orientering – Montpellier Muntlig orientering på møte
<hr/> Eventuelt <hr/>		

D: Drøftingssak, O: Orienteringssak

Referat fra møte i Universitetets forskningsutvalg

Onsdag 6. desember,

12:30– 15:30

Styrommet, Muséplassen 1

Til stede: Benedicte Carlsen (leder), Ole Th. Hjortland, Øyvind Frette, Siri Gloppen, Jostein Gundersen, Nils Anfinset, Ragna Aarli, Maria-Carme Torras-Calvo, Alexander Sæbøe Svendsen og Øystein Monsen, Marit Bakke, Karsten Specht.

Fra administrasjonen: Alette Mykkeltvedt, Birgit Falch, Bjug Bøyum, Charlotte Eide, Karin Rydving

Saksliste: Det var ingen kommentarer til møteinnkalling, og ingen saker ble meldt til eventuelt.

Referat: [Referat](#) ble sirkulert for innspill i etterkant av FU-møtet 8. november. Utvalget hadde ingen kommentarer til referatet som ble framlagt på møtet.

	Sak
FU 46/23	<p>Medlemskap i New European Bauhaus</p> <p>Saksforelegg ble lagt ut med sakslisten. Saken ble lagt frem for utvalget til orientering. Presentasjon er tilgjengelig på utvalgets nettsider.</p> <p>Fakultet for kunst, musikk og design har tatt initiativ til at UiB skal inngå partnerskap i medlemsorganisasjonen New European Bauhaus (NEB). Fakultetet la fram saken på møtet.</p> <p>Det ble stilt spørsmål om fakultetet eller institusjonen ville være medlem. Ønsket er at UiB søker medlemskap, og at aktiviteter skal kunne skape tverrfakultært engasjement. KMD kan ta på en koordinerende rolle. Partnerskap er åpent for alle organisasjoner, med unntak av kommersielle foretak og offentlige myndigheter. I Norge er SINTEF og NTNU medlemmer. Charm-EU-nettverket er allerede partner i NEB.</p> <p>Det ble videre stilt spørsmål om kostnader ved partnerskap. Partnerskap som «vert» innebærer ikke direkte kostnader i form av medlemsavgift, men forplikter medlemmet å bidra i å organisere nettverk og tiltak i tråd med organisasjonens mål. Medlemskap vil kunne øke synligheten til universitetet lokalt og internasjonalt, og styrke UiB i relevante utlysninger gjennom Horisont Europa og andre instrument.</p> <p>Utvalget var positiv til initiativet, og uttrykte ønske om at universitetsledelsen skulle gå videre med å utrede partnerskap. Forskningsutvalget tok ellers saken til orientering.</p>
FU 47/23	<p>Åpen vitenskap – åpne forskningsdata</p> <p>Saksforelegg ble lagt ut med sakslisten. Saken ble lagt frem for utvalget til drøfting.</p> <p>SV-fakultetet orienterte om ti års virksomhet med åpen datatilgang i Diggscore-infrastrukturen, og forslag til nasjonal infrastruktur for paneldata.</p> <p>Universitetsbiblioteket orienterte om politikk for åpen vitenskap, krav fra finansierer og status for arbeid med åpne forskningsdata på UiB. Presentasjon fra Diggscore og universitetsbiblioteket er tilgjengelig på utvalgets nettsider.</p> <p>Utvalget stilte spørsmål om rekruttering og utvalg i Diggscore. Infrastrukturen pekte på utfordringer knyttet til utvalgsskjevhet og frafall i paneldata, og viste til tiltak for datakvalitet og omfattende metodeforskning i tilknytning til infrastrukturen.</p>

	<p>Utvalget tok krav om tilgjengeliggjøring av forskningsdata til etterretning, men flere i utvalget pekte på varierende kompetanse i fagmiljøene og utfordringer i å oppfylle behov for bistand til veiledning og kompetansebygging i prosjekter. Per i dag tilbys kurs og opplæring gjennom universitetsbiblioteket, men det er ikke kapasitet til individuell oppfølging. Mye kompetanse er knyttet til forskningsinfrastrukturer.</p> <p>Det ble stilt spørsmål om bruk av åpne tjenester som dataverseNO, som er UiBs generiske dataarkiv. Et bruksområde som ble nevnt er deponering av grunnlagsdata for å tilfredsstille krav ved publisering i vitenskapelige tidsskrift. Driftsorganisasjonen til Dataverse i Norge har registrert 200 000 nedlastinger fra infrastrukturen. For data med restriksjoner må fagmiljøene velge egne arkiv. Digsscore oppbevarer persondata i SAFE</p>
FU 48/23	<p>Eksternt finansiert virksomhet - status</p> <p>Saksforelegg ble lagt ut med saklisten. Utvalget tok saken til orientering.</p>
FU 49/23	<p>SFF</p> <p>Saksforelegg ble lagt ut med saklisten. Presentasjoner fra HF og FIA er tilgjengelig på utvalgets nettsider.</p> <p>HF pekte i sin presentasjon på verdi og muligheter som ligger i senterordningene, men også utfordringer som må møtes knyttet blant annet til bemanning, forhold til utdanningsvirksomheten og exitstrategi.</p> <p>Utvalget diskuterte forskningsutvalget og forskningsdekanenes rolle, og pekte på viktigheten av at forskningsdekanene var involvert i den videre prosessen. Det var noe usikkerhet om i hvilken grad fakultetene ville kunne presentere planer for prosessen til møte 15. januar, og etterspurte tidslinje for forslag til sentre. Forslag som kom videre til runde 2 i forrige prosess, burde vurderes for ny søknad. Det må være bevissthet om hvordan ressurser settes inn på de mest sannsynlige kandidatene. Miljøer med ERC-tildelinger ble særlig trukket fram.</p> <p>Utvalget pekte viktigheten av sterke strategier for tverrfaglighet i satsingene, og trakk særlig fram viktigheten av å planlegge tidlig for videreføring av finansierte sentre.</p>
	Eventuelt

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 21.02.2024
FU-sak: 2/24		Arkivsaknr.:

Utviklingsavtalen, framskrivninger av forskningsrådsfinansiert aktivitet og gjennomslag i Horisont Europa

Bakgrunn

Flerårige utviklingsavtaler mellom Kunnskapsdepartementet og institusjonene i universitets- og høyskole sektoren ble innført i 2016, og er en skriftlig ikke-juridisk avtale mellom KD og en UH-institusjon der partene blir enige om et sett med mål for en tre–fireårsperiode. Avtalene følger et [rammeverk](#) utarbeidet av KD, og skal følge opp regjeringens sektormål, prioriteringer i langtidsplanen og institusjonenes strategi. Utviklingsavtalen inngår i institusjonenes årlige tildelingsbrev fra KD, og i tråd med styringsmeldingen (meld st 19 (2020-2021)) danner avtalene nå et viktig grunnlag for universitetets årsrapportering og departementets etatstyring.

UiBs utviklingsavtale ble reforhandlet i forbindelse med ny strategi i 2023, og omfatter mål og delmål («styringsparametere») for forskning, utdanning og formidling/innovasjon. Avtalen har følgende mål for forskningsvirksomheten:

Mål 1 - Videreutvikle UiB som et internasjonalt sterkt forskningsuniversitet basert på langsiktig og grunnleggende forskning

Styringsparametere:

1. Utvikle flere internasjonalt ledende miljøer innenfor sine fagområder.
2. Øke gjennomslag i europeiske og nasjonale konkurransearenaer for eksterntfinansiering i virkemidlene for fremragende forskning.
3. Øke gjennomslag i tematiske og utfordringsdefinerte utlysninger.
4. Utvikle arbeidet med rekruttering og god karriereutvikling for vitenskapelig ansatte.
5. Økt vektlegging av forskningsetikk og redelighet i bredden av UiBs virksomhet.

FIAAs innspill til vurdering av målene er vedlagt. Hele utviklingsavtalen er tilgjengelig på [regjeringens nettsider](#). Også mål 3 i utviklingsavtalen, om formidling og kunnskapsoverføring, har relevans for forskningsvirksomheten. Dette dekkes ikke i vedlegget. Innspillet vil bli bearbeidet til universitetets årsrapport.

Innspillet til utviklingsavtalen viser varierende måloppnåelse på styringsparametrene. På flere av delmålene kan UiB vise til høy aktivitet og gode resultat. Men samtidig som den eksternt finansierte aktiviteten har økt i 2023, har særlig gjennomslaget i forskningsrådets utlysninger vært svak, jamfør FU-sak [28/23](#). For å skissere mulige konsekvenser er det utarbeidet framskrivninger av forskningsrådsfinansiert aktivitet ut fra ulike scenarier. Videre er det utarbeidet sammenlignbare tall for universitetenes søknad og gjennomslag i Horisont Europa basert på oversikter fra Forskningsrådet. NFR-framskrivninger og nasjonal statistikk på EU-aktivitet legges ved, men inngår ikke i rapportering på utviklingsmålene.

Innspill til utviklingsavtalens mål for forskning, framskriving av NFR-aktivitet og nasjonale tall for Horisont Europa legges fram for Forskningsutvalget til drøfting.

Vedlegg:

- Innspill til UiBs utviklingsavtale for forskning 2023
- Framskriving av forskningsrådsfinansiert virksomhet 2024-2027
- Gjennomslag i Horisont Europa ved norske universitet

Vedlegg 1

Utviklingsavtalens mål for forskning 2023 – innspill fra FIA

Utviklingsavtalene er fastsatt i samhandling med Kunnskapsdepartementet i tråd med rammeverket for utviklingsavtalene og beskriver universitetets strategiske prioriteringer for å bidra til at de nasjonale sektormålene og prioriteringene i langtidsplanen nås. Avtalen skal reforhandles i utgangspunktet hvert fjerde år, men departementet åpner for eventuell revisjon av avtalene etter to år ved særlige behov.

Mål 1. Videreutvikle UiB som et internasjonalt sterkt forskningsuniversitet basert på langsiktig og grunnleggende forskning

UiB vil videreutvikle sin profil som forskningsuniversitet. Med internasjonal forskning, og et ansvar for en stor faglig bredde, vil UiB flytte kunnskapsgrensene og bidra til en bærekraftig og demokratisk fremtid. UiBs forskning er internasjonal, den favner vidt, bidrar til grunnleggende kunnskap og til å løse de store kjente og ukjente utfordringene. UiBs forskningsmiljøer preges av høy internasjonal kvalitet, faglig integritet og langsiktighet. Norge og verden står overfor komplekse utfordringer som krever dristig tverr- og flerfaglig forskning. Forskningsetikk og vern om vitenskapens integritet er sentrale verdier for UiBs virke. UiB vil verne om uavhengig og nysgjerrighetsdrevet forskning.

Innenfor flere av styringsparameterne har det vært stor aktivitet, gode resultater og gode prosesser. Det regnskapsførte nivået innenfor BOA er på vel 1,3 mrd. kroner som er vel 40 mill. kroner høyere enn toppåret 2022. En oversikt er gitt i tabell 4.

Tabell 4. BOA inntekter ved UiB 2019 - 2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Forskningsrådet	511	494	485	594	592
EU	130	146	148	171	185
Andre BOA	439	426	426	537	572
SUM	1 080	1 066	1 059	1 302	1 349

Likevel har særlig gjennomslag i forskningsrådsfinansierte prosjekter vært en stor utfordring i 2023. Dette skyldes delvis tiltakene for økonomisk innstramming i Forskningsrådet, men også at UiB har hatt lavere tilslag enn forventet. Dette vil få følger for forskningsvirksomheten i flere fagmiljøer i årene som kommer.

Resultatene under utviklingsmål 1 måles gjennom følgende styringsparametere:

1. Utvikle flere internasjonalt ledende miljøer innenfor sine fagområder.
2. Øke gjennomslag i europeiske og nasjonale konkurransearenaer for eksternfinansiering i virkemidlene for fremragende forskning.
3. Øke gjennomslag i tematiske og utfordringsdefinerte utlysninger.
4. Utvikle arbeidet med rekruttering og god karriereutvikling for vitenskapelig ansatte.
5. Økt vektlegging av forskningsetikk og redelighet i bredden av UiBs virksomhet.

1 Utvikle flere internasjonalt ledende miljøer innenfor sine fagområder

Å utvikle internasjonalt ledende fagmiljøer krever strategisk innsats i fagmiljø og ledelse, og synliggjøres særlig gjennom kapasitet i forskningsfinansiering generelt, utvikling av større forskningssentre, fellesprosjekt og satsingsområder, infrastruktur og internasjonalt engasjement. Bibliometriske analyses indikerer hvor mye universitetets forskning siteres nasjonalt og internasjonalt.

Fagmiljøene ved UiB jobber systematisk for å skape ledende miljøer, og flere forskningsbidrag fikk stor oppmerksomhet i 2023. To av våre prosjekter fikk forsideomtale i det respekterte tidsskriftet Science i 2023: Pawel Burkhardt ved Micheal Sars-senteret fikk publisert sin [forskning på nervesystem](#) (ERC Consolidator Grant ORIGINEURO). Suzette Flantua ved Institutt for Biovitenskap bidro i artikkel om [miljøpåvirkning av menneskelig aktivitet i Amazonas](#). Et annet eksempel er arkeologer ved universitetsmuseet, som har gjort et sensasjonelt funn av en 4000 år gammel grav på Seljesanden i Nordfjord. Funnet gir ny innsikt i steinalderssamfunnene i Europa.

Forskningssentre og større prosjekt

Forskningsrådets senterordninger SFF og SFI blir trukket særskilt fram i UiBs strategi, og sikrer langsiktig finansiering for avansert grunnforskning og forskningsbasert innovasjon. I 2023 er de to sentrene som oppnådde SFF-finansiering i 2022, i startfasen som SFF: Centre for Digital Narratives (CDN) ved HF, og Bergen Centre for Ethics and Priority Setting in Health (BCEPS) ved MED. Begge sentrene springer ut av miljø som er bygd opp over en årrekke, med bredt internasjonalt samarbeid og finansiering blant annet fra fra European Research Council (ERC), Forskningsrådet (NFR), Trond Mohns stiftelse (TMS) og Bill and Melinda Gates Foundation.

Samtidig utfases forskningsrådsfinansieringen av tre eksisterende SFF: Centre for Cancer Biomarkers (CCBIO) ved MED, Centre for Intervention Science in Maternal and Child Health (CISMAC) ved MED, og Birkeland Centre for Space Science (BCSS) ved MN. Etter initiativ fra Forskningsrådet blir regnskapsført drift i sentrene forlenget til juni 2024 på grunn av Covid-forsinkelser, men offisiell senterstutt er fortsatt i 2023. Sentrene har en portefølje av finansierte prosjekt fra Forskningsrådet, EU og/eller andre kilder. I tillegg gis sentrene overgangsfinansiering fra universitetets sentrale avsetninger. SFF-finansieringen har bidratt betydelig til utvikling av store, framragende forskningsmiljø i verdensklasse, og fakultetene har vedtatt modeller for videreføring av aktiviteten i sentrene.

I 2023 har UiB ytterligere styrket satsingen på forskning og utdanning innen kunstig intelligens. UiB AI organiserer seminar og konferanser innen temaet, tilbyr kurspakker for alle ansatte og studenter gjennom DIGI-ernene og gir støtte til utvikling av prosjektideer. UiB har spilt aktivt inn i regjeringens og Forskningsrådets KI-satsinger, og oppnådde i 2023 samfinansiering fra EU for 19 postdoktorstillinger over fem år gjennom MSCA COFUND-prosjektet LEAD AI.

Gjennomslag i EUs programmer for banebrytende forskning, ERC, har høy prioritet. I 2023 har UiB oppnådd kontrakter på fem nye prosjekter: tre til Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, ett til Det medisinske fakultet og et til Det humanistiske fakultet.

Trond Mohn stiftelse bidrar til finansiering av prosjekter og sentre, og samarbeidet gir universitetet mulighet til å støtte særlig sterke unge forskertalenter gjennom stiftelsens Starting Grants-ordning. I 2023 fikk tre unge forskere stipend for å gjennomføre avansert forskning innen lingvistik, biomedisin og statsvitenskap. I samarbeid med stiftelsen har UiB i 2023 blant annet iverksatt programmet Trustworthy AI som del av UiBs AI-satsing, og etablert senter for translasjonell forskning på epidemiologi ved Det medisinske fakultet.

Internasjonalisering

Internasjonalt samarbeid er sentralt i UiBs virksomhet, og en forutsetning for å utvikle ledende forskningsmiljø. UiB rangerer høyest i Norge på internasjonalisering i Times Higher Educations universitetsrangering, og markerer seg særlig med høy andel internasjonal samforfatterskap i vitenskapelige publikasjoner, og høy andel internasjonal forskerstab.

UiBs Brussel-kontor er et viktig virkemiddel for å profilere UiB og fagmiljøene ved UiB på den europeiske arenaen, og for å fremme UiBs forskningsinteresser i EU. I 2023 har det vært høy aktivitet ved Brussel-kontoret, med mange besøk, møter og arrangementer. Brussel-kontoret har vært sentralt i planlegging og gjennomføring av en rekke besøk i regi av eller med deltakelse fra UiB, blant annet fra Næringsforum Vestland og UiB AI, UiBs karriereprogram Momentum og flere fakulteter og forskergrupper. Kontoret bidro også til et arrangement om samarbeid med afrikanske land som ble arrangert sammen med EU-kommisjonen og andre nordiske aktører i september.

I tillegg har Brussel-kontoret satt søkelys på å posisjonere UiB i det politiske landskapet i EU, og stått sentralt i arbeidet med UiBs posisjonsnotat med innspill til tre åpne høringer i EU i 2023: om Horisont 2020 og Horisont Europa, om EUs politikkpakke om Defence of Democracy og om EUs klimamål for 2040. I posisjonsnotatene bidrar UiB både med anbefalinger om fremtidige forskningsprioriteringer og forskningsbaserte anbefalinger på de relevante politikfeltene.

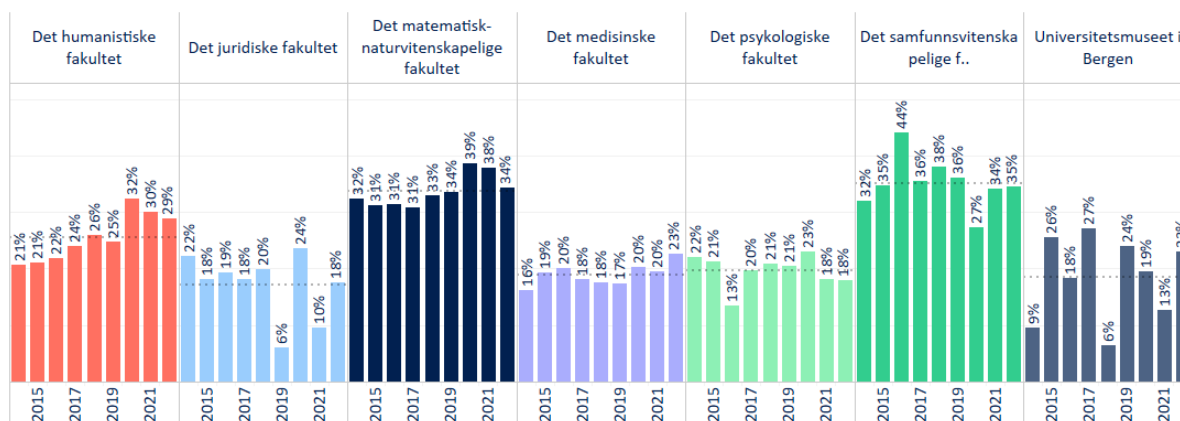
UiB har et bredt samarbeid utenfor Europa. USA er det landet UiB har størst samarbeid med innen vitenskapelig publisering. I 2023 inngikk UiB en samarbeidsavtale med Massachusetts Institute of Technology (MIT) om et såkornmiddelfond for å utvikle samarbeid innen humaniora og samfunnsvitenskapene. I flere tiår har UiB også hatt bredt samarbeid med institusjoner i det globale sør. Samarbeid med land fra sør har lange tradisjoner ved UiB. To av universitetets SFF-er har fokus på helse i det globale sør og har samarbeidspartnere herfra. UiB har det største antallet prosjekter i NORADs NORHED II-program, til en samlet verdi av 290 mill. kroner i perioden 2021 - 2025. Programmet innebærer at UiB i større grad enn tidligere har ansvar for forvaltningen av midler til samarbeidspartnere i sør, noe som har medført nye utfordringer og erfaringer.

I 2023 ble 60-årsjubileet for det akademiske samarbeidet mellom Bergen og Sudan markert gjennom et eget jubileumssymposium. UiB arrangerte også i høst en stor internasjonal konferanse om akademisk samarbeid i Latin-Amerika.

Vitenskapelige resultater – publisering på høyt internasjonalt nivå

De siste tilgjengelige tallene (utgivelser i 2022, beregnet april 2023) viser at UiB hadde betydelig nedgang i vitenskapelig publisering i kjølvannet av pandemien. Dette har vært del av en internasjonal trend, men UiB har likevel hatt større nedgang enn de fleste norske universitetene.

UiB ligger på et høyt nivå når det gjelder publisering i de mest prestisjefylte publiseringskanalene. Tall for 2022 viser at om lag 27 prosent av publiseringen skjer i tidsskrift og forlag på nivå to i den norske publiseringsindikatoren. Tall for 2023 ventes å foreligge i april 2024. Brutt ned på fakultetsnivå kan tre fakultet vise til en positiv trend over de siste ti årene: HF, MN og MED.

Figur 2. Andel nivå to publisering (forfatterandeler) i UiBs publikasjoner¹. Kilde: Cristin DUCT

Forskningsrådets indikatorrapport viser en viss nedgang i sentrale siteringsindikatorer i de siste to årene. Det er imidlertid stor variasjon mellom fagfelt. Tendensen er konstant eller lavere innen medisin og helsefag og naturvitenskap og teknologi. Samfunnsvitenskap viser positive tendenser og holder seg over det globale gjennomsnittet. Humaniora og rettsvitenskap har lav dekning i siteringsindekser, og siteringstall innen disse områdene må derfor anses som usikre. For flere statistikker om publisering, se <https://bibliometri.w.uib.no/>.

Forskningsinfrastruktur

Tilgang på avanserte instrumenter, laboratorier og databaser er i mange fagfelt en forutsetning for forskning av høy internasjonal kvalitet. Ut over selve instrumentene og datasamlingene, kombinerer store forskningsinfrastrukturer sterke fagmiljøer i forskningsdisiplinene, med IT-ressurser, teknologer og fagekspertise på dataforvaltning. Fakultetene har i 2023 lagt betydelig innsats i utvikling av veikart for forskningsinfrastruktur.

UiB har forskningsmiljø på internasjonalt nivå rundt store infrastrukturer som [ELIXIR](#), [CLARINO](#), EPOS, Digsscore og andre, og rundt datainfrastrukturer som Sigma2, NIRD, NRIS og SAFE. ESFRI (European Strategy Forum for Research Infrastructures) er det europeiske samarbeidet om forskningsinfrastruktur. UiB er blant de mest aktive universitetene i Horisont Europa når det gjelder deltakelse i ESFRI, og deltok i 2023 i åtte søknader som fikk støtte gjennom dette programmet. Fem av UiBs forskningsinfrastrukturer er norske koordinatorene av ESFRI Landmarks, og UiB er en del av ESFRI Stakeholder forum som ble opprettet i 2022.

I Forskningsrådets infrastrukturutlysning 2023 har UiB 13 fulle søknader, som ligger tett opp til antallet fra UiO (20), NTNU (14) og Sintef (15). UiB har i tillegg seks søknader om forprosjekt på mindre skala, som sammen med UiO er flest i landet.

2 Øke gjennomslag i europeiske og nasjonale konkurransearenaer for eksternfinansiering i virkemidlene for fremragende forskning.

For UiB har de viktigste konkurransearenaene for fremragende forskning vært EUs program for «excellent research» og Forskningsrådets prosjektfinsiering av forskerinitiert banebrytende forskning, FRIPRO, i tillegg til utlysninger av SFF.

SFF har ikke utlysning i 2023, men UiB har startet arbeidet med tanke på planlagt utlysning i 2025. UiB har hatt en økning i EUs virkemidler knyttet til deltakelse i infrastruktur og mobilitetsprogram, mens antallet ERC-tildelinger er lavere enn i 2022.

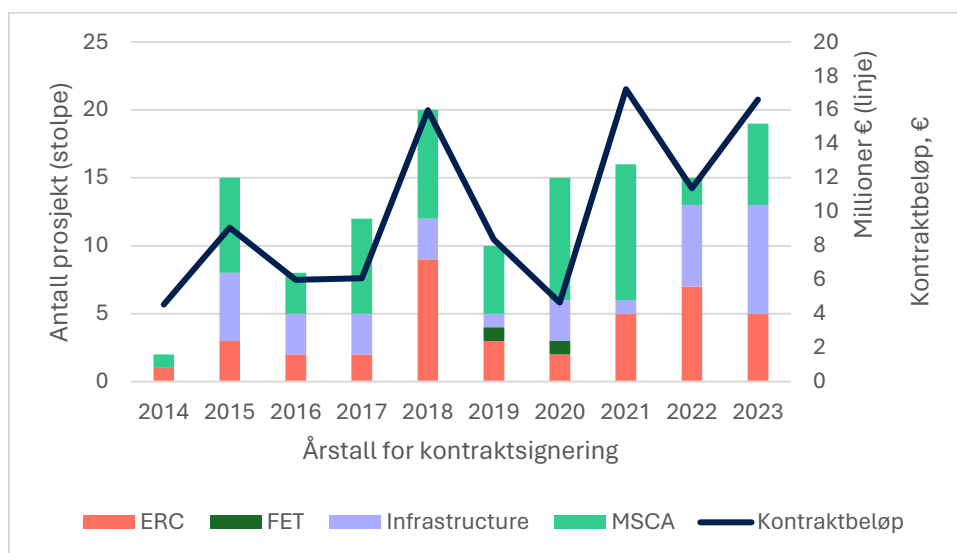
¹ KMD er ikke tatt med i oversikten fordi kunstnerisk utviklingsarbeid kommer ikke fram i disse tallene.

Forskningsrådet har ikke tildelt midler til banebrytende forskning i 2023, bortsett fra gjennom ordningen for unge forskertalent. UiB fikk ikke finansiering for prosjekt i dette virkemiddelet.

Samlet er vurderingen at UiB ikke nådd mål om økt gjennomslag i 2023.

Tildelinger fra EUs rammeprogram (Horisont Europa) for forskning, pilar 1 Excellent research
Fremragende forskning («Excellent science») er den pilaren i Horisont Europa der UiB har størst søknad og gjennomslag, 60 prosent av tildelingene og 75 prosent av inntektene fra EU kommer fra disse virkemidlene. Pilaren har tre program: European Research Council (ERC) som finansierer banebrytende forskningsprosjekt, mobilitetsprogrammet Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) særlig rettet mot tidlig karriere-forskere, samt forskningsinfrastruktur.

Så langt i programmet har UiB oppnådd tilsagn på 13 ERC-søknader, ni MSCA-prosjekt og deltakelse i 14 infrastrukturer.

Figur 1 Nye prosjekt i excellence-pilaren i EUs rammeprogram, etter årstall for kontraktstigning. Prosjekt som er trukket regnes ikke med. «FET» er programmet for banebrytende teknologiutvikling i H2020-rammeprogram. Kilde: UiB LEAR

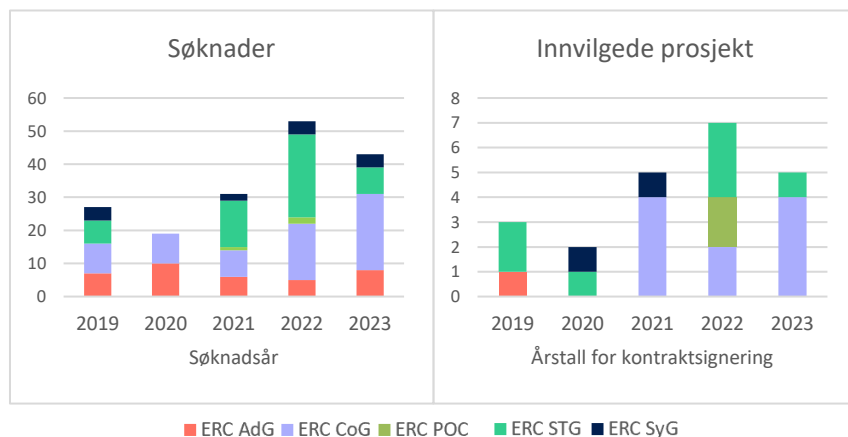
I 2023 har UiB fått tilsagn på 19 prosjekt i pilaren for fremragende forskning: fem ERC, seks MSCA og åtte infrastruktur-deltakelser. Samlet sett har UiB hatt økning i gjennomslag for EU-finansiert fremragende forskning fra 2022 til 2023. Det er tilsagn i MSCA og infrastruktur som har økt, mens antall tilsagn om ERC er redusert med to prosjekt.

European Research Council (ERC)

UiB har hatt en økning i søknader til ERC-programmene siden forrige rammeprogram (H2020), og oppnår også flere tilsagn. Suksessraten for ERC er på 14 prosent, som er under nivået fra H2020 (17 prosent).

I 2023 er søknaden til Starting grants betydelig redusert i forhold til 2022, da det var to utlysninger for ordningen, mens søknad til consolidator grants har økt (også knyttet til to separate utlysninger i 2023). To innvilgete søknader til ERC Starting grants har blitt overført til andre institusjoner etter stillingsbytte. Resultatet er bedre enn alle år under H2020, med unntak av 2018 som var et rekordår i nye ERC-kontrakter for UiB.

Så langt i det Horisont Europa har UiB ikke oppnådd noen Advanced grants (AdG), som er rettet inn mot de største prosjektene. Det største antallet søknader og tilslag er i kategorien Consolidator grants (CoG), som retter seg mot erfarne forskere. En oversikt er gitt i figur 4 nedenfor.

Figur 4. Søknader til ERC etter søknadsår og innvilgede prosjekt etter kontraktår, ERC. Kilde UiB LEAR

Av fakultetene er det Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet som har klart høyest søknadsaktivitet og gjennomslag. Med Sars-senteret har fakultetet over halvparten av de tildelte prosjektene.

Tabell 1 ERC-aktivitet etter fakultet. Kilde: UiB LEAR.

Fakultet	Søknader						Innvilgede prosjekt			
	AdG	CoG	POC	STG	SyG	Totalt	CoG	POC	STG	Totalt
HF	2	6		11	4	23			2	2
JUSS		1				1				
MED	8	7		5	1	21	1			1
MN	4	15	3	19	3	44	3	2	1	6
MUSEUM					1	1				
PSYK	1	2		3		6				
SV	3	4		9	1	17	1		2	3
Sars	1	3				4	1			1
Total	19	38	3	47	10	117	6	2	5	13

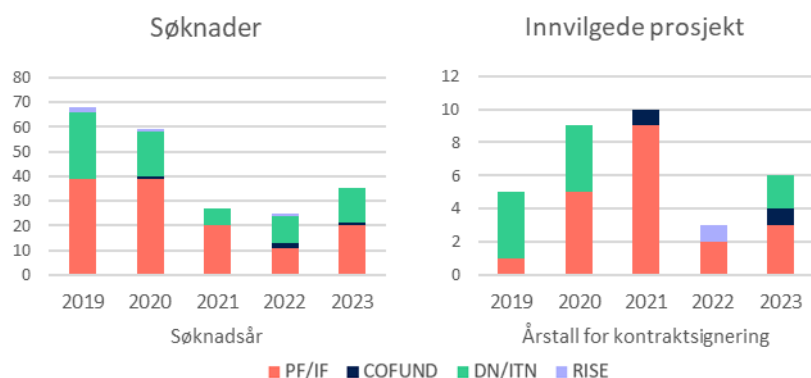
I nasjonal sammenheng ligger UiB på nivå med NTNU i antall oppnådde prosjekt, mens UiO har oppnådd mer enn dobbelt så mange prosjekt som UiB. I Cordis-databasen er UiO registrert med 28 prosjekter, og oppnådde ytterligere flere prosjekt i høstens tildelinger av consolidator- og synergy grants. Her oppnådde ikke UiB nye tilsagn om finansiering.

Marie Skłodowska-Curie Actions

I 2023 har UiB hatt vekst både i antall søknader og finansierte prosjekter i mobilitetsprogrammet Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA). Totalt har UiB hatt nedgang i søkertall, fra et snitt på 47 søknader årlig i H2020- rammeprogrammet, til ca. 30 per år i Horisont Europa.

Søknadene har så langt også hatt noe lavere suksessrate enn i forrige rammeprogram – 10 prosent for postdoktorstipend og 11 prosent for ph.d.-nettverk, mot henholdsvis 16 prosent og 12 prosent i H2020. Likevel har finansieringen fra programmet økt, fra et gjennomsnitt på rundt €360 000 årlig i Horisont 2020 til €540 000 i Horisont Europa. En stor del av dette skyldes COFUND-prosjektet LEAD AI, som skal finansiere 19 postdoktor-stipend innen kunstig intelligens i perioden 2024-2028.

Nedgangen i søknadstall over tid skyldes særlig færre prosjektforslag til personlige postdoktorstipend (Postdoctoral fellowships, PF), fra et gjennomsnitt på 25 søknader i året i Horisont 2020, til 17 i Horisont Europa.

Figur 5. Søknader til MSCA etter søknadsår og innvilgede prosjekt etter kontraktsår. Kilde: UiB LEAR

Tabell 2 MSCA-aktivitet etter fakultet. Kilde: UiB LEAR.

	Søknader					Innvilgede prosjekt				
	PF	COFUND	DN	RISE	Totalsum	PF	Cofund	DN	RISE	Totalt
HF	15				15	1				1
JUSS	1				1					
KMD	2				2	2				2
MED	5		13		18			1		1
MN	24		3	17	44	2	1	1		4
PSYK			2		2					
SV	2			1	3				1	1
UIB	2				2					
Totalt	51	3	32	1	87	5	1	2	1	9

UiB skiller seg fra øvrige norske universitet i søknad og deltakelse i MSCA. Mens UiB har oppnådd fem postdoktor-stipend i Horisont Europa, har UiO fått 41, NTNU 25 og UiT 14.

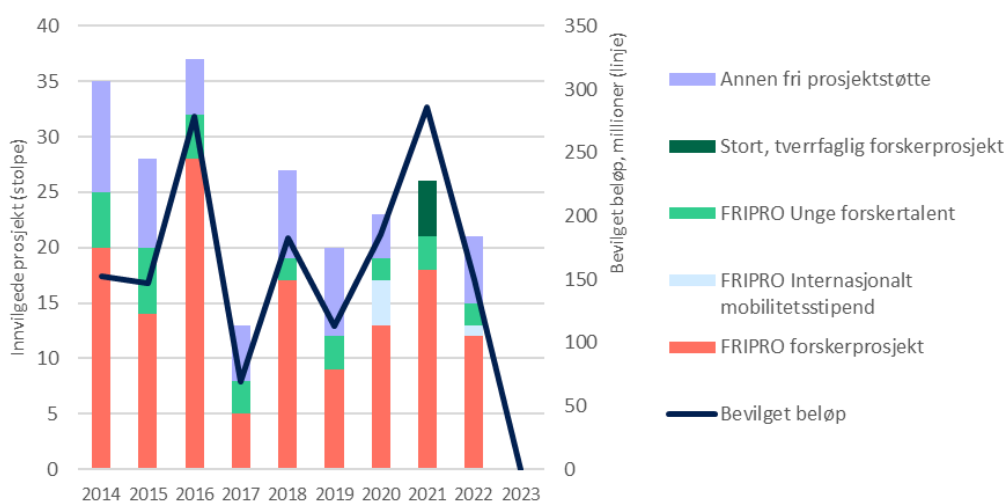
Forskningsrådet

Forskningsrådets virkemidler for fremragende forskning omfatter senterutlysninger som SFF og SFI, store tverrfaglige forskerprosjekt, FRIPRO forskerprosjekt for banebrytende forskning og unge talent. I 2023 har det ikke vært planlagt eller gjennomført utlysninger av midler til SFF og SFI. I 2022 og 2023 har Forskningsrådet redusert omfanget av utlysninger og utlyste midler betydelig i forhold til tidligere år. Nedskjæringene har særlig rammet FRIPRO, der UiB normalt har sitt største søknadsvolum.

Unge forskertalent er den eneste utlysningen innen FRIPRO som har blitt søknadsbehandlet i 2023. UiB sendte 45 søknader i 2023. Kun en søknad ble innvilget, men denne ble senere trukket. UiB har hatt et relativt høyt søknadsomfang i FRIPRO unge talenter, men lavt tilslag over flere år.

Det er særlig UiO som har gjennomslag i ordningen for unge forskertalenter. I 2023 oppnådde UiO 13 av i alt 36 tildelte prosjekt, NTNU og UiT oppnådde tre hver.

UiB har tradisjonelt hatt betydelig større gjennomslag i forskerprosjekter for banebrytende forskning (fra 2023 kalles dette «forskerprosjekt for erfarne forskere»). I 2023 har det ikke blitt fordelt midler til ordningen. Forskningsrådet åpnet i oktober 2023 for søknad til forskerprosjekt for erfarne forskere. I 2023 har UiB fremmet to søknader under ordningen. Til sammenligning fremmet UiB 129 prosjektforslag i 2022 og 179 i 2021.

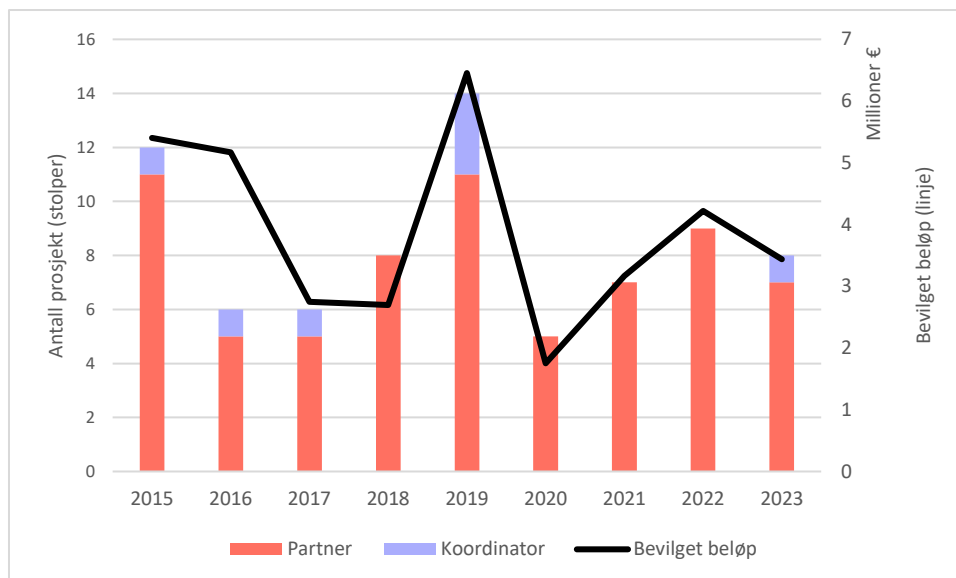
Figur 6. Innvilgede prosjekter fra Forskningsrådets programmer for fremragende forskning

3 Øke gjennomslag i europeiske og nasjonale konkurransearenaer for eksterntfinansiering i virkemidlene for tematiske satsinger.

Til dette målet regnes EUs Global Challenges-program samt Forskningsrådets tildelinger til forskerinitierte prosjekt og sentre som ikke inngår i FRIPRO, SFF eller SFI. Mens gjennomslaget i EUs programmer har vært relativt stabilt, har deltakelsen som koordinator av nasjonale prosjekt blitt redusert i 2023.

Tildelinger fra EUs rammeprogram for forskning (Horisont Europa), pilar 2 Global Challenges og missions

De tematiske satsingene i Horisont Europa er samlet i programmet Global Challenges (virkemidler for innovasjon omtales i eget delmål).

Figur 7. Tildelinger fra EU pilar 2, etter årstall for kontraktsgenerering. Kilde: UiB Lear

Samlet utgjør prosjekter under Global Challenges ca. 23 prosent av EU-midlene UiB er tildelt i Horisont Europa. Dette er noe lavere andel enn tidligere programmer. I 2023 har EU tildelt midler til 8 prosjektforslag med deltakelse fra UiB (prosjekter med signert kontrakt), til en verdi av 3,4 mill. euro. Til sammen har UiB fått tilslag på 19 prosjekter i Horisont Europas pilar 2, inkludert prosjekter i kontraktfase.

Prosjektene gjennomføres i konsortier av forskningsinstitusjoner og gir mulighet for sterk internasjonal nettverksbygging innen sentrale forskningsfelt. Det kan være gunstig å ha en koordinatorrolle i slike prosjekt, siden det kan øke synlighet og innvirkning på innretningen i prosjektene. UiB har hatt relativt få koordinatorroller, men MED signerte i 2023 den første slike kontrakten for UiB i Horisont Europa. Ytterligere ett koordinatorprosjekt ble tildelt ved det medisinske fakultet i 2023, dette var fremdeles i kontraktforhandlingsfase per 1.1.2024.

Programmet er delt inn i seks tematiske klynger. Klynge 1, helse, utgjør den største deltakelsen fra UiB både ut fra søknader, tildelinger og forskningsmidler. 32 prosent av forskningsmidlene fra Challenges-programmet er knyttet til denne klyngen. Klynge 5 Klima og energi er nest størst, og omfatter så langt 21 prosent av UiBs midler fra programmet.

Suksessraten i programmet er 20 prosent, klart høyere enn i pilaren for fremragende forskning men noe under tilsvarende program i H2020 (24 prosent).

I nasjonal sammenheng er det NTNU og Sintef som har den klart største deltakelsen i pilar 2, med henholdsvis 116 og 80 signerte prosjekt i EUs Cordis-database per desember 2023. UiO er registrert med 40 prosjekter, og har en profil relativt lik UiB ved at hovedtyngden av aktiviteten er i programmene for fremragende forskning. En utfordring for forskermiljøene er å få oversikt over relevante utlysninger i god tid før søknadsfrist.

Tildelinger fra Forskningsrådet

Relevante søknadstyper er tematiske utlysninger av forskerprosjekter, forskningssentre, og kompetanse- og samarbeidsprosjekter. I likhet med EUs pilar II er dette i stor grad prosjekt som utføres i partnerskap med forskningsinstitusjoner og aktører i næringsliv og offentlig sektor.

UiB sendte i 2023 66 søknader til tematiske forskerprosjekter, fem av disse til den tematiske utlysningen for unge talenter. Til søknadstypen Kompetanse- og samarbeidsprosjekt (KSP)

ble det sendt seks søknader våren 2023. For denne søknadstypen er det gjennomført en ny utlysning november 2023 rettet mot forskning på vilkår utsatte for barn og unge. Her ble det sendt to søknader, som ikke ennå er behandlet. Til sammenligning har gjennomsnittet vært rundt 24 KSP-søknader i året de tre foregående årene. Mellom 2019 og 2022 lar det seg ikke gjøre å skille mellom søknader til tematiske forskerprosjekt og FRIPRO forskerprosjekt, siden en enkelt søknad kan fremmes til begge ordningene. Basert på søknadsvolumet ser det likevel ikke ut til å være en betydelig økning i søknader til tematiske utlysninger i 2023. Deltakelse i tematiske søknader er blant annet avhengig av at innretningen i utlysningene skal være relevant for forskermiljøene.

I 2023 fikk UiB innvilget fire koordinatorprosjekter på til sammen 46 mill. kroner, fordelt på tre forskerprosjekt og ett samarbeidsprosjekt (KSP). Ett av forskerprosjektene gikk til den tematiske utlysningen for unge forskertalent. De to forskerprosjektene er tilknyttet Det medisinske fakultet, mens stipendet til unge forskertalent og KSP-tildelingen gikk til Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet.

Tabell 5. Bevilgninger til koordinatorprosjekt i tematiske utlysninger (beløp i mill. kroner). Deler av prosjektmidlene i samarbeidsprosjekt, går til samarbeidende institusjoner.

	2019	2020	2021	2022	2023
Forskerprosjekt	135	158	159	144	31
Tematisk forskerprosjekt	126	158	134	104	23
Stort, tverrfaglig forskerprosjekt			25	40	
Unge forskertalent	8				8
Kompetanse/samarbeid	20	59	104	79	15
Sentre/infrastruktur				21	
Totale prosjektmidler	154	217	263	245	46
Antall innvilgede søknader	17	24	20	19	4

Beløpene i tabellen viser totale midler til prosjektene i mill. kroner. I tematiske utlysninger deltar UiB i like stor grad i partnerroller som i koordinatorfunksjoner. Fra Forskningsrådets søknadsstatistikk lar det seg ikke gjøre å fastsette UiBs finansielle andel i tildelte prosjekter, men disse vil være mindre enn i koordinatorprosjekt. Regnskapstall indikerer at UiB henter større forskningsmidler fra partnerdeltakelser, enn det som betales ut til partnere i egne koordinatorprosjekter.

Tabell 3 Innvilgede søknader som partner i tematiske utlysninger. UiB mottar en vesentlig mindre andel av disse prosjektmidlene enn i koordinatorprosjekt.*

	2019	2020	2021	2022	2023
Forskerprosjekt	15	14	10	12	15
Tematisk forskerprosjekt	15	13	10	7	9
Stort, tverrfaglig forskerprosjekt				1	1
Unge forskertalent		1	0	4	5
Kompetanse/samarbeid	4	11	6	8	8
Sentre/infrastruktur		1	4		
Nærings- og samfunnsrettet forskningssenter			3		
Strategisk miljøstøtte		1	1		
Antall innvilgede søknader	19	26	20	20	23
Totale prosjektmidler (mill. NOK)	206	457	563	223	278

I motsetning til koordinatorprosjektene har bevilgninger til partnerprosjekt økt i 2023. NORCE og UiO har flest prosjekter der UiB samarbeider i partnerrolle, med henholdsvis 21 og 17 prosjekt over de siste fem årene. På de neste plassene finner vi Havforskningsinstituttet (HI) med ni prosjekter, Universitetet i Stavanger (UiS) med seks og Høgskolen på Vestlandet (HVL) med fem prosjekter. UiB deltar som partner i fem unge forskertalent-bevilgninger i 2023, tre av disse er ved HI, et ved UIS og et ved Institutt for samfunnsforskning.

4 Utvikle arbeidet med rekruttering og god karriereutvikling for vitenskapelig ansatte

Her skisseres aktiviteter og program som er rettet inn mot god rekruttering og karriereutvikling for vitenskapelig ansatte, herunder forskerutdanningen som den største rekrutteringsarenaen for universitetet. Universitetet har utviklet en rekke tiltak rettet mot kompetanseutvikling for forskerkarrierer blant ansatte, og i 2023 er det arbeidet med nye kurstilbud rettet mot søkere til ERC Starting grants, forskergruppeledere og prosjektledere. Kvalitetssystemet for forskerutdanningen har blitt evaluert av NOKUT med godt resultat, men viser nedgang i antall disputaser. Totalt sett er vurderingen at UiB har hatt en positiv utvikling i arbeidet med rekruttering og karriereutvikling i 2023.

Momentum

Momentum er UiBs karriereutviklingsprogram for yngre, fremragende forskere som ønsker en akademisk karriere ved et forskningsuniversitet. I 2023 har 15 kandidater fra samtlige fakulteter gjennomført programmet spredt over 5 seminarer. Dette er den femte kohorten siden programmet startet i 2017. Overordnet mål er god karriereutvikling for vitenskapelig ansatte, med tematikk forskningskvalitet, søknadsskriving, internasjonalisering, virkninger og effekter, og forskningsledelse og gjennomføring. I tillegg får kandidatene et stipend på 100.000 kroner for bruk på aktiviteter som kan være fremmede for deres akademiske karriere. Nesten samtlige kandidater som har deltatt i Momentum-programmet jobber i dag en akademisk stilling ved UiB. Ved en evaluering av programmet ble det rapportert at programmet har hatt positiv effekt på deltakernes karriereutvikling gjennom å utvikle ny kompetanse, sette av tid til å diskutere og planlegge videre karrieresteg, og å bli bedre kjent med det sentrale støtteapparatet ved UiB. Det er ikke utlyst nye plasser i 2023. I januar 2024 lyses det ut nye midler for kandidater til Momentum-programmet, med oppstart august 2024.

UiB Ferd

UiB Ferd karrieresenter for yngre forskere utfyller UiB sin portefølje av tilbud innen karriereutvikling til vitenskapelige ansatte. Det er det første karrieresenteret for ansatte ved et norsk universitet, og et av få i Norden. Tilbudet skal komplimentere karriereprogrammene som er rettet mot utvalgte kandidater (som TMS- og Momentumprogrammet). UiB Ferd leverer både akademisk og ikke-akademisk karriereutviklingskurs. Kursene som tilbys er blant annet innen karrierebevissthet og -kompetanse, akademisk og ikke-akademisk CV-bygging, forskningsledelse og selvledelse. I tillegg tilbyr UiB Ferd karrieresamtaler og en nettportal som samler informasjon om relevante kurs og workshops for målgruppen yngre forskere.

TMS-UiB karriereprogram

TMS-UiB karriereprogram har avsluttet sin første periode (2019-2023) og blitt forlenget for en ny periode (2023-2026). Karriereprogrammet finansieres av Trond Mohn Stiftelsen for kandidater ved UiB som har mottatt TMS Starting Grant. I 2023 telte programmet 48 kandidater; aktive STG-holdere og alumni. TMS-UiB har gjennomført fire samlinger i 2023 med tema innen bl.a. ekstern finansiering, søknadsskriving og lederskap. I 2023 har tre nye kandidater blitt tildelt TMS STG og vil følgelig bli tatt opp til programmet i 2024.

Utvikling av kurspakker for Starting grants

Forsknings- og innovasjonsavdelingen har i 2023 arbeidet med å utvikle et kursopplegg for ERC Development Programme, som i første omgang skal kjøres som pilot for Starting Grant (STG) fra og med 2024. Programmet tilbyr et seminaropplegg over 4,5 dager til førstegangssøkere, som understøtter søknadsarbeidet og har som mål å øke antall søknader og tilslag til ERC.

Utvikling av kurspakker for forskningsledere

Et viktig funn i UiB FRAM-prosjektet (2021) var behovet for å styrke kompetanse på forskningsledelse. HR-avdelingen har høsten 2023 arbeidet med å kartlegge behov og utvikle et kursopplegg rettet spesielt mot forskningsgruppeledere og prosjektledere. Det er et klart ønske fra fakultetene at dette bør være et breddetilbud for alle som har slike roller på UiB. En pilot med begrenset omfang er planlagt for våren 2024.

Forskerutdanning

I 2023 er det gjennomført 215 disputaser ved UiB. Dette er det laveste disputasantallet siden 2007. Utviklingen henger trolig ikke sammen med ph.d.-kullenes størrelse, siden opptakstallene fire til seks år tilbake ikke er spesielt lave. Lave disputastall i 2023 kan skyldes at vi i noen år har hatt høye disputastall, som følge av at mange kandidater som var i slutfasen under koronapandemien fikk ro til å slutføre avhandlingen sin. Mange som startet opp under korona har på sin side hatt problemer i ph.d.-løpet, med forsinket avslutning som resultat. En konsekvens er at andelen som fullfører innen seks år er lavere enn de siste årene.

Antall nye kandidater i 2023 ser ut til å gå ned fra 2022. Foreløpige tall viser 142 nytilsatte UiB-stipendiater per desember 2023, mot 157 per desember 2022. Statistikken over de som er tatt opp i ph.d.-programmene viser samme tendensen. Våren 2023 ble det tatt opp 128 nye kandidater, mens det våren 2022 ble tatt opp 148 nye kandidater. Tallene for 2023 legges frem med forbehold om at de kan stige noe, som følge av registreringer som gjøres utover vårsemesteret 2024.

I 2023 fikk UiB godkjent sitt systematiske kvalitetsarbeid av NOKUT. Selv om komiteen ikke var i tvil om at det systematiske kvalitetsarbeidet ved UiB oppfyller alle formelle krav, mener komiteen at UiBs kvalitetsarbeid har visse forbedringspunkter. Disse punktene tas med i en revisjon av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning, som skal legges fram våren 2024.

Våren 2023 gjennomførte UiB en alumnusundersøkelse blant doktorer som fullførte sin ph.d.-utdanning ved UiB i perioden 2016-2019. 32 prosent (N:282) svarte på hele undersøkelsen. Alle respondentene hadde tatt en avhandlingsbasert ph.d.-grad, og alle fakultetene utenom KMD er representert blant respondentene. Sysselsettingsgraden blant de som har tatt ph.d.-utdanningen ved UiB er høy. Hele 99 prosent har vært yrkesaktive etter fullført grad, og gjennomsnittlig har respondentene vært i relevant arbeid 86 prosent av tiden. 73 prosent av respondentene svarer at ph.d.-utdanningen i stor eller svært stor grad er relevant i deres nåværende stilling. På spørsmål om oppnådd kompetanse, kunnskap og ferdigheter, og i hvilken grad disse er viktig i nåværende stilling, er det i stor grad samsvar mellom oppnådd og behøvd kompetanse, men respondentene svarer at de har fått noe mindre opplæring innen kommunikasjon/formidling, ledelse og samarbeid enn de vurderer at de behøver i sin nåværende stilling. Det er ikke store forskjeller mellom vurdert oppnådd kompetanse og behøvd kompetanse for nåværende stilling, men det kan gi indikasjoner på elementer som kan styrkes gjennom ph.d.-utdanningen.

Ph.d.-kandidatene ved UiB bidrar vesentlig til forskningen innen sine respektive fagfelt. Flere kandidater utfører forskning som går ut over allerede etablerte tematikker, og med det utvider forskningshorisonten til instituttene. Mange er også svært opptatt av formidling. Et eksempel i så måte er Mari Lund Eide, som har lansert [podkasten «Forskning til folket»](#).

5 Økt vektlegging av forskningsetikk og redelighet i bredden av UiBs virksomhet.

Forskningsetikk ved UiB skal styrkes blant annet gjennom bedre opplæring og enklere måter melde fra om mistanke om uredelighet. Riksrevisjonens gjennomgang av universitets- og høyskolesektorens arbeid med forskningsetikk fra 2021 pekte på at statlige forskningsinstitusjoner generelt ikke gjør nok for å sikre at forskningen følger Forskningsetikkloven.

I 2023 vedtok universitetsstyret nye retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved UiB. Retningslinjene innebærer en styrking av arbeidet med å forebygge uredelighet i forskning og skal sikre at UiB fanger opp og behandler mulige saker om alvorlige brudd på forskningsetiske normer. Samtidig vil en egen kompetanseplan implementeres i organisasjonen ved at forskningsetikk tematiseres på ulike lederarenaer, opplæringsprogram og e-læringskurs.

Forskningsetikk er en grunnleggende del av forskningen ved UiB og de nasjonale forskningsetiske retningslinjene er en kodifisering av anerkjente verdier, normer og praksiser som springer ut av forskerfellesskapet. Men forskningsetikken er ikke statisk. Forskningsmetoder er under stadig utvikling, rammevilkår endrer seg og skaper nye etiske utfordringer. Det er derfor nødvendig med en vedvarende oppmerksomhet om forskningsetikk i forskerfellesskapene.

Oppsummering utviklingsmål 1

I løpet av avtaleperioden 2023 - 2026 skal UiB utvikle flere verdensledende forskningsmiljø, øke bidragsinntektene fra EU og Forskningsrådet, sikre god rekruttering og karriereutvikling, samt øke fokus på forskningsetikk og redelighet.

Resultatene fra 2023 viser at flere miljø er synlige i den internasjonale forskningsfronten. Ambisjonen fram mot 2026 er likevel å dyrke fram enda flere miljø.

Innenfor bidragsfinansiering er resultatene i 2023 blandet. Resultatene fra EU viser økning i antall kontraktsigneringer og tildelte midler totalt sett, mens det i 2023 er svakere resultat fra Forskningsrådet. Selv om deler av nedgangen her skyldes innstramminger i Forskningsrådet, henter UiB også ut lavere andeler av totalrammen enn tidligere.

Når regnskapsført aktivitet legges til grunn er tendensen den samme. Aktiviteten er økt både totalt og innenfor den EU finansierte aktiviteten, mens det er en liten nedgang innenfor aktivitet finansiert av Forskningsrådet. Det lave prosjekttilgangen i 2023 forventes også å ha negativ effekt på framtidig regnskapsført aktivitet fra Forskningsrådet.

Fram mot 2026 vil økt uttelling fra disse finansieringskildene har høy prioritet. I dette arbeidet vil rekruttering og karriereutvikling for forskerne være viktige virkemidler. Dette gjelder særlig yngre forskere, men det er også etablert kurspakker for forskningsledere.

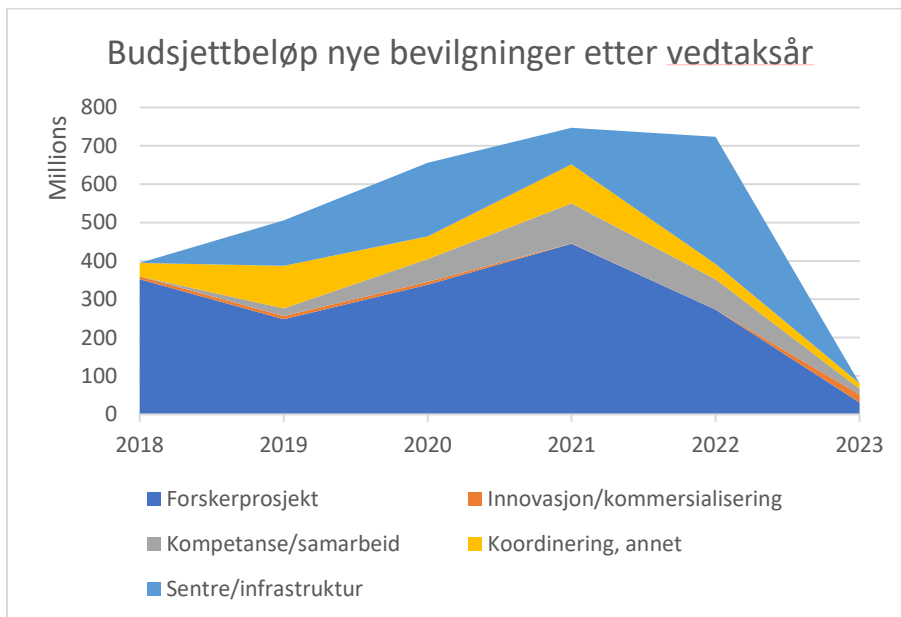
Nye retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske skal sikre at UiB fanger opp og behandler mulige saker om alvorlige brudd på forskningsetiske normer. En egen kompetanseplan skal implementeres ved at forskningsetikk tematiseres på ulike lederarenaer, opplæringsprogram og e-læringskurs.

Versjon 2 21. februar: korrigert tegnforklaring figur 7, korrigert heading og nummerering av styringsparametre, justert konklusjon tematiske program i EU

Vedlegg 2

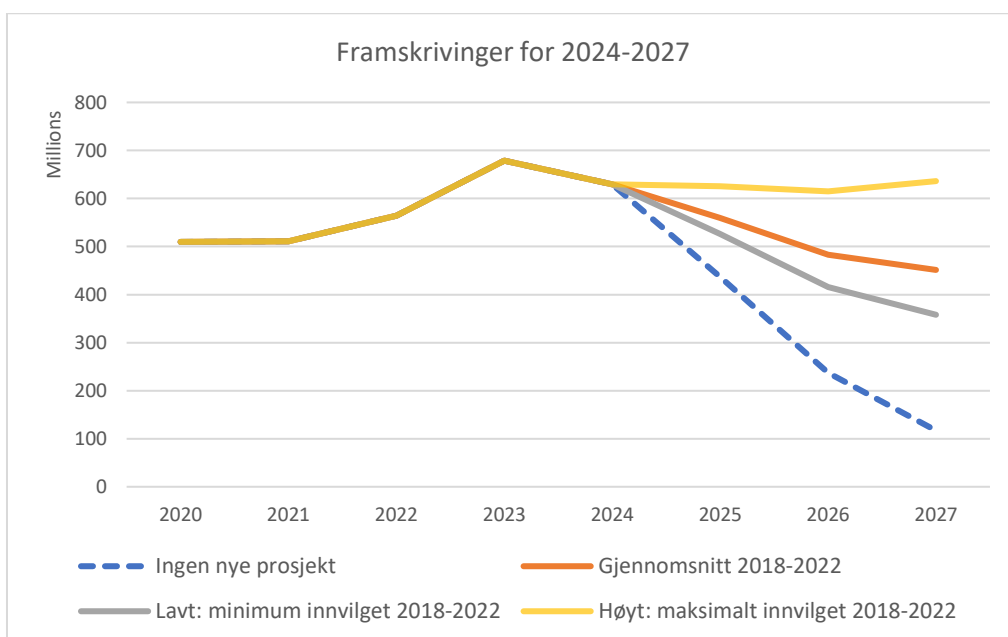
Finansiering fra forskningsrådet: framskrivinger 2024-2027

Finansiering fra Forskningsrådet står for rundt 45 prosent av UiBs eksternt finansierte virksomhet. I 2022 og 2023 har forskningsrådet redusert omfang av utlysninger, særlig innenfor virkemidlene for banebrytende forskning (FRIPRO). Samtidig har UiB gjort det svakere enn ønsket i utlysningene i 2023, jamfør blant annet FU-sak 28/23. Verdien av nye kontrakter der UiB er koordinator er redusert med nærmere 90%, fra over 700 millioner i 2022 til rundt 80 millioner i 2023.

Figur 1 Verdi av nye kontrakter, UiB koordinatorprosjekt. Kilde: NFR

Som følge av forskningsrådets tiltak er det særlig forskerprosjekt og sentertildelinger som har hatt nedgang. Gode resultat i perioden 2020-2022 gjør at aktiviteten fortsatt vil være høy i 2024. Reduksjon i tildelte prosjekt i 2023 får konsekvenser for finansiert aktivitet i påfølgende år.

Figur 2 Framskriving - aktivitet i UiBs koordinatorprosjekt, ikke justert for gjennomstrømmingsmidler. Kilde: NFR/FIA

Forskningsrådet stiller til veie årlig justerte budsjettdata for innvilgede prosjekt. I figur 2 er det skissert trender basert på tre ulike forutsetninger om framtidige prosjekttildelinger innen fire kategorier: femårige forskerprosjekt, femårige kompetanse- og samarbeidsprosjekt, åtteårige sentertildelinger, toårige kommersialiseringsprosjekt og andre tildelinger med gjennomsnitt to års varighet. Anslagene er beregnet slik:

- Høyt anslag: årlige tildelinger 2024-2026 tilsvarende høyeste antall prosjekt oppnådd innen søknadstypen i perioden 2018-2022
- Middels anslag: årlige tildelinger tilsvarende gjennomsnitt for perioden 2018-2022
- Lavt anslag: Årlige tildelinger tilsvarende laveste antall prosjekt oppnådd i perioden 2018-2022.

Den stiplede linjen i Figur 2 viser verdien av eksisterende portefølje. Med utgangspunkt i tildelingene fra 2023 og tidligere, kan vi allerede si hvilke prosjekt som vil være aktive i 2024. For andre scenarier er det forutsatt at nye tildelinger offentliggjort i et gitt år, gir full uttelling fra påfølgende år. For 2025 til 2027 vil de totale inntektene være avhengige av oppnådde nye kontrakter fra 2024 og framover.

Fordi deler av prosjektmidlene overføres til partnere i samarbeidsprosjekt, samsvarer ikke beløpene i figuren eksakt med regnskapsførte inntekter, men viser utviklingsløp under de ulike forutsetningene. Prosjekter med store overføringer gjelder særlig kompetanse- og samarbeidsprosjekt og næringsrettede sentre, som er kategorier der UiB har hatt god uttelling de senere år. Hvis UiB hvert år fra 2024 oppnår nye tildelinger tilsvarende det høye anslaget, vil utviklingen de neste årene kun utvikle seg svakt negativt i nominelle beløp. Gjennomsnittsanslaget tilsier at aktiviteten vil kunne reduseres med 33% fra toppåret i 2023.

Ut fra det samme tallgrunnlaget kan vi beregne hvor mange tilslag vi trenger for å opprettholde aktivitet på nivå med 2023. For femårige forskerprosjekt viser tallgrunnlaget at UiB har behov for tilslag på 66 nye kontrakter i 2024 og 2025 for å opprettholde samme aktivitet som i 2023. Hvis forskningsrådets mål om 25% suksessrate legges til grunn, tilsvarer det at UiB må fremme 265 prosjektforslag i 2024. Dette er på nivå med antall søknader sendt i perioden 2020-2022, men suksessraten var da betydelig lavere.

Utlysningene for tematiske forskerprosjekt har frist 6. mars 2024. For FRIPRO forskerprosjekt åpnet utlysningen for søknader til løpende søknadsfrist i oktober 2023. Per 10. februar har UiB fremmet åtte koordinatorsøknader til FRIPRO – fem forskerprosjekt for erfarne forskere, to forskerprosjekt for tidlig karriere og ett internasjonalt mobilitetsprosjekt.

Vedlegg 3

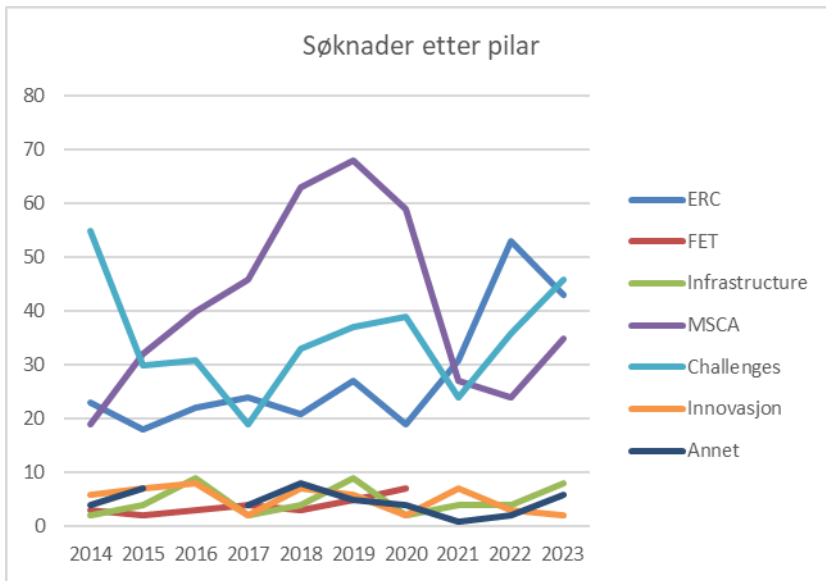
Gjennomslag i Horisont Europa – nasjonale tall

Forskningsrådet har stilt tilveie oversikter over søknadsaktivitet og gjennomslag i Horisont Europa for universitetene. Tallene er basert på CORDIS-oppdatering i desember 2023 og ser ut til å være oppdatert med søknader fram til og med første halvår 2023. Relative tall for rammeprogrammet er beregnet basert på årsverk i vitenskapelige stillinger fra 2021 til første halvår 2023 (med forbehold om datakvalitet). Årsverk i 2023 er regnet som halvparten av det som er rapportert til DBH. For sammenligning er tall for H2020 regnet ut fra DBH-rapporterte årsverk 2014-2020. Noen hovedtrekk:

- Søknad til ERC er høy, bare UiO sender flere søknader, de får også flere prosjekt. På måletidspunktet hadde UiB oppnådd 13 ERC, UiO 33 og NTNU 14.
- Med 15 deltakelser er UiB størst i forskningsinfrastruktur, fulgt av UiO (12) og NTNU (11)
- Suksessrate er på nivå med UiO og NTNU. UiO og NTNU har bedret suksessraten betydelig siden forrige rammeprogram.
- UiB har lavere søknadsaktivitet enn UiO og NTNU, målt i forhold til institusjonsstørrelsen.
- Det ser også ut som at søknadsaktiviteten er lavere i Horisont Europa enn i H2020
 - Det meste kan forklares med lav aktivitet i MSCA PF, blant de laveste av universitetene.
 - Det er også lavere aktivitet i pilar-2-prosjekt enn ved flertallet av universitetene.
- UiB har lavere uttelling i forskningsmidler enn NTNU og UiO. Forskjellen til UiO har økt fra forrige rammeprogram, og NTNU har gått forbi.
- Interne oversikter viser at søknad til pilar 2 har økt betydelig i 2023. Også Msca-pf har vekst i søkertallene, mens ERC totalt sett går ned.

Horisont Europa 2021-2023 andre kvartal. Kilde: Forskningsrådet, DBH

	UiB	UiO	NTNU	UiT	NMBU	NU	OsloMet	UiA	UiS	USN
Søknader	257	642	750	196	112	55	100	57	107	54
Innvilgete prosjekt	57	148	160	56	27	12	18	13	15	12
Tildelt beløp mill €	39	101	98	33	15	4	6	5	8	4
Koordinatorprosjekt	22	79	55	24	12	6	7	2	5	3
Søknader per 100 årsverk	4,4	6,6	5,9	3,4	5,0	2,5	2,7	2,4	3,7	1,8
ERC-søknader per 100 årsverk	1,6	2,3	0,9	0,7	0,8	0,2	0,3	0,1	0,5	0,0
MSCA-søknader per 100 årsverk	1,0	2,2	1,7	1,4	1,6	0,8	1,2	1,0	1,8	0,7
Pilar 2 søknader pr 100 årsverk	1,2	1,6	2,7	0,9	2,1	1,5	1,1	1,1	1,2	1,0
Innvilgete prosjekt pr 100 årsverk	1,0	1,5	1,3	1,0	1,2	0,6	0,5	0,6	0,5	0,4
Tildelt beløp € pr årsverk	6 656	10 345	7 678	5 676	6 518	1 836	1 706	1 979	2 629	1 405
Suksessrate	22 %	23 %	21 %	29 %	24 %	22 %	18 %	23 %	14 %	22 %
H2020										
Søknader per 100 årsverk	5,3	6,7	6,3	3,4	4,6	1,1	2,2	5,7	3,4	1,4
Oppnådd € pr årsverk	6 498	7 098	4 642	2 051	4 387	874	1 386	924	1 541	476
Suksessrate	20 %	15 %	13 %	15 %	14 %	13 %	15 %	4 %	12 %	14 %

Figur 3 Prosjektforslag, EUs rammeprogram for forskning etter pilar/søknadstype. Kilde: UiB

Dokument versjon 2 21. februar: korrigeret andel NFR-finansiering, språklige korreksjoner.

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 21.02.2024
FU-sak: 03/24		Arkivsaknr.:

UiB Ferd Karrieresenter for yngre forskere

Bakgrunn

UiB FERD karrieresenter for yngre forskere åpnet i februar 2022, som oppfølging av Karrieropolitikk for yngre forskere ved UiB (universitetsstyret sak 4/20), Handlingsplan for ph.d.-utdanning 2020 – 2024 og arbeidet med HR i forskning. Senteret driftes av HR-avdelingen i samarbeid med Forsknings- og innovasjonsavdelingen, og er fra våren 2024 lokalisert i Langes gate 3. Tiltaket er et breddetilbud, og aktiviteten omfatter kurs for karriere- og kompetanseutvikling, institusjonsvide arrangement (karreredager) og individuell karriereveiledning. Styresak 4/20 anbefaler at Forskningsutvalget gis et særskilt oppfølgingsansvar for karriereutviklingstiltakene. Universitetsstyret ga tilslutning til saken.

En særskilt problemstilling er hvordan UiB Ferd kan knyttes tettere til fakultetenes ulike behov. Senterets årsrapport legges fram for Forskningsutvalget til drøfting.

Vedlegg:

- Årsrapport, UiB FERD

Årsrapport 2023 - UiB Ferd karrieresenter for yngre forskere

Opprettelsen av en karriereveiledningstjeneste var et av tiltakene i styresak 4/20¹ «Karrieropolitikk for yngre forskere ved UiB», og er del av tiltakene i både UiB sitt arbeid med [HR i forskning](#) og i «Handlingsplan for ph.d.-utdanning 2020 – 2024». UiB Ferd Karrieresenter for yngre forskere åpnet 15. februar 2022. Målgruppen til UiB Ferd er alle yngre forskere, det vil si fra ph.d. til førsteamanuensis i tidlig fase.

Visjon: «UiB Ferd karrieresenter - støtter talenter til å nå egne mål, og fremtidens behov for høyt kvalifiserte kandidater.»

Mål for UiB Ferd: UiB Ferd karrieresenter skal bidra til at yngre forskere tilknyttet UiB skal ha kunnskaper om videre karrieremuligheter både i og utenfor akademien.

Yngre forskere skal ha lett tilgang til:

- informasjon som er relevant for videre karriereutvikling
- tilbud om å delta på ulike kurs og arrangementer som bidrar til forskerutvikling og karrierelæring
- mulighet for å snakke med profesjonelle karriereveiledere

Ressurser, forankring, medarbeidere

UiB Ferd er forankret i styrevedtak og i ordinær styringslinje, samt ved en årlig rapport til Forskningsutvalget. UiB Ferd har det [nasjonale kvalitetsrammeverket for karriereveiledning](#) som definert standard for tjenestene¹.

UiB Ferd karrieresenter er et samarbeid mellom HR-avdelingen, Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) og Universitetsbiblioteket. HR har 1,8 stilling, FIA har til sammen 0,5 stilling, og Universitetsbiblioteket har avsatt ressurser til aktiv deltakelse, uten at det er fastsatt en fast stillingsprosent. Samarbeidet er organisert i jevnlig arbeidsgruppemøter, ca hver 6. uke. I tillegg er det møter på seksjonsledernivå mellom FIA og HR en gang pr semester.

UiB Ferd har til utgangen av 2023 hatt fysisk plassering i Muséplass 2², kurs og aktiviteter har i 2023 vært holdt i UiB sine egne lokaler på campus. HR har allokert midler til drift av UiB Ferd utover personalressursene. Dette går til å dekke forelesere, internhusleie og kursfasilitering. Det er en betydelig egeninnsats som legges inn i UiB Ferd i avdelingene ved at kursene lages og holdes av egne ansatte. Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) har i 2023 doblet sin kursportefølje.

Karriere- og kompetanseutviklingskurs

UiB Ferd kursparaply, det vil si de kursene som vi lager eller anskaffer særskilt til målgruppen yngre forskere, arrangerte i 2023 43 kurs. Universitetsbiblioteket alene stod for 22 av disse tilbudene, som i hovedsak dreier seg om åpen vitenskap og digitale verktøy.

¹ <https://www.kompetansenorge.no/kvalitet-i-karriere/>

² I løpet av våren 2024 vil senteret flytte fysisk til Langes gate 3.

Alle tilbudene annonseres på nettsiden og i nyhetsbrev. Kursene er korte, mellom 2-8 timer, avhengig av tema, og de omfatter akademisk og/eller overførbare ferdigheter. Kurs i ikke-akademisk CV er direkte rettet mot sektormobilitet. Oppmøte for kurs er en gjennomgående utfordring, for selv om det totalt var på meldt nesten 600 deltakere til disse kursene, er faktisk antall deltakere lavere.

Ett av målene for UiB Ferd er å øke kursporteføljen via samarbeid med andre. UiB Ferd gav et digitalt kurs i overførbare ferdigheter via nett (tema: *Healthy working habits and time management*³) til yngre forskere gjennom vårt Nordiske nettverk (se avsnitt om nettverk og samarbeid). Kurset hadde over 200 deltakere.

I tillegg til vedtatt karrieropolitikk ved UiB jobber UiB Ferd i tråd med andre relevante styringsdokument for UiB, som strategi 2023-2030 og handlingsplan for mangfold og inkludering. I 2023 tilbød UiB Ferd ett kurs som svarer direkte til innsatsområdet «inkludering» ved å organisere kurs i «kjønn som dimensjon i egen forskning» (Gender Dimensions in Research).

UiB Ferd har i 2023 laget et CV-kurs i Canvas⁴ (tilgang via mitt.uib). Kurset har to kapitler, ett for akademisk CV og ett for ikke-akademisk CV. Kurset er brukertestet og justert. Det er også undervegs en podcast og begge disse tilbudene vil bli annonsert i nyhetsbrev og på nettsiden i løpet av våren 2024.

UiB Ferd blir invitert til å holde innlegg til spesifikke fagmiljø på UiB der vi tilpasser innholdet til deltakernes fagtilhørighet og behov. Vi ser at disse tilbudene treffer godt, og vi skulle gjerne hatt mer kontakt med fagmiljøene for å skreddersy våre tilbud. UiB Ferd har hatt 7 slike oppdrag i 2023.

Karrieredager

Det store løftet for UiB Ferd i 2023, var [karrieredagene 26-28 september](#) 2023. Arrangementet gikk over 3 dager, og inneholdt 17 kurs med hele 40 innledere. På det meste var det 90 påmeldte deltakere til enkeltkurs, totalt 195 unike påmeldte til sammen, men oppmøtet var lavere. Halvparten av kursene var på engelsk, og disse hadde størst oppslutning. Det var også en tendens til at kursene om morgen og formiddag hadde høyere antall fremmøtt enn ettermiddagskursene. Største kostnad for arrangementet var internhusleie til NG5. Tilbakemeldingene var jevnt over gode, særlig for arrangement på engelsk og i sesjonene med tema rundt hvordan håndtere refusjoner og avslag, mestre jobb-intervju og livet etter fullført stipendiatstilling. Karrieredagene fikk også ekstern oppmerksomhet ved at NRK Hordaland hadde radio-intervju om arrangementet.

Individuell karriereveiledning

Individuell karriereveiledning kan bestilles via [nettsiden](#). En karrieresamtale varer rundt 45-60 minutter. Det er medarbeidere fra HR som utfører slike samtaler, begge har utdanning i veiledning.

I løpet av 2023 kom det mellom 70 og 80⁵ personer til karriereveiledning, (totalt fra 2022-2024 har det vært om lag 170 personer til veiledning). Fordelingen pr fakultet gjenspeiler størrelsen på

³ Dette kurset er generelt svært godt besøkt og tilbys 1 gang pr semester. <https://www.uib.no/ferd/161334/helsefremmende-arbeidsvaner-selvedelse-og-motivasjon>

⁴ <https://mitt.uib.no/courses/41521>

⁵ Noen personer kom flere ganger. Fra 2024 telles dette separat og vi deler opp i vanlige engang samtaler og de som får veiledning over en periode. Det kan være i en spesiell situasjon (opprykk), en søknadsprosess eller karriereorientering.

fakultetene. Det er dobbelt så mange kvinner som menn, dobbelt så mange ph.d. som postdoktorer, men vi har gitt veiledning til også til førsteamanuenser, forskere og andre grupper.⁶

Om lag en tredjedel av de som kommer har svart på den frivillige evalueringen som de mottar etter samtalen med en karriereveileder. Vi opplever at de som kommer er svært fornøyd med tjenesten, og jungeltelegrafene er den beste reklamen.

Samarbeid med andre karriereprogrammer (COFUND, Momentum)

UiB har kontraktsfestet at UiB Ferd skal gi karrieretjenester til postdoktordeltakerne i MSCA Cofund-prosjektene SEAS⁷ og LEAD AI⁸. SEAS og UiB Ferd har i fellesskap kommet frem til hvilke kurs og kompetansehevingstiltak som deltakerne har hatt behov for. SEAS-kandidatene fikk delta på alle aktiviteter under Karrieredagene, og UiB Ferd ledet to sesjoner under SEAS' årlige samling.

Det er generelt en god kompetanseutveksling mellom UiB Ferd og Momentum⁹ ved at medarbeidere i FIA, UB og HR gjerne har ansvar for begge program.

Nettverk og eksterne ressurser

I mandatet til UiB Ferd står det at UiB skal ha god kontakt med brukergruppen. Vi har jevnlig kontakt med stipendiatororganisasjonen ved UiB, UiBDoc¹⁰, og den nye Organisasjonen for ferske forskere (OFF)¹¹. Det er også blitt opprettet kontakt med Akademiet for Yngre Forskere - AYF¹². Under arbeidet med Karrieredagene, ble det også etablert kontakt med forskerskolenettverket ved UiB.

UiB Ferd er fremdeles det eneste karrieresenteret for yngre forskere i Norge, så senteret tar imot besøk av institusjoner som ønsker å lære mer. I 2023 hadde vi besøk av både UiO og NHH. UiB Ferd hold også innlegg for fullsatt sal på NARMA sin årskonferanse i Oslo¹³, og deltok med stand på Bergen Næringsråd sitt internasjonale karrieretorg¹⁴. UiB Ferd har vært HR sin representant i UHR sitt Nor-Cam¹⁵ nettverk for institusjoner som har signert CoARA¹⁶, som handler om vurdering av kvalitet for forskerkarrierer.

UiB Ferd har god kontakt med Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) som utarbeider rammeverk¹⁷ for karrieretjenester for UH-sektoren, samt har vært sekretariat for den nye «personalforskriften¹⁸» som er på høring våren 2024.

⁶ Masterstudentene ønsker gjerne Ph.d og er egentlig Sammen sitt ansvar, men har blitt henvist til oss for spesifikke spørsmål og PhD søknad

⁷ <https://www.uib.no/en/seas/146539/seas-programmes-goals-and-commitments>

⁸ <https://www.uib.no/en/ii/164661/introduction-lead-ai>

⁹ [Momentum – karriereutviklingsprogram for yngre forskere | Ansattssider | UiB](#)

¹⁰ <https://uibdoc.no/>

¹¹ <https://ferskeforskere.org/>

¹² <https://akademietforyngreforskere.no/>

¹³ <https://narma.no/narma-konferanse/narmas-varskonferanse-2023/>

¹⁴ <https://www.bergen-chamber.no/arrangementer/internasjonalt-karrieretorg-2023>

¹⁵ <https://www.uhr.no/temasider/karrieropolitikk-og-merittering/vurdering-av-akademiske-karrierer/>

¹⁶ <https://coara.eu/about/>

¹⁷ Se s. 10 i tildelingsbrevet til HKdir 2022 for oppdrag:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/a72885b2c807452ebd81b0fc32bd1e52/statsbudsjettet-for-2022-tildelingsbrev-for-hoyerer-utdanning-og-kompetanse-1.pdf>

¹⁸ <https://hkdir.no/dokumenter/les-dokumentet/forslag-til-forskrift-om-undervisnings-og-forskingsstillinger-og-rekrutteringsstillinger>

UiB Ferd har etablert to faglige nettverk etter oppstarten i 2022. Nettverkene er *Nordisk nettverk for karrieretjenester til yngre forskere*, og *Nettverk for karrieretjenester i høyere utdanning på Vestlandet*. Målet med begge nettverkene er kompetanseheving og på sikt mer deling av ressurser. I 2023 var karrieretjenesten ved Universitetet i Uppsala vertskap for det årlige fysiske møte i det Nordiske nettverket. Læringsutbyttet var økt kompetanse i metodikk, struktur og profesjonalisering av karriereutvikling. I det Vestlandske nettverket var det i 2023 ett felles seminar med førsteamanuensis Kirsten Marie Dalene fra USN om emosjonsbasert kompetanse i veiledning. UiB Ferd vil også fremheve det gode samarbeidet vi har med Sammen Karriere..

I mai var UiB Ferd en medarrangør til Staff Mobility Week (SMW-23). Vi hadde ca 40 søkere, og valgte ut 12 deltakere. Gjennom uken fikk vi inntrykk av at UiB ligger langt fremme i arbeidet med å gi sine yngre forskere karrierestøtte gjennom etableringen av UiB Ferd.

Kommunikasjon og digitale ressurser

Nettsiden til UiB Ferd¹⁹ er delt inn i tre deler. Øverst er det informasjon om hva UiB Ferd karrieresenter er, og hva vi kan tilby. Hoveddelen er målgruppeorientert, og har en fane for hver kategori – ph.d.-kandidat, yngre forsker og fast vitenskapelig ansatte. Her finnes relevant informasjon tilpasset målgruppen, som regelverk, informasjon om forskerskoler, talentprogram og kurs. Den nederste delen er en kalenderfunksjon der vi promoterer relevante kurs som enten tilbys i regi av UiB Ferd eller av andre ved UiB. Noen kurs er i skjæringsfeltet forskningsadministrasjon og akademisk kjernekompetanse, for eksempel FIA sine kurs i risikohåndtering i forskningsprosjekter og hvordan søke EU midler, og tilbys både som UiB Opp og UiB Ferd kurs. Kalenderfunksjonen er det mest brukte elementet på portalen, i tillegg til bestillingsfunksjonen for karrieresamtale.

UiB Ferd har også etablert et månedlig [nyhetsbrev](#)²⁰ der vi informerer om kommende aktiviteter som arrangeres av UiB Ferd, men også andre relevante tilbud som for eksempel kurs i regi av UB eller ph.d.-foreninger. Nyhetsbrevet har 350 abonnenter, og sendes i tillegg til enhetenes e-post til fordeling. Nyhetsbrevet gikk fra pdf til Sway i januar 2024, noe som hevet kvaliteten betraktelig.

¹⁹ www.uib.no/ferd

²⁰ Nyhetsbrev for [februar 2024 som eksempel](#)

Vedlegg 1. Kurs og aktiviteter 2023

UiB Ferd kurs vår 2023	Dato	Antall påmeldte
Risk management in Research Project	31.jan	
Akademisk engelsk	02.feb	13
Writing CV and cover-letter for the industry	06.mar	16
Building Your Professional Network	14.mar	22
Akademisk engelsk	21.mar	15
Teaching Portfolios for academic advancement at UiB	30.mar	28
Healthy Working Habits: Time Management and Writing motivation..	27.apr.	224
How to write a competitive CV for the Industry?	05.mai	21
Introduksjon til EUs forsknings og innovasjonspolitik -	10.mai	
Snakk om forskningen din i Media	23.mai	24
Akademisk engelsk (ble utsatt til høsten-23)	23.mai	4
Social Media for Researchers	25.mai	48
Project Management in Academia	30.mai	25
Gender Dimension in Research	05.jun	7
Boost your Research potential with innovation perspectiv	06.jun	23
How to write competitive proposals for the ERC start...	12-13.jun	
UB kurs vår 2023		Antall Påmeldte
Introduction to Data Management Plan	03.feb	30
Research Data Management in the active phase.of reseearch.	17.feb	47
Get a better overview of your research field	24.feb	30
Make your Research visible using researcher profiles	17.mar	45
How can you make your research data open and FAIR	31.mar	19
Open Access - step by step	14.apr	30
Finding and Reusing Data	28.apr	32
Introduction to Data Management Plan	12.mai	34
Data Management Plan Workshop	12.mai	10
How can you make your research data open and FAIR	26.mai	17
UiB Ferd kurs høst 2023	Dato	Antall påmeldte
UiB Karrieredager 2023	27.sep	
UiB Karrieredager 2023	28.sep	
Akademisk engelsk - mellomnivå	16.okt	11
Akademisk engelsk Med/Psy	17.okt	10
UiB - research politics and strategy	17.okt	9

Årsrapport 2023

Pitch your research	26.okt	6
Brainbugs	08.nov	6
Snakk om forskningen din I media	15.nov	20
Boost your career by building international networks	16.nov	26
Akademisk engelsk MN	20.nov	16
Akademisk engelsk, HF, KMD, SV, Jus	21.nov	19
How can young UiB researchers make the world great again?	06.des	

UB kurs vår 2023

	Dato	Antall påmeldte
How to meet Open Science requirements	25.aug	20
Introduction to Data Management Plan	08.sep	33
Course in Copyright for Photographs	21.sep	17
Open Access - step by step	22.sep	17
Software Carpentry course in research computing skills: Shell, Research Data Management in the active phase..	25.sep	47
Research Data Management in the active phase..	06.okt	31
Introductory course to LaTeX	17.okt	39
Make your Research visible using researcher profiles	20.okt	20
How can you make your research data open and FAIR	03.nov	14
ChatGPT and similar tools in research and writing	08.nov	77
Introduction to Data Management Plans	01.des	28
Kurs i opphavsrett for bilder	21.sep	22
GIS-workshop	25.okt	37
GIS-workshop	07.feb	15

UiB FERD karrieredager for yngre forskere 2023

Tirsdag 26.09.2024

12:00 OPPVARMING/ARBEIDSSTUE - Hvordan bygge CV som tar deg dit du vil?

[Cecilie Nordbotten](#), seniorrådgiver ved Avdeling for forskning og innovasjon, UiB. [Link til presentasjonen](#) som ble holdt.

13:00 | ÅPNING ved viserektor Benedicte Carlsen

ARBEIDSLIVET LETTER PÅ SLØRET

Vi har invitert representanter fra privat og offentlig sektor og spør:- Hvordan ser arbeidsgivere på yngre forskeres kompetanse?

- Er yngre forskere selv bevisst den kompetanse de har?

- Anri H. Hebib, VP Business Planning hos [Corvus Energy](#)
- [Birte Bjørkelo](#), Deloitte Consultancy Partner
- Sjur Lehmann, fylkeslege, [Statsforvalteren i Vestland](#)
- [Hiwa Målen](#), senior forskningsrådgiver, Avdeling for forskning og innovasjon, UiB
- [Sonja Dyrkorn](#), HR-direktør UiB
- Moderator: [Siri Kleiven Strøm](#), Kommunikasjonsavdelingen, UiB.

15:00 | KARRIERELABYRINTEN

Gjennom fire ulike stasjoner tar vi deg igjennom øvelser som øker karrierebevissthet, identifisere kompetanser, og viser hvordan analysere jobbannonser og innsalg av deg.

Ledes av [Elisabeth Nesheim](#), [Ole Christian Laukli](#) og [Kristin Miskov Nodland](#) ved HR-avdelingen.

18:00 | MOTTAKELSE / MINGLING

Både i akademia og arbeidsliv er nettverk viktig. Vi gir deg noen tips før møtet med potensielle arbeidsgivere, nyttige foreninger og andre forskere i en løs og ledig atmosfære.

Innleder: [Mette Bøe Lyngstad](#) er dosent i drama og anvendt teater ved HVL. Hun vil hjelpe oss i gang med mingling og bygge nettverk.

Onsdag 27.09.2024

08:30 | FROKOSTSEMINAR - STRATEGIER FOR Å KOMME GJENNOM PUBLISERINGSPROSESSEN.

Universitetsbiblioteket inviterer til frokostseminar om publisering, valg av tidsskrift og ulike roller i fagfelleevaluering.

- [Michael Grote](#) førstebibliotekar på Universitetsbiblioteket
- [Eli Heldaas Seland](#) førstebibliotekar på Universitetsbiblioteket

[Link til presentasjonen som ble holdt.](#)

10:30 | AVSLAG PÅ SØKNADER, OG VEIER FOR Å BYGGE SEG OPP IGJEN.

Vi er vant til å høre om suksesshistorier, men hva med hver gang vi får avslag? Forskerne deler sine erfaringer med den vanskelige prosessen det er å gå gjennom en søknadsskriveprosess – få avslag – og deretter bygge seg opp til å søke igjen.

- [Nora Wiium](#), professor, Det psykologiske fakultet, UiB
- [Sveinung Arnesen](#), førsteamanuensis, NORCE og Det samfunnsvitenskapelige fakultet, UiB
- [Bergithe Eikeland Oftedal](#), forsker, Det medisinske fakultet, UiB
- Moderator: Instituttleder [Martin Paulsen](#), Det humanistiske fakultet, UiB

12:00 ETTER- OG VIDEREUTDANNING, LIVSLANG LÆRING, I UH-SEKTOR

Planlegging, utvikling og gjennomføring av videreutdanningstilbud ved UiB. Hva, hvordan og hvorfor er dette viktig - vi tar dere med i de ulike faser for å skape et nytt tilbud/emne for en litt annen målgruppe.

- [Galo J Ausegard](#), rådgiver UiB Videre og [Kjell Helge Kleppestø](#), rådgiver UiB Videre [Link til presentasjonen som ble holdt.](#)

13:00 | STIPENDIATERS PLIKARTARBEID

- Hvordan sørger vi for at pliktarbeidet faktisk ruster stipendiater i møte med arbeidsmarkedet?
- Er det mulig å skreddersy pliktarbeid for hver enkelt kandidat slik at det bidrar til individuell utvikling og kompetanseheving?
- Og hvem bør ha siste ord når pliktarbeidsoppgaver skal bestemmes?
- [Stipendiat Mari Lund Eide](#) ved Institutt for fremmedspråk har blant annet laget en egen [podcast om formidling](#) som en del av sitt pliktarbeid. I denne seansen inviterer hun [postdoktor Ragnhild Gya](#) Institutt for biovitenskap, [professor Lise Rakner](#) Institutt for politikk og forvaltning og instituttleder [Knut Børve Kjemisk institutt](#), til en tverrfakultær samtale om pliktarbeidets rolle, innhold og ambisjoner.

14:30 | INNOVASJON OG ENTREPRENØRSKAP VED [VESTLANDETS INNOVASJONSSELSKAP \(VIS\)](#)

Er du nysgjerrig på å skape din egen jobb? Har du en idé om hva du ønsker å skape en bedrift ut av? Kom og hør på hvordan du kan teste om ideen din kan transformeres til et sted du kan jobbe, uten å ta for mye risiko. Du vil også lære mer om finansieringsmuligheter innenfor tidligfase forsknings- og innovasjonsprosjekter innen academia.

- [Renate Skoge](#) senior prosjektleder innovasjon, VIS
- [Lars Grønnestad](#) prosjektleder innovasjon, VIS

16:00 | FORSKERKARRIERE INNEN FORSKNINGSFRASTRUKTUR

Digitalisering har vært en stor drivkraft til å utføre større og mer komplekse forskningsprosesser. Det krever spisskompetanse på svært høyt nivå å vedlikeholde og utvikle forskningsinfrastruktur, og nye karriereveier vokser frem. Ett eksempel er stilling som datarkurator.

- [Senter for digitalt liv Norge \(DLN\)](#) er et nasjonalt senter for bioteknologisk forskning og innovasjon og er finansiert av Norges forskningsråd.
- [ELIXIR Norge](#) er en nasjonal node for ELIXIR, den pan-europeiske infrastrukturen for biologisk informasjon, som støtter biovitenskapelig forskning og dens oversettelse til medisin, miljø, bioindustri og samfunn.

[Christine Stansberg](#), Produktlinjeleder for sensitive data og LabIT ved UiB og tidligere ELIXIR Norge-koordinator: karriere i lokal og europeisk forskningsinfrastruktur, erfaringer og fordeler ved å gjøre en ledelses-MBA for forskningsinfrastruktur karriere i lokal og europeisk forskningsinfrastruktur, erfaringer og fordeler ved å gjøre en MBA for forskningsinfrastruktur

[Korbinian Bösl](#), Datahåndteringskoordinator i ELIXIR Norge & Centre for Digital Liv Norge: Datastewardship en ny karrierevei innen forskning og industri. Hva innebærer det og hvordan kvalifiserer jeg meg?

[Link til presentasjonen til C. Stansberg](#)

18:00 - 19:30 | HVORDAN GJENNOMFØRE (OG OVERLEVE) ET JOBBINTERVJU?

[Professor Laura Saetveit Miles](#) har sett gode kandidater snuble på hoppkanten i det akademiske intervjuet.

[Karriereekspert Gisle Hellsten](#) leder UiO Karriere for studenter. Han er kjent fra sin karrierespalte i Aftenposten der han deler sine beste råd for intervju i arbeidslivet.

Torsdag 28.09.2024

09:00 | Å IKKE SE SKOGEN FOR BARE TRÆR

Hvordan sjonglere lange og korte tidsfrister slik at begge deler blir prioritert?

[Professor Laura Saetveit Miles](#) er ikke bare professor i britisk litteratur, men gir også råd til yngre forskere gjennom nettsiden "[Demystifying the Secrets of Success in Academia](#)". Denne sesjonen vil være en veiledning i tidsstyring og karriereutvikling.

[Link til presentasjonen til Laura S. Miles.](#)

11:00 | MOTIVASJON OG EGENOMSORG

[Psykolog Andreas Hillestad Schei](#) er ansatt ved [Bedriftshelsetjenesten ved UiB](#) for å gi [råd og veiledning](#) til PhD kandidater i å ivareta sin mentale helse.

13:00 | FORSKERSKOLER OG FORSKEROPPLÆRING

Forskerskoler på tvers av Universitetet i Bergen gir innblikk i hvordan de bidrar med å heve kvaliteten og relevansen i doktorgradsutdanningen gjennom samarbeid i nettverk, økonomisk støtte, og tilbud av ulike faglige aktiviteter til PhD-studenter.

- [Neuro-SysMeds Forskerskole i translasjonell nevrovitenskap](#)
- [Bergen Research School in Innflammation \(BRSI\)](#)
- [Senter for digitalt liv Norge \(DLN\)](#)
- [Bergen Summer Research School](#)
- [HySchool - Norsk forskerskole for hydrogen of hydrogenbaserte brensler](#)
- [Nasjonal forskerskole i petroleumsfag \(NFIP\)](#)

[Link til presentasjonen som ble holdt.](#)

14:30 | FORSKNING ER MYE- OGSÅ EN GLEDE!

[Professor Roger Strand](#) minner om at det er mye glede i forskning og at det å forske kan være et privilegium.

15:00 | REKTOR MARGARETH HAGEN OPPSUMMERER OG AVSLUTTER KARRIEREDAGENE.

UTKAST

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 21.02.2024
FU-sak: 4/24		Arkivsaknr.:

Revisjon av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB

Bakgrunn

Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved Universitetet i Bergen (UiB) ble vedtatt av Universitetsstyret i 2017 (S [129/17](#)). I 2021 ble det bestemt at det skulle gjøres en helhetlig vurdering av kvalitetssystemet i etterkant av NOKUT-tilsynet som var varslet i 2022.

I 2022 førte NOKUT tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet ved UiB. I april 2023 fattet NOKUTs styre vedtak om å godkjenne det systematiske kvalitetsarbeidet ved UiB. Selv om komiteen ikke er i tvil om at UiB oppfyller alle formelle krav, mener komiteen at UiBs kvalitetsarbeid har visse forbedringspunkter og potensial for videre utvikling.

Som ledd i oppfølgingen etter tilsynet har kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ved UiB blitt revidert. Orientering om resultatene av NOKUT-tilsynet og forslag til prosess for revisjonen ble lagt fram for Forskningsutvalget i møte i mars 2023 (FU [14/23](#)). Revisjonen er gjort parallelt med at Studieavdelingen (SA) har revidert kvalitetssystem for utdanning.

I denne saken presenteres det reviderte kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ved UiB og en revidert oversikt over struktur, myndighet og kvalitetssikringsoppgaver for ph.d.-utdanningen. De viktigste foreslåtte endringene i kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen er:

- Kvalitetssystemet har fått en ny struktur, som i større grad er koordinert med kvalitetssystem for utdanning. I den reviderte systembeskrivelsen er det blant annet inkludert en noe mer omfattende bakgrunn og begrunnelse for kvalitetsarbeidet.
- Det foreslås å ta ut forsinkelses- og frafallsundersøkelse fra kvalitetssystemet.
- Det foreslås å ta inn krav om innspill fra arbeidsliv i ph.d.-programevalueringer.
- Det foreslås å ta inn et eget punkt om reakkreditering av ph.d.-programmene som en forlengelse av programevalueringene.

En mer omfattende beskrivelse og begrunnelse for de foreslåtte endringene over, samt andre foreslåtte endringer i kvalitetssystemet, er beskrevet i kapittel 2. Den reviderte systembeskrivelse for kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB, revidert struktur, myndighet og kvalitetssikringsoppgaver og fakultetenes høringsinnspill er lagt ved saken.

1. Bakgrunnsdokumenter for revisjonen

Revisjonen av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning er basert på innspill i rapporten fra NOKUTs sakkyndige komité og fakultetene, samt erfaringer FIA har gjort seg gjennom arbeidet med kvalitetssystemet.

NOKUT rapporten

I NOKUTs rapport ga komiteen råd til videreutvikling av UiBs samlede systematiske kvalitetsarbeid innen fire temaområder:

- UiB bør revurdere kompleksiteten i kvalitetsarbeidet. Dette var i hovedsak rettet mot kvalitetssystemet for første og andre syklus, men komiteen kom med forslag til forenklinger som også påvirker ph.d.-nivå, for eksempel når det gjelder evaluering av emner.
- UiB bør gjøre en systematisk gjennomgang av systemene, med tanke om å lære av hverandre og dele erfaringer på tvers av kvalitetssystemene.
- UiB bør styrke representasjonen fra arbeids- eller samfunnsliv, og det ble foreslått å gjøre det til hovedregel med en arbeidslivsrepresentant i programevalueringer.
- Studiekvalitetsbasen bør tilpasses slik at det blir enklere for studenter og ansatte å få innsikt i resultater og tiltak i forbindelse med tidligere evalueringer.

Fakultetenes innspill

Fakultetene har gitt sine innspill til evalueringen gjennom en intern høringsprosess.

Fakultetene er i stor grad fornøyde med kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning slik det er i dag. Det blir blant annet skrevet at kvalitetssystemet er riktig dimensjonert og gjør det mulig å fange opp svikt i kvaliteten og følge dette opp innen rimelig tid. Kvalitetssystemet har sikret gjennomsiktige rutiner for kvalitetsarbeidet og har bidratt til bedre kommunikasjon mellom de ulike aktørene i ph.d.-utdanningen.

Fakultetene skriver at det er viktig å holde kvalitetsarbeidet på et moderat og formålstjenlig nivå, og at innholdet i kvalitetssystemet bør fokusere på elementene som faktisk gir en kvalitetsforbedring. Det er viktig å hensynta fakultetenes ulike størrelse når systemet revideres, der de store fakultetene ofte i større grad har behov for å effektivisere prosesser, og delegere oppgaver til instituttene. Alle syv fakultet ønsker å beholde modellen med to ulike kvalitetssystemer, men det kommenteres at det er viktig å se de to systemene i sammenheng og harmonisere dem i størst mulig grad, så lenge det særegne ved ph.d.-utdanningen ivaretas.

2. Foreslåtte endringer i kvalitetssystem for ph.d.-utdanning

I forslaget til revidert kvalitetssystem er det gjort flere endringer, både strukturelle endringer i selve systembeskrivelsen og forslag til endringer i flere av kvalitetssikringselementene.

2.1. Struktur og uttrykk

En av tilbakemeldingene i NOKUT-rapporten var at UiB bør gjennomføre en systematisk sammenligning av de to kvalitetssystemene. I arbeidet i forbindelse med tilsynet ble det også tydelig at de to kvalitetssystemene har noe ulik begrepsbruk. For å gjøre de to kvalitetssystemene likere i form og uttrykk, foreslås det at introduksjonen til beskrivelsen av kvalitetssystem for ph.d.-utdanning utvides noe og at bakgrunnen og begrunnelsen for kvalitetsarbeidet samsvarer mellom de to kvalitetssystemene. I kvalitetssystem for ph.d.-utdanning introduseres også de to linjene i kvalitetsarbeidet; utvikling og kontroll, tilsvarende som i kvalitetssystem for utdanning. Utviklingsarbeid er en løpende prosess med jevnlig vurderinger og justeringer som dokumenteres for videre arbeid ved enhetene, som for eksempel ph.d.-utdanningsmeldingen, dialogmøter, fremdriftsrapportering og midtveiseevaluering. Kontroll innebærer formelle sykliske prosesser, tidsbestemte evalueringer og rapportering til nivået over, som emneevalueringer og ph.d.-programevalueringer.

Følgende kapitler er lagt til kvalitetssystem for ph.d.-utdanning:

- Ambisjoner for det systematiske kvalitetsarbeidet
- Bakgrunn. Herunder:
 - Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen; med henvisning til aktuelle lover og forskrifter som regulerer kvalitetsarbeidet
 - Kvalitetssikring av utdanning; en henvisning til kvalitetssystem for utdanning
- Definisjon av de to linjene i kvalitetsarbeidet; utvikling og kontroll. Elementene i kvalitetssystemet er sortert under disse to linjene.
- Reakkreditering av ph.d.-program
- Formaliserte ph.d.-samarbeid

Kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning har i tillegg blitt tilpasset slik at oppsettet og det grafiske uttrykket i de to dokumentene er tilnærmet likt så langt det er hensiktsmessig.

2.2. Forsinkelses- og frafallsundersøkelse

Forsinkelses- og frafallsundersøkelse er det eneste elementet i kvalitetssystem for ph.d.-utdanning ved UiB som ble vedtatt i 2017, som ikke har blitt gjennomført. Andre element i kvalitetssystemet har blitt prioritert, senest ut alumnusundersøkelsen som ble gjennomført for første gang i 2023. Gjennom forsinkelses- og frafallsundersøkelsen var tanken å innhente informasjon fra kandidater som er forsinket eller skrevet ut av ph.d.-utdanningen. Besvarelsene skulle gi en oversikt over elementer i ph.d.-utdanningen som oftest fører til forsinkelser eller frafall, og gi et grunnlag for å vurdere tiltak overfor disse utfordringene.

I forbindelse med revisjonen av kvalitetssystemet og i etterkant av den interne høringen har det vært en diskusjon om forsinkelses- og frafallsundersøkelse i det administrative ph.d.-koordinatorforumet, der det har fremkommet noen spørsmål knyttet til en slik undersøkelse. Hva skal resultatene brukes til, og kan resultatene gi ytterligere informasjon enn det en allerede vet? Et viktig prinsipp er at det ikke samles inn data uten at en har en god grunn, og ser at resultatene kan brukes til å øke kvaliteten på programmet. Det er også uklart hvordan en skal definere forsinkelse. Er forsinkelse definert som personer som er utenfor finansieringsperioden sin, eller er det opplevd forsinkelse ut fra hvordan kandidatene selv tenker at de ligger an i ph.d.-løpet? En slik undersøkelse vil være sensitiv, da både forsinkelse og frafall er svært personlig. Videre, i hvilken grad kan vi forvente at kandidater som har sluttet ph.d.-utdanningen sin ønsker å svare på en undersøkelse opptil flere år etter at de har sluttet?

Det har i tillegg kommet signaler fra NOKUT om at det er hensiktsmessig med mindre rapportering og dokumentering, noe som kan tale for at det ikke er hensiktsmessig med en ytterligere undersøkelse blant ph.d.-kandidatene. En fare med hyppige undersøkelser er lavere deltagelse blant respondentene, og dermed et dårligere datagrunnlag.

Basert på dette, i tillegg til kunnskapen om at gjennomføringen i ph.d.-utdanningen ved UiB er relativt god¹, foreslås *det at forsinkelse- og frafallsundersøkelsen tas ut av kvalitetssystemet* for ph.d.-utdanning. Det er noe uklart hva resultatene fra undersøkelsen kan brukes til, og om resultatene gir ytterligere informasjon enn det en allerede vet. Dette er i tråd med innspill om at det er viktig å fokusere på de kvalitetssikringselementene som faktisk gir en kvalitetsforbedring.

¹ I perioden 2019-2022 har andelen ph.d.-kandidater som gjennomfører innen seks år gjennomsnittlig ligget på 69,8 prosent ved UiB. Gjennomsnittet for statlige institusjoner var på 67,2 prosent i 2022. Kilde: [Database for statistikk om høyere utdanning](#).

Undersøkelsen er lite kommentert i fakultetenes høringsinnspill. Kun ett av fakultetene skriver i sitt høringsinnspill at de har behov for mer data på feltene, og at de har vurdert å gjøre egne undersøkelser angående forsinkelse og frafall, men har ventet på den sentrale gjennomføringen.

2.3. Progamevaluering – krav om innspill fra arbeidsliv

Et av oppfølgingspunktene i NOKUT-rapporten var at UiB bør styrke innspill fra samfunns- og arbeidsliv i kvalitetssystemet. NOKUTs sakkyndige komité skriver i rapporten at «i UiBs retningslinjer for de eksterne evalueringene av ph.d.-utdanningene fremgår det at fakultetene kan vurdere om representanter fra arbeids- og samfunnsliv skal være med. Komiteen råder UiB til å fastsette som hovedregel at én arbeidslivsrepresentant er med i disse evalueringene, og at unntak fra hovedregelen må begrunnes.» Ifølge [Studiekvalitetsforskriftens § 2-1 \(2\)](#) skal «representanter fra arbeids- eller samfunnsliv, studenter og eksterne sakkyndige, som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringene».

I dag er det frivilling om fakultetene ønsker å inkludere en representant fra samfunns- og arbeidsliv i progamevalueringer. Fra UiBs retningslinjer for progamevaluering:

«Komiteen bør bestå av minimum tre faglige representanter, hvorav en kan være ph.d.-kandidat. De faglige komitemedlemmene skal være eksterne, bortsett fra ph.d.-kandidaten som kan være ansatt ved UiB. Komiteen skal ha: nasjonal og/eller internasjonal spesialistkompetanse på professornivå; kompetanse fra undervisning og forskningsveiledning; minst en deltager som er ph.d.-kandidat. I tillegg kan fakultetet vurdere om komiteen skal ha representanter fra arbeids- eller organisasjonsliv. Komiteen kan ha ett medlem fra fakultetet som ivaretar rollen som sekretær for evalueringsarbeidet.»

Det foreslås å legge inn krav om innspill fra representanter fra arbeidslivet i progamevalueringen, jf. Studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2). Med arbeidslivet menes næringsliv, offentlig forvaltning, kulturliv, mv. Krav til bidrag fra arbeidslivet i evalueringer er også foreslått i utkastet til revidert kvalitetssystem for utdanning. Dersom fakultetet ikke ønsker å inkludere en representant fra arbeidslivet i komiteen skal dette begrunnes, og fakultetet må innhente innspill fra representanter fra arbeidslivet, for eksempel gjennom intervjuer eller referansegrupper.

Ny foreslått tekst i retningslinjene for ph.d.-progamevaluering (ny tekst er uthevet):

*«Komiteen **skal** bestå av minimum tre faglige representanter, hvorav en kan være ph.d.-kandidat. De faglige komitemedlemmene skal være eksterne, bortsett fra ph.d.-kandidaten som kan være ansatt ved UiB. Komiteen skal ha: nasjonal og/eller internasjonal spesialistkompetanse på professornivå; kompetanse fra undervisning og forskningsveiledning; minst en deltager som er ph.d.-kandidat. I tillegg **skal** komiteen få innspill fra arbeidslivet (**næringsliv, offentlig forvaltning, kulturliv, mv**). **Arbeidslivsrepresentant(e) må ha relevant erfaring med fagfeltet, gjennom egen ph.d.-utdanning, eget arbeidsfelt, eller for eksempel ved å være tilknyttet et potensielt arbeidssted for kandidater med den aktuelle ph.d.-utdanningen. Representanten kan inkluderes som et medlem i komiteen. Hvis ikke arbeidslivsrepresentanten deltar i komiteen, må fakultetet innhente innspill fra representanter fra arbeidslivet, for eksempel gjennom intervjuer eller referansegrupper. Komiteen kan ha ett medlem fra fakultetet som ivaretar rollen som sekretær for evalueringsarbeidet.»***

Fakultetene er delt i sin vurdering av om det bør inkluderes en representant fra arbeidsliv i progamevalueringene. KMD, HF og SV stiller seg positive til forslaget om en representant fra arbeidslivet med i progamevalueringer, mens JUR, PSYK og MED ønsker at det fremdeles bør være opp til fakultetene å vurdere dette. MN mener at dette bør sees i sammenheng med hvordan

revisjonen blir på bachelor- og masternivå. For evaluering av studieprogram på andre nivå skal studenter, eksterne sakkyndige og representanter fra arbeidsliv bidra i evalueringene. I utkastet til revidert kvalitetssystem for utdanning er det krav om at alle studieprogram skal ha oppnevnt to personer utenfor institusjonen som bidrar til evalueringene og kvalitetsutvikling (en ekstern fagfelle fra en UH-institusjon og en representant fra arbeidslivet). Oppdragene til representantene fra arbeidslivet kan, om ønskelig, utformes på andre måter enn fagfellen, for eksempel ved at representanten får konkrete spørsmål eller intervjues muntlig. Rapportene og tilbakemeldingene skal omtales i programevalueringene som skal gjennomføres hvert sjette år.

Syklusen på programevalueringene er nå harmonisert mellom de to kvalitetssystemene og satt til hvert sjette år.

2.4. Reakkreditering av ph.d.-program

Reakkreditering av ph.d.-program er et foreslått nytt punkt i kvalitetssystem for ph.d.-utdanning. Ifølge Studietilsynsforordningen § 4-1 (3) skal institusjonene ha ordninger for systematisk å kontrollere at alle studietilbud tilfredsstiller kravene i § 3-1 til § 3-3 i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning og kapittel 2 i forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning, som alle omhandler akkreditering av studietilbud. Hvorvidt ph.d.-programmene oppfyller lov- og forskriftskrav knyttet til studietilbud, skal evalueres gjennom ph.d.-programevalueringen. Evalueringen av de overnevnte paragrafene skal gjennomføres enten som en egenevaluering i forbindelse med fakultetets forberedelse av programevalueringen, eller av den eksterne evalueringskomiteen som en del av selve programevalueringen. Programevalueringer skal behandles av ph.d.-programstyret.

Etter arbeidet med å revidere kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning, ser vi det naturlig at det legges inn en sløyfe der ph.d.-programmene blir formelt reakkreditert, tilsvarende som i kvalitetssystem for utdanning. Det foreslås at den formelle reakkrediteringen av ph.d.-programmene gjøres av fakultetsstyret etter anbefaling av ph.d.-programstyret. Fakultetets ph.d.-programstyre skal gi fakultetsstyret en anbefaling om programmet bør reakkrediteres, eventuelt må programstyre beskrive hva som skal til for at programmet kan reakkrediteres, og en tidsplan for oppfølging. Dette er i tråd med reakkrediteringen av studieprogram på nivåene under. Dersom fakultetsstyret finner at ph.d.-programmet ikke kan reakkrediteres, kan fakultetet gi instruks om å tilrettelegge for at ph.d.-programstyret foretar og gjennomfører de nødvendige endringer og forbedringer i programmet innenfor tidsplanen.

Hvem som har ansvar for reakkreditering av ph.d.-programmene bør også fremkomme i UiBs ph.d.-forskrifter.

2.5. Emneevaluering

I det reviderte kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning ved UiB er det foreslått noen endringer i emneevalueringer tilsvarende det som er gjort i kvalitetssystem for utdanning, samtidig som det tas hensyn til egenarten til ph.d.-utdanningen. Alle emner skal evalueres minst hvert tredje år eller hver tredje gang de gjennomføres.

Den obligatoriske årlige egenevalueringen er tatt ut av emneevalueringer. Det oppfordres likevel til at emneansvarlig gjør jevnlig vurderinger av emnet, som brukes til videreutvikling av kvaliteten i emnene.

2.6. Evaluering av rammene for opplæringsdelen

Gjennom evalueringen av emneporteføljen skal det vurderes om fakultetets ph.d.-emner dekker behovet for opplæring i de fagfelt som kandidatene tilhører. Dette skal sikre at opplæringsdelen er

tilpasset ph.d.-programmets læringsutbyttebeskrivelse og reglene om at *“opplæringsdelen skal gi trening i faglig formidling og innføring i forskningsetikk, vitenskapsteori og vitenskapsmetode”* i ph.d.-forskriften og *“opplæringsdelen skal gi stipendiaten kunnskap, ferdigheter og kompetanse i tråd med kvalifikasjonsrammeverket, og særlig rette seg mot dokumentasjon av refleksjon og resultater i kunstnerisk utviklingsarbeid, metodikk, prosjektutvikling og etikk, samt trening i formidling”* i ph.d.-forskriften i kunstnerisk utviklingsarbeid. Eksempler på rammer for opplæringsdelen kan være de ulike fakultetenes krav til antall studiepoeng i kategorier de har delt opplæringsdelen inn i, som vitenskapsteori, etikk, formidling, obligatorisk del og valgfri del.

Det foreslås at de to elementene, evaluering av emneporteføljen og evaluering av rammene for opplæringsdelen, slås sammen til ett element i det reviderte kvalitetssystemet, som foreslått av flere av fakultetene i deres høringsinnspill. Disse to elementene henger tett sammen, og det er allerede utarbeidet felles retningslinjer for evalueringen av elementene.

Det foreslås videre å presisere at emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen skal evalueres *minst* hvert tredje år. Her er *minst* lagt til setningen for å åpne for at fakultetene kan gjennomføre en evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen oftere enn hvert tredje år for å kunne holde emneporteføljen aktuell til enhver tid, som spilt inn av MED.

2.7. Alumnusundersøkelsen

I kvalitetssystemet per i dag, står det at det er universitetsstyret som er ansvarlig for å vedta oppfølging etter alumnusundersøkelsen. Etter å ha gjennomført alumnusundersøkelsen i 2023, er det blitt tydelig at fakultetene er i bedre posisjon til å følge opp resultatene fra undersøkelsen. Det foreslås derfor at ansvaret for oppfølging flyttes fra universitetsstyret til fakultetenes ph.d.-programstyret. Undersøkelsen skal omtales i ph.d.-utdanningsmeldingen for å holde universitetsstyret informert. Forsknings- og innovasjonsavdelingen vil fremdeles være ansvarlig for å gjennomføre undersøkelsen, analysere dataene og skrive en rapport som sendes til fakultetene for oppfølging.

2.8. Formaliserte ph.d.-samarbeid

Det foreslås å legge inn en tekst i kvalitetssystemet som omtaler kvalitetssikring av formaliserte ph.d.-samarbeid. Formaliserte ph.d.-samarbeid omfatter felles- og dobbeltgrader, og kan inngås med andre norske eller utenlandske institusjoner. UiB har i de senere årene fått et økende antall formaliserte ph.d.-samarbeid, og det er viktig at kravene og rammene for kvalitetssikring av disse programmene fremkommer tydelig.

Fellesgrader innebærer at det skal opprettes et felles ph.d.-program, som vil være underlagt de samme krav til akkreditering og reakkreditering som de øvrige ph.d.-programmene. For dobbeltgrader er den delen av ph.d.-utdanningen som kandidaten tar ved UiB, underlagt UiB sitt kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen.

2.9. Sluttseminar

I tillegg til de foreslåtte endringene, foreslo Fakultet for kunst, musikk og design i sitt høringsinnspill å inkludere et nytt element; sluttseminar. De skriver i sitt høringsinnspill at midtveisevaluering, og til dels også fremdriftsrapportering og medarbeider- og oppfølgingsamtaler, er en del av utdanningsløpet og kun en evaluering av utdanning. De skriver videre at sluttseminar kan sies å være et tilsvarende element i kvalitetssystemet som midtveisevaluering. De foreslår derfor å vurdere om midtveisevaluering skal tas ut av kvalitetssystemet, men beholdes som en del av utdanningsløpet, eller om obligatorisk sluttseminar skal legges til.

Midtveisevaluering og fremdriftsrapporteringen har lang tradisjon som kvalitetssikringselementer ved UiB, og begge er forskriftsfestet. Flere av fakultetene skriver i sine årlige ph.d.-utdanningsmeldinger at disse to elementene er de viktigste for å følge opp enkeltkandidatene. Siden elementene er omtalt i UiBs forskrifter for ph.d.-utdanning er de også naturlige deler av kvalitetssystemet, som blant annet skal sikre at UiB «...følger opp ph.d.-kandidatene på en forsvarlig og hensiktsmessig måte». Det er derfor naturlig å beholde elementene i det systematiske kvalitetssystemet.

Vi anbefaler ikke å foreslå sluttseminar som et nytt element i kvalitetssystemet. Et slikt element vil kreve store ressurser å gjennomføre, og det er usikkert om det vil bidra til å bedre gjennomføringen eller styrke oppfølgingen av ph.d.-kandidatene. Fakultetene står fritt til å tilby sluttseminar til sine kandidater.

3. Struktur, myndighet og kvalitetssikringsoppgaver i ph.d.-utdanningen

Tabellene som beskriver myndighet og oppgaver til de ulike organer og roller de har for ph.d.-utdanningen har blitt oppdatert.

Følgende endringer er gjort i oversikten:

Sentralt nivå

- Presisert at øverste nivå består av universitetsstyret, rektor og universitetsledelsen.
- Lagt til at det sentrale nivået skal fatte vedtak i enkeltsaker rundt handlingsplan/strategi for ph.d.-utdanning samt inngåelse av formaliserte ph.d.-samarbeid.
- Lagt til gjennomføring av dialogmøter om ph.d.-utdanningen med hvert enkelt fakultet hvert andre år.

Forskningsutvalget

- Presisert hvem Forskningsutvalget skal rådggi.
- Lagt til at Forskningsutvalget skal gi FIA råd om mindre endringer i kvalitetssystemet samt i utarbeidelsen av retningslinjer for kvalitetssikringselementer.

Fakultetet

- Presisering av organene på fakultetsnivå; fakultetsstyret og fakultetet selv.
- Presisering av oppgaver; fatte vedtak i enkeltsaker, vedta regler og kvalitetssikring.
- Lagt til en rekke ansvarsområder som er nevnt i forskriftene, men som ikke tidligere var inkludert i oversikten.
- Lagt til kvalitetssikringsoppgaven reakkreditering av ph.d.-program, som er foreslått som nytt element.

Styret for fakultetenes ph.d.-program

- Lagt til ansvar for å vedta oppfølging av alumnusundersøkelsen, i tillegg til kandidat undersøkelsen.

Institutt eller det organ som fakultetet vedtar

- Lagt til ansvar for å foreslå bedømmelseskomité.
- Lagt til ansvar for gjennomføring av medarbeidersamtaler til alle ph.d.-kandidater ansatt ved UiB, og å tilby en årlig oppfølgingssamtale til ph.d.-kandidater som ikke er ansatt ved UiB.

Emneansvarlig

- Lagt inn i oversikten med ansvar for å gjennomføre emne, jevnlig vurderinger av emnet og at disse blir fulgt opp og å evaluere emnet minst hvert tredje år.

Administrasjonen

Forsknings- og innovasjonsavdelingen er lagt inn i oversikten med ansvar for forvaltning av doktorgradsforskriftene og kvalitetssystem for ph.d.-utdanning, i tillegg til en rekke kvalitetssikringsoppgaver knyttet til ph.d.-utdanningsmeldingen, fremdriftsrapporteringen, undersøkelser og tilrettelegging av dialogmøter.

4. Retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner

I høringsbrevet ble fakultetene spurt om de ønsket at det ble utarbeidet retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner. Fakultetene er i stor grad positive til dette. Det kommenteres at det er behov for stor grad av fleksibilitet i slike retningslinjer, da disse må ta hensyn til at emner på ph.d.-nivå ofte er grunnleggende annerledes enn emner på nivåene under. Det er viktig at rutinene ikke blir for arbeidskrevende. MED er det eneste fakultetet som skriver at de er usikre på behovet for slike retningslinjer.

Det foreslås derfor at FIA i samarbeid med fakultetene utarbeider retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner. Disse retningslinjene blir ikke del av det systematiske kvalitetsarbeidet, men legges ut på UiB sine arbeidsstøttesider for ansatte. Fakultetet selv har ansvar for å fatte vedtak om å opprette eller nedlegge emner.

5. Oppsummering

Saken legges frem for Forskningsutvalget til drøfting. Siden revisjonen av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB har blitt gjennomført parallelt med revisjon av kvalitetssystem for utdanning, og flere av delene av kvalitetssystemene er i større grad koordinert enn tidligere, kan endringer i kvalitetssystem for utdanning har innvirkning på kvalitetssystem for ph.d.-utdanning.

Kvalitetssystem for utdanning skal behandles i utdanningsutvalget 7. februar (UU [02/23](#)) og 3. april, med mulighet for fakultetene å komme med skriftlige innspill etter behandlingen 7. februar. Vi tar derfor forbehold om at det kan komme mindre endringer i systembeskrivelsen etter behandling i FU. Eventuelle større, substansielle endringer vil bli behandlet av Forskningsutvalget på sirkulasjon.

07.02.2024 Marie Eide/Yngve Brynjulfsen/Birgit Falch

Vedlegg:

- Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved Universitetet i Bergen
- Struktur, myndighet og kvalitetssikringsoppgaver for ph.d.-utdanningen
- Fakultetenes høringsinnspill

Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB

1. Bakgrunn

Dette dokumentet beskriver UiBs kvalitetssystem for ph.d.-utdanning. Formålet med kvalitetssystemet er å understøtte en kultur for systematisk utvikling av kvalitet i utdanning. De prosesser og tiltak som inngår i kvalitetssystemet, utgjør grunnsteinene i kvalitetsarbeidet og skal tjene som grunnlag for universitetets systematiske arbeid med vedlikehold, revisjon og videreutvikling av studietilbudet og kvaliteten i utdanningene. Kvalitetssystemet skal sikre at UiB forvalter en ph.d.-utdanning på tvers av fagområdene og i samsvar med UiB sine strategiske ambisjoner. Gjennom det systematiske kvalitetsarbeidet skal ph.d.-kandidatene følges opp på en forsvarlig og hensiktsmessig måte.

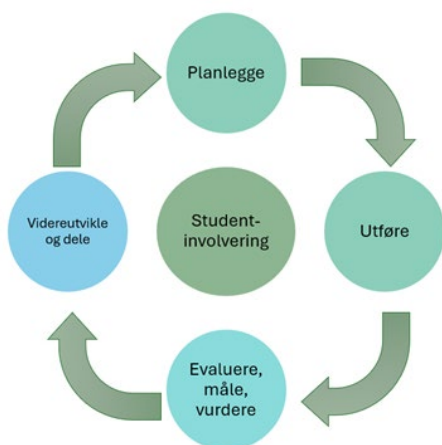
1.1. Strategiske ambisjoner for det systematiske kvalitetsarbeidet

Universitetet i Bergens systematiske kvalitetsarbeid i ph.d.-utdanningen er forankret i universitetets strategi for 2023 – 2030, *Kunnskap som former samfunnet* og Handlingsplan for ph.d.-utdanning 2020 – 2024.

Universitetet i Bergen skal være blant Europas fremste universitetet, internasjonalt kjent for høy kvalitet i forskning og utdanning. Som samfunnsinstitusjon skal UiB bidra til en bærekraftig og demokratisk utvikling og være et attraktivt og inkluderende studie- og arbeidssted. UiB er et internasjonalt forskningsuniversitet med lange vitenskapelige tradisjoner og med nasjonalt ansvar for å forvalte og utvikle en stor bredde av fagdisipliner. Ph.d.-utdanningen skal kvalifisere ph.d.-kandidatene for vitenskapelig forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid av internasjonal standard, og for annet arbeid i samfunnet hvor det stilles krav til forskningskompetanse. UiB skal utdanne selvstendige ph.d.-kandidater med høyt faglig nivå, evne til kritisk tenkning og originalitet, og gjennom ph.d.-utdanningen skal kandidatene gis ferdigheter som gjør dem attraktive for jobber i akademia og arbeidsmarkedet for øvrig.

1.2. Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen

Kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning er en del av UiBs samlede system for internkontroll, og omfatter det systematiske kvalitetsarbeidet som gjøres på ph.d.-utdanningen.

Figur 1: Eksempel.

Kvalitetsarbeid generelt kan fremstilles som en syklisk prosess i fire faser. Det innebærer kontinuerlig forbedring og læring der elementene *planlegge, utføre, evaluere, videreutvikle og dele* gjentas innenfor alle aktiviteter og på alle nivå. Svikt i kvalitet skal fanges opp og møtes med systematiske løsninger for oppfølging og dokumentasjon av iverksatte tiltak. Erfaringer fra vellykket kvalitetsarbeid skal deles og brukes til videreutvikling. Ph.d.-kandidater skal involveres i alle fasene av kvalitetsarbeidet.

Kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen skal sikre at UiB overholder kravene til det systematiske kvalitetsarbeidet som går fram av kapittel 2 og 4 i studietilsynsforordningen, i § 2-1 (2) og §3-1 til §3-3 i

studiekvalitetsforskriften og i § 1-6 og § 4-3 (5) i universitets- og høyskoleloven. Herunder krav om at:

- det er på plass ordninger for systematisk å kontrollere at alle studietilbud, både nye og etablerte, tilfredsstillere kravene i studiekvalitetsforskriftens §3-1 til § 3-3, og kapittel 2 i studietilsynsforskriften.
- kunnskapen fra kvalitetsarbeidet brukes til å videreutvikle kvaliteten i studietilbudene (studiekvalitetsforskriften § 2-1 (1)).

Kvalitetsarbeidet skal være forankret i en strategi og ledelse ved institusjonen. Det skal bidra til å fremme en kvalitetskultur blant ansatte og studenter (Studietilsynsforskriftens § 4-1 (1) og (2)). Utvikling og sikring av kvalitetsarbeidet skal kunne dokumenteres.

1.3. Kvalitetssystemet for utdanning

UiB har et eget kvalitetssystem for utdanning som omfatter bachelor-, og masterprogram, årsstudier og etter- og videreutdanninger. De to kvalitetssystemene følger de samme overordnede prinsippene for evaluering og rapportering som fremkommer i Studiekvalitetsforskriften, Studietilsynsforskriften og Universitets- og høyskoleloven.

De to systembeskrivelsene er sammenfallende så langt som det er hensiktsmessig, men hensyntar de ulike nivåenes egenart. Kvalitetssikring av emnetilbudet i begge systembeskrivelsene følger tilsvarende retningslinjer.

En fullstendig beskrivelse av kvalitetssystem for utdanning ved UiB finnes her: [\[lenke kommer\]](#).

2. Roller og ansvar i kvalitetsarbeidet

Ansvar for det systematiske kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen følger den faglige linjen, og er kort beskrevet nedenfor. Ansvarlige for hvert av tiltakene kan delegerer daglig ledelse av hele eller deler av funksjonen til utpekte personer, som vise-/prorektor, vise-/prodekan og ansvarlige for ph.d.-utdanningen på instituttnivå. Eventuelle avvik fra ansvarsfordelingen nevnt nedenfor, må kommuniseres tydelig internt for å sikre at tiltakene blir fulgt opp.

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for ph.d.-utdanningen ved UiB. Styret behandler den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen. På bakgrunn av denne kan de vurdere om det skal vedtas tiltak overfor enkelte fakultet eller for UiB sin ph.d.-utdanning som helhet. **Universitetsledelsen** gjennomfører hvert andre år egne dialogmøter om ph.d.-utdanningen med hvert enkelt fakultet.

Universitetet sitt **forskningsutvalg** er et rådgivende organ for universitetsledelsen. Utvalget skal diskutere den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen og gi råd til universitetsstyret om eventuelle tiltak. Videre skal utvalget diskutere kandidat- og alumnusundersøkelsen og gi fakultetene råd om eventuelle kvalitetssikringstiltak. Forskningsutvalget skal gi universitetsledelsen og Forsknings- og innovasjonsavdelingen råd om mindre endringer i kvalitetssystemet og om retningslinjer for gjennomføringen av kvalitetssikringselementer.

Styret for de fakultetsvise ph.d.-programmene skal gjennomgå emneevalueringer og evalueringer av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen. På bakgrunn av emneevalueringer, skal ph.d.-programstyret vurdere kvaliteten på emnet og ved behov, vedta endringer. Ph.d.-programstyret skal på bakgrunn av evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen, vurdere behovet for å endre rammene for opplæringsdelen og opprette eller nedlegge emner. Ved behov, skal ph.d.-programstyret gi råd til fakultetet om opprettelse eller nedleggelse av emner. Styret skal også gjennomgå fakultetets ph.d.-utdanningsmelding, og vurdere og ved behov, vedta tiltak overfor eventuelle utfordringer som kommer frem. På bakgrunn av kandidat- og alumnusundersøkelsen, skal

programstyrene vurdere behovet for og ved behov, vedta strukturelle tiltak overfor utfordringer som kommer frem. Det samme gjelder for den mer omfattende evalueringen av det fakultetsvise ph.d.-programmet som helhet. Ph.d.-programstyret skal gi råd til fakultetsstyret om reakkreditering av ph.d.-programmet. **Fakultetsstyret** har ansvar for reakkreditering av fakultets ph.d.-program.

Grunnenhetene har ansvar for gjennomføring og vedta eventuelle tiltak på individnivå, som ved fremdriftsrapportering, midtveiseevaluering og oppfølgings- eller medarbeidersamtale.

Emneansvarlig har ansvar for gjennomføring av emner, fortløpende vurderinger av emnet og bidra til faglig videreutvikling av emnet, og for å gjennomføre en evaluering av emnet minst hvert tredje år, eller etter hver tredje gang emner gjennomføres, dersom emnet ikke gjennomføres årlig.

Emneansvarlig har videre ansvar for å følge opp innspill og tilbakemeldinger fra kandidater og kommunikasjon tilbake til kandidatene.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen har det koordinerende ansvaret for kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB. Avdelingen skal utarbeide den sentrale ph.d.-utdanningsmeldingen, samt tilrettelegge for og gjennomføre kvalitetssikringstiltak som fremdriftsrapportering, undersøkelser og legge til rette for dialogmøter mellom UiBs ledelse og fakultetene.

Se skjematisk oversikt over struktur, myndighet og kvalitetssikringsoppgaver for ph.d.-utdanningen.

3. Utvikling og kontroll av det systematiske kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen

Det systematiske kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB går langs to linjer: utvikling og kontroll. Disse to delene skal sikre at tilbudet og kvaliteten i ph.d.-utdanningene stadig videreutvikles, og at kravene til akkrediterte ph.d.-program oppfylles.

Utviklingsarbeid er en løpende prosess med jevnlig vurderinger og justeringer som dokumenteres for videre arbeid ved enhetene. Se kapittel 4 for en beskrivelse av kvalitetsutvikling og de elementene i kvalitetssystemet som skal bidra til en kontinuerlig kvalitetsutvikling i ph.d.-utdanningen. Kontroll innebærer formelle sykliske prosesser, tidsbestemte evalueringer og rapportering til nivået over. I kapittel 5 beskrives de sykliske elementene i UiBs kvalitetssystem for ph.d.-utdanning.

4. Prosessbeskrivelse for kvalitetsutvikling

Kvalitetsutvikling er en kontinuerlig prosess som krever jevnlig samhandling og dialog mellom ph.d.-kandidater, veiledere, vitenskapelig ansatte og administrasjon, samt de ulike formelle nivåene: emne, ph.d.-program, institutt, fakultet og sentralledelse. Denne prosessen baseres på løpende vurderinger og justeringer som gjøres gjennom året, som følge av innspill fra ph.d.-kandidater, veiledere, undervisere, fagmiljø og samarbeidspartnere. Innspillene kan ha blitt meldt inn muntlig eller skriftlig, i planlagte prosesser eller utenom.

Formålet med utviklingsdelen av kvalitetssystemet er å fremme kollegialt samarbeid om utvikling av kvalitet i ph.d.-utdanning. Dette baserer seg på en kontinuerlig dialog og arbeid med kvalitet i enhetene, langsiktig og strategisk utvikling av tilbudet og kvaliteten i ph.d.-utdanningene i hele organisasjonen, og gjennom erfaringsdeling fra vellykkede kvalitetsutviklingstiltak.

Sentralt i utviklingsdelen i det systematiske kvalitetsarbeidet er årlige ph.d.-utdanningsmeldinger på fakultets- og sentralnivå. I tillegg gjennomføres det annethvert år dialogmøter om ph.d.-utdanning mellom fakultets- og universitetsledelse. Emneansvarliges jevnlig vurderinger av emner de har ansvar for, skal bidra til kontinuerlig utvikling av emnene. I tillegg er det en rekke tiltak for oppfølging

av enkeltkandidatene, som fremdriftsrapportering, midtveisevaluering og medarbeider- og oppfølgingsamtaler. I kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning gjennomføres det også årlige ph.d.-kandidatundersøkelser, og hvert tredje år gjennomføres en alumnusundersøkelse.

4.1. Ph.d.-utdanningsmeldingen

Ph.d.-utdanningsmeldingen skrives hvert år, både på fakultetene og sentralt, og gir en oversikt over tilstanden for ph.d.-utdanningen ved UiB. Meldingen fungerer som et verktøy for å synliggjøre aktivitetene på ph.d.-feltet. Hvert fakultet er ansvarlig for å skrive en ph.d.-utdanningsmelding for sitt ph.d.-program. Forsknings- og innovasjonsavdelingen skriver en ph.d.-utdanningsmelding for hele ph.d.-utdanningen ved universitetet som bygger på fakultetenes meldinger. Ph.d.-utdanningsmeldingen skal omtale aktuelle tema.

Ph.d.-utdanningsmeldingene gir et grunnlag for å vurdere om det skal innføres tiltak overfor enkelte fakultet eller for UiB sin ph.d.-utdanning som helhet. Universitetsstyret og ph.d.-programstyrene har ansvar for oppfølging av henholdsvis den sentrale og de fakultetsvise ph.d.-utdanningsmeldingene. Som et ledd i oppfølgingen av fakultetenes ph.d.-utdanningsmeldinger gjennomføres det dialogmøter mellom sentral og lokal ledelse med ansvar for ph.d.-utdanningen.

4.2. Dialogmøter mellom sentralnivået og fakultetenes faglige ledelse

Dialogmøter er en god arena for å gå gjennom sentrale elementer ved fakultetenes ph.d.-utdanninger, og er en møteplass for dialog mellom universitetsledelsen og fakultet. Møtene gir også fakultetene en anledning til å komme med tilbakemelding på arbeidet som gjøres ved UiB sentralt. Møtene gjennomføres hvert andre år mellom sentralnivået og ledelsen på fakultetet med ansvar for ph.d.-utdanningen, og de to siste ph.d.-utdanningsmeldingene er utgangspunkt for møtene.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen er ansvarlig for å tilrettelegge for og skrive referat fra møtene. I etterkant av dialogmøtene skriver Forskning- og innovasjonsavdelingen et felles sammendrag som tar sikte på å løfte felles problemstillinger slik at dette kan inngå i kvalitetsutviklingen. Referatene og det felles sammendraget skal gjøres tilgjengelig og lagres åpent i ePhorte.

4.3. Fremdriftsrapportering

Fremdriftsrapporteringen er en årlig rapport fra kandidat og veileder som gir en oversikt over fremdriften i kandidatens ph.d.-løp, og skal avdekke eventuelle forsinkelser med tanke på den planlagte fremdriften. Dersom rapporten viser at kandidaten har problemer i ph.d.-løpet sitt, skal det iverksettes tiltak. Se [her](#) for mer informasjon om fremdriftsrapporteringen og hvilke spørsmål som blir spurt.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen tilrettelegger for undersøkelsen, i samarbeid med IT-avdelingen. Kandidatenes og veilederens besvarelser samles i en database, og blir gjort tilgjengelig for ledelse og administrasjon ved fakultet og institutt, og i enkelte forskerskoler.

Ansvarlig for oppfølging er det organ som fakultetet vedtar.

4.4. Midtveisevaluering

Alle ph.d.-kandidater skal gjennomføre en midtveisevaluering halvveis i ph.d.-løpet. Midtveisevalueringen skal være en oppsummering av fremdriften så langt, og er ment å avdekke eventuelle forsinkelser med tanke på planlagt fremdrift. I evalueringen skal det som hovedregel inkluderes fagpersoner som ikke er veiledere, og det skal gis tilbakemelding og innspill til kandidaten som kan heve kvaliteten på arbeidet. Dersom midtveisevalueringen avdekker problemer i ph.d.-løpet, skal det iverksettes tiltak.

Ansvarlig for oppfølging er det organ fakultetet vedtar.

4.5. Medarbeider- og oppfølgingssamtaler

Medarbeidersamtale

Alle ph.d.-kandidater som er ansatt ved UiB skal ha en årlig medarbeidersamtale.

Medarbeidersamtalen er beskrevet i UiB sin ansatthåndbok. Det er utarbeidet en egen mal for gjennomføring av medarbeidersamtale for stipendiater.

Leder i samarbeid med verneombud, skal årlig rapportere i linjen om omfang av avholdte medarbeidersamtaler ved enheten. Dette er en del av UiBs HMS-årsrapport (internkontroll) som igjen legges fram for Arbeidsmiljøutvalget og Universitetsstyret (ref. UiBs lederhåndbok).

Oppfølgingssamtaler

Alle ph.d.-kandidater, som ikke har et arbeidsforhold ved UiB, skal få et tilbud om en årlig oppfølgingssamtale. Oppfølgingssamtalen skal være en arena for diskusjon av kandidatens faglige arbeidssituasjon i den kommende perioden.

Ansvar for å gjennomføre oppfølgingssamtalen ligger hos den faglige ledelsen ved instituttet eller senteret til ph.d.-kandidaten. Det er utarbeidet retningslinjer for gjennomføring av oppfølgingssamtalene og et skjema som kan brukes som utgangspunkt for samtalen.

Oppfølgingssamtalen er et tilbud, og det er ikke obligatorisk for ph.d.-kandidatene å gjennomføre samtalen. Det vil være naturlig at fremdriftsrapporten brukes som hovedgrunnlaget for disse samtalen. Oppfølgingssamtaler, og i hvilken grad de er blitt tilbudt til ph.d.-kandidatene, bør omtales i den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen.

4.6. Ph.d.-kandidatundersøkelse

Kandidatundersøkelsen sendes til alle kandidater like etter fullført grad, og sendes ut i etterkant av promosjonene tre ganger i året. Ved slutten av året blir det utarbeidet en samlerapport.

Kandidatundersøkelsen gir kandidatene mulighet til å vurdere ph.d.-programmet og dets ulike elementer. Undersøkelsen er anonym og gir nyttig statistikk og informasjon om hvordan de nylig ferdige doktorene har opplevd ph.d.-utdanningen de har vært gjennom. Resultatene fra undersøkelsen kan brukes til å heve kvaliteten på programmet. Hvert tredje år utarbeides det en samlerapport. For de fakultetene som har for få disputaser til at det hvert år kan lages statistikk basert på besvarelsene, får man nyttig statistikk i disse tre-årlige rapportene.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen er ansvarlig for å gjennomføre undersøkelsen, analysere og distribuere den til fakultetene. Ph.d.-programstyrene på fakultetene er ansvarlig for å vedta oppfølging dersom det fremkommer forhold som krever at det settes inn tiltak. Undersøkelsen skal omtales i den sentrale ph.d.-utdanningsmeldingen.

4.7. Alumnusundersøkelse

Alumnusundersøkelsen har som formål å vurdere hvordan ph.d.-utdanningen gir kompetanse og ferdigheter for kandidatenes senere arbeidskarriere. Undersøkelse brukes for å innhente informasjon fra UiB sine ph.d.-alumner om karrieren etter oppnådd grad. Undersøkelsens besvarelser kan gi indikasjoner på hva som kan forbedres i ph.d.-programmene, med tanke på kandidatenes karriere etter oppnådd grad. Undersøkelsen skal gjennomføres hvert tredje år.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen er ansvarlig for å gjennomføre undersøkelsen, analysere og distribuere den til fakultetene. Ph.d.-programstyrene på fakultetene er ansvarlig for å vedta

oppfølging dersom det fremkommer forhold som krever at det settes inn tiltak. Undersøkelsen skal omtales i den sentrale ph.d.-utdanningsmeldingen.

5. Prosessbeskrivelse for kontroll og sykliske prosesser

Med faste mellomrom legger kvalitetssystemet opp til en kontrollmekanisme for kvalitetssikring av studietilbudet og arbeidet med kvalitet i ph.d.-utdanningen. Dette omfatter tidsbestemte sykliske evalueringer med påfølgende rapportering. Hvert ph.d.-emne skal evalueres minst hvert tredje år eller hver tredje gang de gjennomføres, og hvert ph.d.-program evalueres og reakkrediteres minst hvert sjette år. I tillegg skal emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen evalueres minst hvert tredje år.

Evalueringene skal sikre at ph.d.-utdanningen tilfredsstillende kvalitetskravene som går fram av nasjonale krav til reakkreditering i Universitets- og høyskoleloven, studiekvalitetsforskriften, studietilsynsforskriften samt i nasjonale retningslinjer og rammekrav for ph.d.-utdanning, der disse finnes. Evalueringene skal også sikre at ph.d.-programmene er faglig oppdaterte og holder høy kvalitet utover forskriftskravene.

5.1. Evaluering av emner

Alle emner skal evalueres minst hvert tredje år eller hver tredje gang emnet gjennomføres. For emner som i utgangspunktet kun skal avholdes én gang, avgjør fakultetet om emnet skal evalueres.

Emneevalueringen skal omfatte:

- informasjon om oppfølging og eventuelle justeringer siden sist emneevaluering
- en vurdering av faglig innhold, kobling til aktuell forskning på feltet, og om framdrift og oppbygging av emnet er i samsvar med de fastsatte målene for emnet og ph.d.-program
- en vurdering av pedagogiske valg, samsvar mellom emnets læringsutbyttebeskrivelse, undervisnings-, lærings- og vurderingsformer, og refleksjon over kandidatens læring og gjennomføring som følge av disse valgene
- resultater fra kandidatevalueringer og eventuelt andre tilbakemeldinger som er aktuelle for emnet (for eksempel fra andre som bidrar i undervisningen på emnet)
- en vurdering av samsvar mellom kandidatens arbeidsmengde og studiepoengsutdeling
- omtale av andelen som gjennomfører emnet

I de tilfellene emnet har praksis, eller andre ordninger for kontakt med arbeidslivet, skal det evalueres om ordningen fungerer tilfredsstillende.

Ph.d.-programstyret kan be om evaluering av andre forhold.

Emneansvarlig har det faglige ansvaret for å gjennomføre evalueringen av emnet. Emneansvarlig leverer en rapport fra emneevalueringen med oppsummering av resultatene og forslag til forbedringstiltak der det er aktuelt. Rapporten offentliggjøres sammen med hovedresultater fra kandidatevalueringene, og en plan for hvordan rapporten skal følges opp. Leder for grunnenhet har det overordnede ansvaret for oppfølging av evalueringsrapporten.

Rapporten sendes til ph.d.-programstyret og ansvarlig grunnenhet for gjennomgang, eventuelt med kopi til grunnenhet og forskerskole. Ph.d.-programstyret gir tilbakemelding dersom emnet ikke fungerer optimalt.

Ph.d.-programstyret lager en oversikt for emneevaluering slik at det for alle emner som fast inngår i ph.d.-programmet gjennomføres en grundig evaluering, inkludert en candidatevaluering, i løpet av en treårsperiode eller etter hver tredje gang emnene gjennomføres, dersom emnet ikke avholdes årlig.

Emneansvarlig har ansvar for jevnlig å gjennomføre vurderinger av emnet de har ansvar for, og sørge for at disse blir notert og fulgt opp. En slik vurdering bør foretas minst etter hver gjennomføring av emnet. Det er ikke rapporteringskrav på disse vurderingene, men notater og dokumentasjon fra arbeidet bør lagres og gjøres tilgjengelig internt ved grunnenheten, for videreutvikling av kvaliteten i emnene.

5.2. Evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen

Det skal gjennomføres en evaluering av fakultetets portefølje av ph.d.-kurs og rammene av opplæringsdelen minst hvert tredje år. Evalueringen skal gjennomføres for å sikre at fakultetets ph.d.-emner dekker behovene for opplæring i de fagfelt som kandidatene tilhører, og at rammene for opplæringsdelen er tilpasset ph.d.-programmets læringsutbyttebeskrivelse og reglene om at *“opplæringsdelen skal gi trening i faglig formidling og innføring i forskningsetikk, vitenskapsteori og vitenskapsmetode”* i ph.d.-forskriften, og *“opplæringsdelen skal gi stipendiaten kunnskap, ferdigheter og kompetanse i tråd med kvalifikasjonsrammeverket, og særlig rette seg mot dokumentasjon av refleksjon og resultater i kunstnerisk utviklingsarbeid, metodikk, prosjektutvikling og etikk, samt trening i formidling”* i ph.d.-forskriften i kunstnerisk utviklingsarbeid. Hvis fakultetet selv ikke kan tilby ph.d.-emner innen enkelte av de fagfelt som kandidaten tilhører, skal det vurderes om tilsvarende opplæring ved andre institusjoner er tilgjengelig, og om forholdene er lagt til rette for gjennomføring av slike emner.

Programstyret har ansvar for at det gjennomføres en evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen. Dersom det fremkommer avvik eller at opplæringsdelen ikke er tilpasset ph.d.-programmets læringsutbyttebeskrivelse, bør det utarbeides en oppfølgingsplan. Programstyret må vurdere om fakultetet skal opprette nye, eller legge ned emner, basert på evalueringen. Evalueringen av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen skal lagres i ePhorte.

Retningslinjer for evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen.

5.3. Programevaluering

Ph.d.-programmene ved UiB skal evalueres minst hvert sjette år. Gjennom programevalueringen skal man få et eksternt og overordnet blikk på ph.d.-programmet, og komiteen skal se på helheten i fakultetets ph.d.-program: informasjon til potensielle søkere, opptak, tiltak underveis og kvaliteten på den fullførte forskningen, eksemplifisert ved vurdering av avhandlingsarbeidet og bedømmelsen av dette. Evalueringen skal gi råd om forbedringspotensial, både med tanke på gjennomstrømming og kvalitet. Evalueringen skal gjennomføres av en i hovedsak ekstern komité, og det er krav om innspill fra representanter fra arbeidsliv (næringsliv, offentlig forvaltning, kulturliv mv.).

Fakultetene velger i hovedsak selv hvilke elementer i ph.d.-programmet som skal evalueres, men evalueringen skal minimum bestå av en evaluering av om ph.d.-programmet oppfyller Studiekvalitetsforskriftens § 3-3 *Akkreditering av doktorgradsstudier* og Studietilsynsforskriftens kapittel 2 *Akkreditering av studietilbud*, jf. Studietilsynsforskriftens § 4-1 (3).

Ph.d.-programstyret har ansvar for å vedta oppfølging. Fakultetets ph.d.-programstyre gir fakultetsstyret en anbefaling om programmet bør reakkrediteres, eller hva som skal til for at programmet kan reakkrediteres. Ph.d.-programevalueringen skal offentliggjøres og lagres i Studiekvalitetsbasen.

Retningslinjer for programevaluering av ph.d.-programmene ved UiB.

5.3.1. Reakkreditering av ph.d.-program

Når programevalueringen er gjennomført, skal fakultetets ph.d.-programstyre vurdere om det evaluerte programmet kan reakkrediteres, hvilket betyr at ph.d.-programmet følger lov- og forskriftskrav knyttet til studieprogram. Ph.d.-programstyret skal gi fakultetsstyret en anbefaling om programmet bør reakkrediteres, eller hva som skal til for at programmet skal kunne reakkrediteres. For å kunne reakkrediteres må ph.d.-programmet minimum tilfredsstillende kvalitetskravene i § 3-3 i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og kapittel 2 i forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning.

Det er fakultetsstyret som vedtar reakkreditering. Dersom fakultetsstyret ikke finner å kunne vedta reakkreditering, må ph.d.-programstyret få instruks om å foreta og gjennomføre nødvendige endringer og forbedringer i programmet, slik at kvaliteten i programmet sikres. Det skal gis en tidsramme for ferdigstilling.

6. Formaliserte ph.d.-samarbeid

UiB kan inngå formaliserte ph.d.-samarbeid med andre norske eller utenlandske institusjoner i form av felles- eller dobbelgrader. Fellesgrader innebærer at det skal opprettes et felles ph.d.-program og vil gjelde for langvarige ph.d.-samarbeid med en relativt stor gruppe ph.d.-kandidater fra de involverte institusjoner. Krav til akkreditering og reakkreditering for fellesgrader vil være tilsvarende de kravene som gjelder for de øvrige ph.d.-programmene. I et dobbelgradssamarbeid blir kandidaten tatt opp i et eksisterende ph.d.-program, først ved hjemmeinstitusjonen, deretter ved partnerinstitusjonen. Dobbeltgradssamarbeid kan gjelde så få som én ph.d.-kandidat. Graden blir tildelt ved begge institusjonene.

I avtaler om felles- eller dobbelgradssamarbeid kan det gjøres unntak for bestemmelser i ph.d.-forskriftene, dersom det er nødvendig av hensyn til regelverket ved partnerinstitusjonen. Slike unntak skal, både enkeltvis og samlet, fremstå som fullt ut forsvarlige. Hvis det i samarbeidsavtalen fremkommer at en kandidat ikke skal gjennomgå elementer i UiB sitt kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen, skal det avtales at kandidaten må gjennomgå et tilsvarende element ved partnerinstitusjonen. Den delen av ph.d.-utdanningen som kandidaten tar ved UiB, er underlagt UiB sitt kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen.

STRUKTUR, MYNDIGHET OG KVALITETSSIKRINGSOPPGAVER FOR PH.D.-UTDANNINGEN

Tabellene under er beskrivelse av myndighet og oppgaver til de ulike organer og rollene de har for ph.d.-utdanningen ved UiB. Oversikten viser struktur, myndighet og kvalitetssikringsoppgaver som beskrevet i Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen, Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) i kunstnerisk utviklingsarbeid ved Universitetet i Bergen, kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved Universitetet i Bergen og mandat for Universitetet i Bergen sitt forskningsutvalg. Utfyllende informasjon om punktene kan leses i disse dokumentene.

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for ph.d.-utdanningen ved UiB.

SENTRALT NIVÅ

Universitetsstyret / rektor / universitetsledelsen Har det overordnede ansvaret for ph.d.-utdanningen ved UiB
Vedta regler
Vedtaksmyndighet for doktorgradsforskriftene
Vedta regler for utforming av ph.d.-programbeskrivelsene
Vedta regler for utforming av vitnemål
Fatte vedtak i enkeltsaker
Opprette og nedlegge ph.d.-program
Vedta handlingsplan / strategi for ph.d.-utdanningen
Inngåelse av formaliserte ph.d.-samarbeid med andre norske eller utenlandske institusjoner
Kvalitetssikring
Universitetsstyret behandler den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen. På bakgrunn av denne, vurdere og ved behov, vedta tiltak overfor enkelte fakultet eller for UiB sin ph.d.-utdanning som helhet.
Universitetsledelsen gjennomfører hvert andre år dialogmøter om ph.d.-utdanningen med hvert enkelt fakultet.

UiB sitt forskningsutvalg Rådgivende organ for universitetsledelsen
Forberedende behandling av saker som skal vedtas av Universitetsstyret
Gi råd til universitetsstyret om endringer i ph.d.-forskriften
Gi råd til universitetsstyret om regler for utforming av programbeskrivelser
Gi råd til universitetsstyret om oppretting og nedlegging av ph.d.-program
Diskutere ph.d.-utdanningsmeldingen, og gi råd til universitetsstyret om eventuelle tiltak
Gi råd til universitetsstyret om handlingsplan / strategi for ph.d.-utdanningen
Koordinere tiltak mellom fakultetene
Diskutere implementering av handlingsplan / strategi for ph.d.-utdanningen
Diskutere andre aktuelle saker som omhandler ph.d.-utdanningen
Kvalitetssikring
Diskutere kandidat-, forsinkelses- og alumnusundersøkelsen, og gi fakultetene råd om eventuelle kvalitetssikringstiltak
Gi universitetsledelsen/Forsknings- og innovasjonsavdelingen råd om mindre endringer i kvalitetssystemet
Gi universitetsledelsen/Forsknings- og innovasjonsavdelingen råd om retningslinjer for kvalitetssikringselementer

FAKULTETET

Fakultetsstyret
Fatte vedtak i enkeltsaker
Godkjenne komiteens innstilling dersom denne er negativ eller delt
Tvungen avslutning ved forsinkelse
Kvalitetssikring
Reakkreditering av ph.d.-program

Fakultetet selv
Vedta regler
Fastsette og endre programbeskrivelsen
Fastsette hvilken dokumentasjon som skal følge søknad om opptak ut over prosjektbeskrivelse og fremdriftsplan
Fatte vedtak i enkeltsaker
Opptak til ph.d.-programmet
Opprette og nedlegge emner
Oppnevning av veiledere
Avslutning av veiledning og oppnevning av ny veileder
Forlengelse av avtaleperioden
Godkjenning av kandidatens søknad om å få avhandlingen bedømt
Oppnevne bedømmelseskomité
Godkjenne komiteens innstilling
Godkjenne prøveforelesning og disputas
Foreta kreering til ph.d.-graden av den enkelte kandidat
Annullering, utestenging og tvungen avslutning ved uredelighet eller fusk på eksamen eller prøver
Klage over avslag på søknad om opptak, tvungen avslutning av avtaleperioden og avslag på søknad om godkjenning av elementer i opplæringsdelen,
Klage over tvungen avslutning av avtaleperioden på bakgrunn av fusk eller uredelighet
Klage over avslag på søknad om bedømmelse, underkjenning av avhandling, prøveforelesning eller forsvar

Styret for fakultetets ph.d.-program, med en utnevnt leder*
Vedta regler
Kriterier og dokumentasjon ved opptak
Kriterier ved forlengelse av opptaksperioden etter at finansiering har utløpt
Formalkrav til avhandlingen
Rammer og kriterier for opplæringsdelen
Rammer og kriterier for midtveisevaluering
Kvalitetssikring
Lage en oversikt for emneevaluering, slik at alle emner blir evaluert i løpet av en treårsperiode, eller etter hver tredje gang emnene gjennomføres
På bakgrunn av emneevaluering, vurdere kvaliteten på emnet og ved behov, vedta endringer i emnet. Ved behov, gi råd til fakultet selv om nedleggelse av emnet

På bakgrunn av evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen, vurdere behovet for å endre rammene for opplæringsdelen og opprette eller nedlegge emner. Ved behov, gi råd til fakultetet selv om opprettelse eller nedleggelse av emner.
På bakgrunn av ph.d.-utdanningsmeldingen, vurdere og ved behov, vedta tiltak overfor eventuelle utfordringer som kommer frem
På bakgrunn av kandidat- og alumnusundersøkelsen, vurdere behovet for og ved behov, vedta strukturelle tiltak overfor utfordringer som kommer frem
På bakgrunn av programevalueringen, vurdere behovet for og ved behov, vedta tiltak overfor eventuelle utfordringer som kommer frem. Gi råd til fakultetsstyret om reakkreditering.

*Fakultetet vedtar hvilket organ som skal utgjøre programstyret

INSTITUTT ELLER DET ORGAN SOM FAKULTETET VEDTAR

Ledelse for grunnenhet
Forberedelse til fakultetet
Foreslå bedømmelseskommité
Fatte vedtak i enkeltsaker
Innpassing av kurs
Godkjenning av opplæringsdelen
Kvalitetssikring
På bakgrunn av fremdriftsrapporteringen, vurdere behovet for, og ved behov, vedta tiltak overfor eventuelle utfordringer som kommer frem.
På bakgrunn av midtveisevaluering, vurdere behovet for, og ved behov, vedta tiltak overfor eventuelle utfordringer som kommer frem.
Gjennomføre medarbeidersamtaler med alle ph.d.-kandidater som er ansatt ved UiB. Tilby en årlig oppfølgingssamtale til ph.d.-kandidater som ikke er ansatt ved UiB.
Overordnet ansvar for oppfølging av emneevalueringsrapporter

Emneansvarlig
Ansvarlig for gjennomføring av emner
Kvalitetssikring
Jevnlig vurdering av emner, og sørge for at disse blir notert og fulgt opp
Evaluere emner minst hvert tredje år, eller etter hver tredje gang emnet gjennomføres dersom det ikke holdes årlig.

ADMINISTRASJONEN

Forsknings- og innovasjonsavdelingen
Har det koordinerende ansvaret for ph.d.-utdanningen ved UiB
Forvaltning
UiBs doktorgradsforskrifter
UiBs kvalitetssystem for ph.d.-utdanning
Kvalitetssikring
Utarbeide den sentrale ph.d.-utdanningsmeldingen basert på fakultetene sine meldinger. Foreslå tiltak for oppfølging.
Tilrettelegge for den årlige fremdriftsrapporteringen.
Gjennomføre og analysere den årlige kandidatundersøkelsen. Resultatene skal distribueres til fakultetene.

Gjennomføre og analysere forsinkelses- og alumnusundersøkelsene hvert tredje år. Resultatene skal distribueres til fakultetene.

Tilrettelegge for toårlige dialogmøter mellom UiBs ledelse og fakultetene

Fakultetene sine høringsinnspill

-Revisjon av kvalitetssystem for ph.d.-
utdanningen ved UiB

Innhold

Det humanistisk fakultet	3
Det juridiske fakultet	5
Fakultet for kunst, musikk og design	8
Det medisinske fakultet	10
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	17
Det psykologiske fakultet.....	20
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	24

Universitetet i Bergen

Referanse

2023/7519-ELAK

Dato

29.09.2023

Innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved Universitetet i Bergen

Det humanistiske fakultet takker for muligheten til å komme med innspill til den pågående evalueringen av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ved UiB. Innspillene fremmes etter å ha vært drøftet i programstyret for ph.d.-programmet ved Det humanistiske fakultet, på møte den 13. september.

Forslag til innspill:

1. Programstyret for HF's ph.d.-program har gode erfaringer med kvalitetssystemet. Systemet har sikret gjennomsiktede rutiner for kvalitetsarbeidet, og har bidratt til bedre kommunikasjon mellom de ulike aktørene i forskerutdanningen. Fakultetet har imidlertid ikke vært igjennom en hel syklus i det eksisterende kvalitetssystemet, så grunnlaget for å vurdere hvorvidt systemet er riktig dimensjonert, er begrenset.

HF er et fakultet hvor svært mange fag og forskningstradisjoner inngår i forskerutdanningen. Dette innebærer ulike veiledningskulturer og at kandidatenes opplæringsdel er ulikt sammensatt. Derfor er det særlig viktig med et godt system som sikrer programstyret anledning til å gjøre helhetlige vurderinger om programmet.

2. Fire områder hvor NOKUT foreslår forbedringer:

- a. UiB bør revurdere kompleksiteten i kvalitetssystemet

Komiteen kommer med en rekke forslag til forenklinger. Noen av disse vil også kunne påvirke kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen, for eksempel når det gjelder evaluering av emner.

HF støtter størst mulig harmonisering mellom de to kvalitetssystemene, så lenge det særegne ved forskerutdanningen ivaretas. HF vil derfor mene at en eventuell forenkling av systemet for emneevaluering også må følges opp i forskerutdanningen.

- b. UiB bør gjennomføre en systematisk sammenligning av de to kvalitetssystemene

HF fakultet støtter størst mulig harmonisering mellom de to kvalitetssystemene, så lenge det særegne ved forskerutdanningen ivaretas. HF stiller seg også positivt til tanken om et knutepunkt av komponenter som er felles for begge systemene. HF mener at potensialet for harmonisering primært er knyttet til kvalitetssikring av opplæringsdelen og de sykliske prosessene. HF ser ingen grunn til at ikke

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

programevalueringene skal følge samme syklus, og vil da argumentere for at en felles syklus på seks (6) heller enn fem (5) år.

- c. UiB bør styrke innspill fra samfunns- og arbeidslivet i kvalitetssystemet
Komiteen foreslår å gjøre det til hovedregel at én arbeidslivsrepresentant er med i programevalueringer, ikke at fakultetene kan vurdere om det er hensiktsmessig, som det står i retningslinjene for evaluering av ph.d.-programmene.

HF stiler seg positiv til dette forslaget. Vi tror at en tettere tilknytning til arbeidslivet utenfor akademia vil være positivt for alle parter.

- d. UiB bør gå gjennom Studiekvalitetsbasen og forenkle rapporteringsprosessen
Studiekvalitetsbasens begrensninger er godt kjent, og basens funksjoner er derfor inkludert i et pågående prosjekt som skal tilrettelegge for et digitalt støttesystem for kvalitetsarbeid i utdanningene («Skute»).

HF er positivt innstilt på et nytt digitalt støttesystem for kvalitetsarbeid i utdanningene, og forutsetter at dette også vil lette kvalitetsarbeidet i forskerutdanningen.

3. Det finnes i dag ingen overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner i kvalitetssystemet. Vårt forslag er at dette etableres.
HF støtter forslaget og antar at retningslinjene både vil gjelde regulære emner og emner som bare tilbys en gang, samt registrering og vedlikehold i FS.
4. I hvilken grad skal vi bruke samme retningslinjer som for utdanning (første og andre syklus)? For eksempel emneevalueringer.
Det humanistiske fakultet viser til svaret under 1 a over.

Vennlig hilsen

Ole Thomassen Hjortland
prodekan

Inger Marie Hatløy
seksjonssjef

Vedlegg

- 1 Saksforelegg til programstyresak: PS 08/23 Drøftingssak - Innspill til evaluering

Referanse

2023/7519-KARAKS

Dato

27.09.2023

Innspel til evaluering av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga ved UiB frå Det juridiske fakultet

Viser til brev frå Forskings- og innovasjonsavdelinga (FIA) datert 07.06.23, og takkar for høvet til å kome med innspel frå Det juridiske fakultet.

I brevet oppmodast fakulteta til å kome med innspel til dei ulike elementa i kvalitetssystemet, gjerne med forslag til forbetring.

I tillegg vert det bedt om særleg tilbakemelding på:

- *«De fire områdene NOKUT foreslår forbedringer*
- *Det finnes i dag ingen overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner i kvalitetssystemet. Vårt forslag er at dette etableres.*
- *I hvilken grad skal vi bruke samme retningslinjer som for utdanning (første og andre syklus)? For eksempel emneevalueringer.»*

Innspela frå Det juridiske fakultet har vore behandla i fakultetet sitt forskingsutval 23. august 2023.

Innspel til dei ulike elementa i kvalitetssystemet:

Overordna tilbakemelding:

Det juridiske fakultet er godt nøgd med kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga ved UiB slik det er i dag. For fakultetet er det viktig at rammene for kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga er opne nok til at dei kan tilpassast kvart einskild fakultet sine særskilde behov.

Ph.d.-programmet ved Det juridiske fakultet er eit lite program, med om lag 30 stipendiatar. At vi er såpass små påverkar ph.d.-programmet. Det fører mellom anna til at dei obligatoriske elementa i programmet er felles for alle kandidatane, uavhengig av kva rettsfelt dei forskar på. Kva emne som skal behandlast og kva for aktivitetar vi kan krevje, må av den grunn vere tenleg for mange og ulike metodiske val for gjennomføring. Det fører òg til at vi har individuell oppfølging av kvar einskild kandidat, og at vi har små grupper av deltakarar på ph.d.-emna og -kursane våre. For å kunne behalde vår eigenart og kunne drifte ph.d.-utdanninga mest mogeleg hensiktsmessig er det viktig for oss at dei overordna rammene for ph.d.-utdanninga ved UiB er fleksible nok til at dei kan tilpassast vår kontekst.

Ph.d.-utdanningsmeldinga

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det juridiske fakultet
Telefon 55589500
post@jurfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Besøksadresse
Magnus Lagabøtes plass 1
Bergen

Sakshandsamar
Karoline Aksnes

I tillegg til å rapportere inn ph.d.-utdanningsmeldinga til UiB sentralt, nyttar vi den også som ei statusoppdatering for ph.d.-programmet som vi presenterer for fakultetet sine styrer og utval. Meldinga er såleis eit godt verktøy for å synleggjere aktiviteten vi har hatt på ph.d.-feltet siste år. For at vi skal kunne synleggjere mest mogeleg av aktiviteten vår ynskjer vi at temaa i ph.d.-utdanningsmeldinga skal vere opne og fleksible.

Framdriftsrapportering

I den årlege medarbeidersamtalen som forskingsdekanen på fakultetet held med kvar ein skild stipendiat, vert framdriftsrapporten for stipendiaten ofte drøfta. For å kunne gjere dette er det naudsynt at resultatane av framdriftsrapportane kjem tidleg nok til at vi får sjå dei før medarbeidersamtalane skal gjennomførast. Vi ser det som ein føremon om framdriftsrapportane kan gå i direkte kopi til fakulteta når innleveringsfristen går ut.

Midtvegsevaluering

Ved Det juridiske fakultet ser vi på midtvegsevalueringa som ein milepæl i ph.d.-løpet. Sjølve evalueringa varer i opp mot 4 timar (inkl. lunsj) der kandidaten får evaluert eit manus bestående av 25-40 000 ord av ein ekstern professor (sjå [her](#) for meir informasjon).

Midtvegsevalueringa er eit viktig verktøy i arbeidet med å fremje kvalitet og gjennomstrøyming av ph.d.-prosjekt ved fakultet. Vi ser at det er naudsynt at ph.d.-kandidatane kjem tidleg i gang med tekstproduksjon, og ved å tematisere midtvegsevalueringa på oppstartssamtalen til nye ph.d.-kandidatar vert midtvegsevalueringa ein konkret motivasjonsfaktor for å komme i gang med skrivinga tidleg. Midtvegsevalueringa har også ein kontrollfunksjon ved at vi i tilfelle der progresjonen ikkje er tilfredsstillande kan setje inn tiltak. Midtvegsevalueringa er ved vårt fakultet og vurdert som eit veileigna tidspunkt for å vurdere behov for endring i rettleiingstilbodet til kandidaten.

Medarbeidar- og oppfølgingssamtalar

Det juridisk fakultet har ein etablert tradisjon for å invitere alle stipendiatar inn til medarbeidersamtale med prodekanen for forskning ein gong i året. Eksterne ph.d.-kandidatar vil frå 2023 få tilbod om oppfølgingssamtale. Fakultetet ønskjer med dette å avklare om det er mogleg å betre dei lokale rammevilkåra for desse kandidatane slik at gjennomføringa ikkje trekker ut i tid.

Kandidatundersøkinga

Ein konsekvens av å vere eit lite ph.d.-program er at Det juridisk fakultet normalt har for få kandidatar som disputerer i løpet av året til at denne typen undersøkingar kan gjennomførast anonymt, og vi vil difor ikkje få tilgang til fakultetsbaserte resultat. Undersøkinga kan såleis gi oss eit overordna bilete av ph.d.-utdanninga ved universitetet, men ikkje nyttast som verktøy for å evaluere eige ph.d.-program.

Evaluering av emne, emneportefølje, og rammene for opplæringsdelen

Dette året evaluerer fakultetet ph.d.-emne, emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen jf. dei nye retningslinjene som vart vedtekne hausten 2021. Våre ph.d.-kandidatar tar seks obligatoriske emne i opplæringsdelen, og vi ser at ei utfordring er at kandidatane blir trøytte av å svare på kandidatevaluering i alle emna. Dette reflekterast i svarprosenten, som har gått ned frå første til siste emne.

Dialogmøter mellom sentralnivået og fakulteta si faglege leiing

Det juridiske fakultet gjennomførte dialogmøte med sentralnivået om ph.d.-utdanninga 2. desember 2022. Vi er positive til formatet på møtet der vi tok utgangspunkt i den siste ph.d.-utdanningsmeldinga.

Tilbakemelding på dei områda NOKUT føreslår forbetringar

Det juridiske fakultet er i utgangspunktet positive til forenklingar i kvalitetssystemet, så lenge rammene framleis vil vere opne nok til at dei kan tilpassast kvart fakultet sine særskilde behov.

Fakultet ser stor nytteverdi i å behalde eit eige kvalitetssystem for ph.d. Dette skaper størst grad av fleksibilitet og mogelegheiter til å tilpassast ph.d.-utdanninga sin karakter og behov. Vi er opptekne av at fokus på kvaliteten av kvalitetssystemet ikkje skal gå på bekostning av kvaliteten i ph.d.-programmet. Og eit eige kvalitetssystem tilpassa ph.d.-utdanninga meiner vi gir det beste rammeverket for ph.d.-programmet.

Det juridiske fakultet ynskjer å halde på dagens ordning der fakulteta sjølv kan vurdere om det er hensiktsmessig at ein representant frå arbeidslivet er med i programevalueringar. Innan rettsvitskapen har vi generelt stor nærleik til det praktiske rettsliv. Mange rettsvitskaplege prosjekt er utvikla i tett samarbeid med representantar frå arbeidslivet. Samstundes er det akademiske rettsvitskaplege miljøet i Noreg relativt lite. Då det er viktig for kvaliteten på ph.d.-programmet at det vert stilt høge vitskaplege krav, er fakultetet sitt behov ofte å behalde nærleik til academia heller enn å inkludere fleire representantar frå arbeidslivet. For Det juridiske fakultetet er det såleis viktig å kunne vurdere sjølv kor vidt det blir hensiktsmessig å inkludere ein arbeidslivsrepresentant i programevalueringar.

Dersom Studiekvalitetsbasen vert meir brukarvennleg ser vi positivt på det.

Kommentar til forslag om å etablere overordna retningslinjer for oppretting av ph.d.-emne

Fakultetet er positive til at det vert etablert overordna retningslinjer for oppretting av ph.d.-emne. Vi ser potensiale for at dette kan vere til god nytte. Men også på dette punktet er det viktig med stor grad av fleksibilitet i retningslinjene slik at dei kan tilpassast vår kontekst. Vert rammene for tronge risikerer vi i staden at det fører til ekstra administrasjon.

I kva grad skal vi bruke same retningslinjer som for utdanning (første og andre syklus)? For eksempel emneevalueringar

Som nemnd tidlegare, ynskjer fakultetet å behalde dagens ordning med eige kvalitetssystem for ph.d.-utdanninga. Medan emne på masterprogrammet i rettsvitskap kan ha 380 studentar, har våre ph.d.-emne gjerne berre 5 ph.d.-kandidatar. Både kontekst og oppfølging er såleis ulik. Då er det nyttig med eit eige kvalitetssystem som er tilrettelagt for ph.d.-opplæring.

Venleg helsing

Ragna Aarli
Prodekan for forskning

Karoline Aksnes
Ph.d.-koordinator

Forsknings- og innovasjonsavdelingen

Referanse

2023/7519-KAOL

Dato

06.09.2023

Innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen fra Fakultet for kunst, musikk og design

Det vises til brev fra FIA til fakultetene datert 07.06.2023 med anmodning om innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB.

Innspill fra Fakultet for kunst, musikk og design til utvalgte elementer i kvalitetssystemet og til forslagene fra NOKUT's evalueringskomite er som følger:

1. Oppfølgingspunktene fra NOKUT-rapporten

Det er særlig *Tema 3* i NOKUTs råd til videreutvikling av kvalitetsarbeidet som berører KMD og vi støtter NOKUTs forslag om obligatorisk representasjon fra samfunns- og arbeidsliv i evalueringskomiteer av ph.d.-utdanningene. Dette er også hensyntatt i sammensetningen av evalueringsgruppen for ph.d.-program i KU som nylig har startet sitt evalueringsarbeid.

I *Tema 2* anbefaler NOKUT en systematisk sammenligning for å dele erfaringer på tvers av de to kvalitetssystemene. KMD tror imidlertid ikke det er mye å vinne på å slå sammen de to kvalitetssystemene. Flere av elementene er kun relevant for ph.d.-programmene (fremdriftsrapporter, medarbeidersamtaler og midtveiseevaluering), så et enhetlig system vil uansett forde tillegg for ph.d.

2. Dimensjonering av elementene i kvalitetssystemet

Kvalitetssystemet synes riktig dimensjonert for ph.d.-programmene og gjør det mulig å fange opp kvalitetssvikt og følge dem opp innen rimelig tid.

3. Behov for endring/oppdatering av oversikten over struktur, myndighet og kvalitetssikringsoppgaver

Det er behov for å oppdatere oversikten hensyntatt følgende:

- a) Hovedmangelen med oversikten er at fakultetsstyrene ikke er tillagt noen rolle. Opprettelse og nedlegging av emner er lagt til «Fakultetsledelse: leder for programstyret og/eller dekan». Denne oppgaven bør vurderes lagt til fakultetsstyret, eventuelt på fullmakt til dekan eller leder for programstyret dersom emnene er under en gitt størrelse eller ikke del av fellesfaglig opplæringsdel. Dette bør ses i sammenheng med punkt 5 nedenfor.
- b) Det bør spesifiseres at godkjenning av bedømmelseskomiteens innstilling skal gjøres av fakultetsstyret dersom innstillingen er negativ eller delt.

- c) Det bør vurderes om listen over programstyrenes oppgaver bør utvides til å vedta regler for sluttseminar.
- d) Programstyrets oppgave er i alle kvalitetssikringspunkter beskrevet som å «vurdere». Det er ikke klart hvorfor programstyret skal ha vedtaksmyndighet for regler, men ikke for kvalitetssikring. Vi mener språket bør tydeliggjøre dette, gjennom uttrykk som «fatte vedtak om» eller «gi råd om». (Det bør kunne forutsettes at det ligger vurderinger til grunn for vedtak og råd.) Der sistnevnte formulering velges, bør det spesifiseres hvem som skal gis råd.

4. Innspill til relevante elementer i kvalitetssystemene:

Fakultetet har stor grad av egenbestemmelse over midtveiseevaluering. Det bør forbli slik. Midtveiseevaluering, til dels også Fremdriftsrapportering og Medarbeider-/oppfølgingssamtaler utgjør del av utdanningsløpet, og er ikke kun evaluering av utdanningen. Dersom midtveiseevaluering er del av kvalitetssystemet, kan sluttseminaret sies å være det samme. Det kan vurderes om midtveiseevaluering skal tas ut av kvalitetssystemet (men selvsagt beholdes som del av utdanningen), eller om obligatorisk sluttseminar skal legges til. Det er ulik praksis på fakultetene om sluttseminar (mesterklasse) er obligatorisk, eller om kandidatene har anledning til å takke nei til sluttseminar. Dette bør diskuteres i FU sentralt.

KMD foreslår å slå sammen punkt 8 (Evaluering av emner) og punkt 9 (Evaluering av emneporteføljen) da disse to punktene allerede har felles retningslinjer.

5. Etablering av overordnede retningslinjer for etablering av ph.d.-emner

Dersom det innføres retningslinjer for etablering av ph.d.-emner, bør disse være så enkle og åpne som mulig og tjene som mal/støtte. De bør fastslå hvem som har vedtaksmyndighet for slike regler. Det bør vurderes om det skal skilles mellom emner som er del av obligatorisk, fellesfaglig opplæringsdel, og emner som kan inngå i individuell opplæringsdel.

Innspillene ble diskutert i UFF 04.09.2023 (se vedlagte saksforelegg S22/23). UFF stiller seg bak fakultetets vurderinger av kvalitetssystem for ph.d-utdanningen.

Vennlig hilsen

Jostein Gundersen
Visedekan for forskning

Karen-Sofie Schjøtt Olsaker
Ph.d.-koordinator

Vedlegg:

UFF 4.9.2023, S22/23 Evaluering av kvalitetssystemet ph.d.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen

Referanse

2023/7519-HEOM

Dato

26.09.2023

Innspill fra Det medisinske fakultet til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB

Vi viser til anmodning fra FIA datert 07.06.2023 om innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB.

Det medisinske fakultet (MED) takker for denne muligheten og oversender med dette fakultetets svar.

Innspillene er utarbeidet i et samarbeid i den samlede forskerutdanningsadministrasjonen ved MED, og har vært til diskusjon i Programutvalg for forskerutdanning 06.09.23 og i Dekanatet 11.09.23 for bred involvering på fakultetet.

Vedlagt følger innspillsdokumentet fra MED.

Vennlig hilsen

Martha Enger
visedekan for forskerutdanning

Tone Friis Hordvik
seksjonssjef

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det medisinske fakultet
Telefon 55582086
post@med.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Realfagbygget, Allegt. 41
Bergen

Saksbehandler
Hege Ommedal
555833488

side 1 av 1

Innspill fra Det medisinske fakultet til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB

Vi viser til anmodning om innspill til evaluering av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen 23/7519-MARIEI, 07.06.2023. Det medisinske fakultet (MED) takker for muligheten og sender med dette fakultetets innspill.

Vi vil først anerkjenne NOKUTS tilsynsrapport som systematisk og informativ og vi er glade for at evalueringskomiteen har merket seg MEDs oppfølging programevalueringen for ph.d.-programmet i medisin i 2021 i kapittel 3.2 *Studiekvalitetsforskriften*.

Fakultetets svar er strukturert som følger:

- Innspill til oppfølgingspunkter fra NOKUT-rapporten.
- Innspill til elementer i kvalitetssystemet med forslag til forbedringer, avgrenset til elementer MED har hatt spesielt fokus på de siste to årene.
- Innspill til spørsmål om overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner.
- Innspill til spørsmål om i hvilken grad vi skal bruke samme retningslinjer som for utdanning første og andre syklus, f.eks. for emneevalueringer.

Vurdering av kompleksiteten i kvalitetsarbeidet

Det er alltid nyttig å se etter muligheter for forenklinger uten at det går på bekostning av kvalitet. Kontinuitet er en viktig parameter for å ivareta kvalitetsarbeidet og MED mener at man skal holde på årlige, skriftlige kvalitetsmeldinger, som forskerutdanningsmelding mellom institutt-fakultet-UiB sentralt og rapport for oppfølging av fremdriftsrapportering mellom institutt og fakultet. Dersom det blir for lange tidsintervaller mellom hver kvalitetsmelding, kan man miste den helhetlige oversikten med mulig tap av muligheter for å raskt iverksette tiltak hvis en situasjon skulle kreve det. Det kan fort bli store løft som krever mye ressurser. Årlige kvalitetsmeldinger holder kontinuitet i saksgangen.

MED synes at et seksårsintervall for evaluering av ph.d.-programmet, slik det nå er beskrevet i kvalitetssystemet, er tilstrekkelig. Dersom vurderingene kommer for tett, ser man kanskje ikke effektene av endringene like godt og har mindre mulighet for å være målrettet i eventuelle tiltak. Evaluering av emner beskrives senere.

En systematisk gjennomgang av kvalitetssystemene

MED ser fordeler med å ha to kvalitetssystemer da ph.d.-utdanningen skiller seg vesentlig i form, innhold og målgruppe fra bachelor- og masterutdanningene. Men, det er positivt at NOKUT minner om muligheten til å lære av hverandre og dele erfaringer på tvers av de to systemene. Vi har tidligere argumentert for et seksårig intervall for programevaluering av ph.d.-utdanningen. Dersom man skal legge NOKUTs anbefaling til grunn, kan en mulighet være å ha et synkronisert seksårsintervall for evaluering av utvalgte studieprogrammer på alle nivåer hvor bestillingen i stor grad er samsvarende for de ulike programnivåene. Fakultetet mener at det må være en sentral oppgave å sammenligne UiBs kvalitetssystem med andre universiteter i Norge og i utlandet, men ser positivt på et samarbeid om å utvikle et sett med felles «knutepunkt-komponenter». Fakultetet understreker at evalueringskomponenter må reduseres til et minimum for å innhente ønsket informasjon. Det er allerede et omfattende rapportregime i systemet i dag hvor mye av grunnlagsmaterialet generes på instituttene, som er tungt belastet allerede. En systematisk gjennomgang av kvalitetssystemene må ha som mål å lette på dette trykket der det er mulig.

Tilpassing av Studiekvalitetsbasen slik at det blir enklere for studenter og ansatte å få innsikt i resultater og tiltak i forbindelse med tidligere evalueringer

Vi har lite erfaring med Studiekvalitetsbasen på ph.d.-nivå da det nylig er innført at emneansvarlige skal lagre emneevalueringer i basen. Vi antar at Studieseksjonen vil omtale Studiekvalitetsbasen nærmere.

Styrke representasjonen fra arbeids- eller samfunnsliv

NOKUT foreslår å gjøre det til en hovedregel at én arbeidslivsrepresentant er med i programevalueringer, og ikke at fakultetene kan vurdere om slik representasjon er hensiktsmessig, slik det nå står i retningslinjene for evaluering av ph.d.-programmene.

MED vil hevde at det fremdeles bør være opp til fakultetet å vurdere dette. Ph.d.-programmet i medisin er en forskerutdanning med stor faglig bredde med forskningskvalitet og kompetanse som bærende elementer. Forskingen skal være fri og uavhengig. På den andre siden utdanner vi etterspurt kompetanse til næringslivet. Det kan være vanskelig å finne én representant som både kan sette seg godt inn i forskerutdanningen og kan favne hele det nødvendige faglige spekteret i en programevaluering.

Fokusgruppeintervjuer eller lignende med organisasjoner og bedrifter som har ansatt nyutdannede ph.d.-kandidater fra UiB synes spennende. Slike intervjuer kan fange opp et «øyeblikksbilde» av treffsikkerheten for våre utdanninger opp mot næringslivets behov. Det vil være ressurskrevende å både finne gode arbeidslivsrepresentanter og gjennomføre fokusgruppeintervjuer, så og her må man prioritere virkemidlene i lys av hva man ønsker at arbeidslivskompetansen skal bidra med i programevalueringen.

For å få innsikt i hvem det eventuelt kan være er det viktig med kunnskap fra alumnusundersøkelsen om hvor kandidatene faktisk ansettes etter endt doktorgrad. Da kan vi på senere tidspunkt vurdere hvilken type ekstern arbeidslivskompetanse som kan passe inn i en programevaluering av ph.d.-programmet i medisin.

Innspill til elementer i kvalitetssystemet med forslag til forbedringer

Basert på MEDs arbeid med kvalitet i forskerutdanningen i 2022 og 2023, ønsker vi å omtale følgende punkter i kvalitetssikringssystemet. [Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB | Ansattsider | UiB](#)

- Ph.d. utdanningsmelding
- Fremdriftsrapportering
- Kandidatundersøkelsen/Alumnusundersøkelse
- Dialogmøter mellom sentralnivået og fakultetenes faglige ledelse
- Evaluering av emner slås sammen med spørsmål i FIAs bestilling om emneevaluering knyttet til første og andre syklus i bestillingen fra FIA.

Ph.d. utdanningsmeldingen

Fakultetet er i en mellomposisjon i rapporteringskjeden. Fakultets utdanningsmelding til UiB sentralt er mye basert på informasjon fra instituttnivået.

Som tidligere nevnt, er det en fordel med årlig rapportering mellom nivåene. Men innholdet i bestillingene kan forenkles slik at det blir minst mulig gjentakelser i rapporteringen. På MED rapporterer instituttene både i sine ph.d. utdanningsmeldinger og gjennom sine oppfølginger av framdriftsrapporter. Vi har sett at de to bestillingene til instituttene har vært til dels overlappende og har benyttet denne anledningen til å justere disse bestillingene for 2023.

Målet er at instituttene får to spissete oppdrag, som til sammen dekker den informasjonen fakultetet trenger for å skrive sin ph.d.-melding og følge opp kvalitetsarbeidet i forskerutdanningen. Vi følger opp enkeltkandidater eller grupper av kandidater innenfor rammen av dialog mellom institutt og fakultet, som for eksempel i de årlige dialogmøtene, mens informasjonen aggregeres i fakultetets ph.d. utdanningsmelding til UiB sentralt. Der ønsker vi å synliggjøre vårt systematiske kvalitetsarbeid både knyttet til kandidatenes behov som gruppe betraktet, men også legger vekt på strategiske prioriteringer i kvalitetsarbeidet i tråd med vår *Strategiplan for forskerutdanning*¹.

Samlet sett gir de årlige kvalitetsmeldingene på institutt- og fakultetsnivå et grunnlag for lokale utviklingsdiskusjoner og et bredere oppfølgings- og kvalitetsarbeid, som rapporteres videre oppover i systemet.

Fremdriftsrapportering

På MED har instituttene ansvaret for oppfølging av kandidatenes og veilederes framdriftsrapporter. Instituttene rapporterer sin oppfølging av framdriftsrapportene i et årlig oppdrag hvor det legges vekt på individuell oppfølging og konkrete tiltak for å imøtekomme behov som er avdekket i rapportene. Det gjelder tema som progresjon, forsinkelse, forlengelse, langtidsfravær, og oppfølging av pliktarbeid for 4-årige UiB-stipendiater.

Tidlig varsling fra FIA gir en god prosess rundt administrasjonen på fakultet og institutter.

MED har et godt samarbeid med instituttene når det gjelder administrativ forberedelse. Siden vi har et stort antall eksterne kandidater og veiledere, er det utfordrende at mange, spesielt veiledere, ikke til daglig bruker sin UiB-e-postadresse og på den måten ikke fanger opp utsending av undersøkelsen. Det har til nå ikke vært mulig å videresende undersøkelsen til ekstern adresse, som har gitt en del dobbeltarbeid med å kontakte eksterne veiledere via deres foretrukne adresse og bedt dem om å finne spørreundersøkelsen tilsendt til sin UiB-adresse. Det vil være en stor fordel om IT-rutinen kan endres slik at systemet automatisk kan videresende e-poster til ekstern e-postadresse, eller sendes direkte til ekstern e-postadresse. Vi er likevel glade for at FIA i 2022 utvidet åpningstiden til undersøkelsen slik at eksterne veiledere på MED fikk anledning til å svare på fremdriftsrapporteringen etter fristens utløp.

MED er glad for at vi har fått anledning til å melde inn fakultetsspesifikke spørsmål angående pliktarbeid til årets framdriftsrapport. Vi ser frem til UiB-stipendiatenes utdyping av deres rammer for pliktarbeid, som vil brukes i fakultetets helhetlige oppfølging av kandidatene.

Vi vil komme med en anbefaling knyttet til e-postmeldingen som sendes til kandidatene sammen med spørreundersøkelsen om at teksten poengterer at framdriftsrapporten besvares og behandles helt uavhengig av veileder. Dette fordi at vi har fått signaler om at noen kandidater vegrer seg fra å svare da de er engstelig for at informasjonen skal tilfalle veiledere eller andre på instituttet.

Det kan også være et oppfølgingspunkt å utarbeide informasjon om hvor kandidatene kan henvende seg for diskusjon av sin situasjon uten at det er behov for å bruke *si-fra-systemet*. Det er noe vi vil legge vekt på i vår kommunikasjon med kandidatene, for eksempel i vårt årlige oppstartseminar.

¹ [Strategiplan for forskerutdanning | Det medisinske fakultet | UiB](#)

Kandidatundersøkelsen og alumnusundersøkelse

MED har i 2022 og 2023 et pågående arbeid hvor vi følger opp ekstern programevaluering for ph.d.-programmet i medisin. I dette arbeidet har vi fokus på flere områder:

- Veilederkompetanse
- Pliktarbeid for kandidatene
- Karriereveiledning
- Mottakelse og inkludering på instituttet og i organisasjonen («onboarding»)
- Psykososiale forhold

MED er opptatt av hvordan veiledere, veiledning og veilederkompetanse skal motivere og støtte kritisk tenkende og uavhengige kandidater, om pliktarbeidet er karrierefremmende, hvordan mottakelsen av kandidatene skal legge grunnlaget for en god start på prosjektet, nettverksbygging og kompetanse til å fungere best mulig som ph.d.-kandidat. Vi har også søkelys på hvordan vi best kan ivareta psykososiale forhold og deres mentale helse.

Forskning peker på at mannlige og kvinnelige kandidater foretrekker ulike veiledningsstrategier². Programevalueringen anbefalte MED å ha en alumnusundersøkelse, men siden vi fikk tilbud om å spille inn spørsmål til UiBs sentrale undersøkelser, valgte vi dette i stedet da det ville det være nyttig å kunne se resultater på tvers av fakulteter.

Vi er glade for at innspill knyttet til pliktarbeid og stipendiaters mottagelse på instituttet er kommet med i kandidatundersøkelsen. Vi er også opptatt av å få kunnskap om kandidatenes trivsel og psykiske helse både i ph.d.-studiet og i jobbsituasjonen etterpå. I kommende revisjoner av undersøkelsene håper vi at det kan finnes rom til spørsmål som kan også kan belyse disse temaene.

Dialogmøter mellom sentralnivået og fakultetenes faglige ledelse

MED ble invitert til dialogmøte med sentralnivået høsten 2022. Det var en nyttig samtale hvor vi fikk diskutert viktige saker for fakultetet og også presentert fakultetets arbeid med kvalitetssikring i forskerutdanningen. Siden møtene skal gjennomføres annet hvert år, ser vi i møte en ny samtale i 2024.

Da dialogmøtene holdes hvert andre år, vil ph.d. utdanningsmelding være kontinuitetsbærer i den helhetlige rapporteringen. I lys av det som er diskutert tidligere knyttet til hyppighet i rapportering, styrker dette også argumentet om en årlig rapportering til sentralnivået. Presise meldinger mellom nivåene er en rasjonell måte å holde de overordnede nivåer oppdatert på. Fakultetet gjennomfører årlige dialogmøter med instituttene, som kompletterer dette bildet.

Siden dialogmøtet med UiB sentralt gjennomføres annet hvert år, kunne vi ønske oss at også forskerutdanningsmeldingen for «mellomåret» legges til grunn for diskusjonene i møtet da det gir et mer utfyllende bilde for fakultetets systematiske kvalitetsarbeid i forskerutdanningen. Samtidig ønsker vi å få synliggjøre viktige strategiske fremtidige fokusområder, som en løypemelding mot fremtidige dialogmøter.

² Hovden, J.F. og Mjøs, O.J. (2020). Uniped Tidsskrift for universitets- og høgskolepedagogikk, vol. 43. nr. 3-2020, s. 187-204.

Her besvarer vi to spørsmål

Fra FIAs bestilling: I hvilken grad skal vi bruke samme retningslinjer som for utdanning (første og andre syklus)? For eksempel emneevalueringer.

og

Fra Kvalitetssikringssystemet: Evaluering av emner

Som tidligere nevnt ser MED fordeler med å ha to kvalitetssystemer da ph.d.-utdanningen skiller seg vesentlig i form, innhold og målgruppe fra bachelor- og masterutdanningen. Dette gjør seg gjeldende for emneevalueringer hvor malen for emneevaluering av bachelor- og masteremner ikke passer til ph.d.-emner.

Ph.d.-emner springer ofte ut fra forskerskolene og kan ha form av seminarserier, som kan spenne over flere semestre, eller metodekurs innen et spisset fagområde. Emnene har et varierende antall studenter, hvor lavt studenttall i noen semestre kan medføre at emnet ikke undervises regelmessig. Til forskjell har ofte bachelor- eller masteremner «standardiserte» undervisningsformer gjennom et helt semester med tilpassete vurderingsformer, ofte skriftlig skoleeksamen.

Direkte bruk av dårlige tilpassete maler fører til mangelfull rapportering for ph.d.-emner og man mister verdifull dybde i informasjonen. Fakultetet ser behov for en egen mal eller et eget system for evaluering tilpasset ph.d.-emner. Her ser vi og en mulighet for forenkling ved å gå bort fra systematisk innhenting av årlige egenevalueringsskemaer for behandling i Programutvalg for forskerutdanning (PFU). Vi ser at slik egenevaluering er en naturlig oppgave i emneansvaret, som hver emneansvarlig forvalter etter eget system som passer best for dem. Det er naturligvis en risiko for at denne evalueringen da ikke gjøres, men vi tror at gode emneansvarlige vil gjøre en slik vurdering uavhengig av videre rapportering til PFU. MED vil derfor foreslå å senke rapporteringstrykket ved å gå bort fra den årlige skriftlige egenevalueringen fra emneansvarlig, som behandles i PFU, men heller se på andre muligheter for enklere årlig rapportering fra emneansvarlige. I tillegg legges det til rette for en godt tilpasset emneevaluering hvert tredje år, som kan omfatte studentenes rapporter og et forbedret evalueringsskjema tilpasset ph.d.-emnene, som behandles helhetlig i PFU. På den måten kan vi bedre kvaliteten i rapporteringen samtidig som vi senker rapporteringsfrekvensen. Dette bringer oss videre til neste punkt.

Det finnes i dag ingen overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner i kvalitetssystemet. Vårt forslag er at dette etableres.

Erfaring fra oppretting av emner på bachelor- og masternivå tilsier at dette er en møysommelig prosess med sterkt faglig forankring. Søknader om oppretting av ph.d.-emner behandles i Programutvalg for forskerutdanning (PFU) før de iverksettes. PFUs mandat for emneevaluering sier at *Programutvalet skal på bakgrunn av rapportane frå institutta vurdere kvaliteten på emnet og behovet for endringar i eller å legge ned emnar*³. Det er usikkert hvorvidt det er behov for overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner, men vi vil spille inn et ønske om at de sentrale retningslinjene tydelig beskriver et mandat til fakultetet om på hvilke vilkår fakultetet kan legge ned ph.d.-emner oftere enn i forbindelse med evaluering av emneporteføljen hvert tredje år. Dette for å kunne holde emneporteføljen aktuell til enhver tid.

Fakultetet startet i 2022 et treårig emneevalueringsskjema for ph.d.-emnene for å oppfylle Kvalitetssystemets punkt 9 [Evaluering av emneporteføljen](#) til en samlet evaluering av

³ [Programutvalg for forskerutdanning | Det medisinske fakultet | UiB](#)

porteføljen av ph.d.-emner i 2025. Gjennom å kombinere informasjon om instituttene vurdering av opprettelse og nedleggelse av emner og fra det langsiktige emneevalueringsprogrammet kan vi holde emneporteføljen av ph.d.-emner aktuell for våre stipendiater fra år til år og samtidig legge til rette for en større revisjon hvert tredje år.

Tidligere har MED løftet forslaget om at ph.d.-emner får samme infotyper i FS som bachelor- og masteremner sånn at man kan bruke det elektroniske systemet for Emner På Nett (EPN) også for disse. Det vil være en stor forenkling at emnebeskrivelser kan behandles elektronisk i stedet for at må sende sendes manuelt i word- eller pdf-format for så å bli behandlet i Programutvalg for forskerutdanning og vi håper at dette lar seg realisere.

Universitetet i Bergen

Referanse

2023/7519-BIG

Dato

28.09.2023

Innspill til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB - Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Vi viser til brev av 7. juni fra Forskings- og innovasjonsavdelingen om innspill til evaluering av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ved UiB

Fakultetet har videresendt brevet til medlemmene i ph.d.-programstyret og ph.d.-koordinatorer ved instituttene med mulighet til å gi innspill.

Innspill til elementene i kvalitetssystemet

Ph.d.-utdanningsmelding

Det bør vurderes om dette skal foregå hvert år, eller hvert annet år. Dette kan ses i sammenheng med revisjonen av systemet på bachelor- og masternivå.

Framdriftsrapportering

Instituttene har ved enkelte tilfeller etterspurt muligheten til å legge til egne spørsmål i fremdriftsrapporteringen, slik at denne oppleves enda mer nyttig.

Midtveisevaluering

Instituttene er svært positive til midtveisevalueringen som de anser som et av de viktigste tiltakene for å sikre kandidatens fremdrift, og noe som i mange tilfeller gir en korleksjon i retning og framdrift i prosjektet. Flere kandidater er positive til midtveisevalueringen, og etterspør den.

Evaluering av emner

Ph.d.-programstyret ved fakultetet har vedtatt følgende retningslinjer:

- Retningslinjene for kvalitetssikring legges tettest mulig opp mot rutinene for emner på bachelor- og masternivå. Det er ikke hensiktsmessig å ha ulike rutiner på ulike nivå, og egenvurdering og evaluering av emner på ph.d.-nivå bør følge samme frister som andre emner
- For heisemner skal disse evalueres og egenvurderes sammen med det tilhørende masteremnet, for å unngå dobbeltarbeid.
- Instituttet som er ansvarlig for et ordinært ph.d.-emne eller et heiseemne er ansvarlig for å gjennomføre studentevaluering, egenvurdering og emneevaluering av emnet.
- Emner som kun gjennomføres én gang trenger ikke å levere egenvurdering.
- For emner som avholdes kun én gang må ikke emneevaluering gjennomføres.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det matematisk-naturvitenskapelige
fakultet
Telefon 55582062
post.mnfa@uib.no

Postadresse
Postboks 7803
5020 Bergen

Besøksadresse
Realfagbygget, Allégt. 41
Bergen

Saksbehandler
Birthe Gjerdevik
55583488

Evaluering av emneporteføljen

Vi støtter at dette evalueres hvert 3. år.

Evaluering av rammene for opplæringsdelen

Bør vurderes om dette skal være en del av programevalueringen.

Kandidatundersøkelse, alumnusundersøkelse og forsinkelses- og frafallsundersøkelse

Alle undersøkelsene må sees i sammenheng.

Innspill til de fire områdene der NOKUT foreslår forbedringer*Vurdering av kompleksiteten i kvalitetsarbeidet*

Fakultetet stiller seg positiv til forenklinger. Innholdet til kvalitetssystemet i ph.d.-utdanningen bør fokusere på elementene som faktisk gir en kvalitetsforbedring.

Fakultetet ber i den sammenheng om at man ved revisjon av kvalitetssystemet, forskrifter, etablering av administrative rutiner osv. tar hensyn til at noen fakultetet har mange ph.d.-kandidater og noen har få. For MN sin del vil det ofte være behov for å effektivisere prosesser, og ha mulighet til å delegerer dette til forskerutdanningsutvalgene ved instituttene. For eksempel ønsker fakultetet at krav til egen signering av ph.d.-avtale fjernes når det kan vises til at innholdet ivaretas av andre elementer.

Systematisk gjennomgang av kvalitetssystemene

Fakultetet mener det er viktig å se de to systemene i sammenheng. Når det f.eks. gjelder heisemner er det samme emneansvarlig på både masteremnet og heisemnet. Kvalitetssystemene må derfor være de samme på slike punkter. Det er kun der det er nødvendig det bør være ulikheter. Samtidig må ph.d.-kvalitetssystemet være tilpasset at det tas opp enkeltkandidater med tilpassede prosjekt og opplæringsdeler, noe som krever fleksibilitet

Styrke representasjonen fra arbeids- eller samfunnsliv

Dette bør ses i sammenheng med hvordan revisjonen blir på bachelor- og masternivå.

Tilpassing av Studiekvalitetsbasen

Det er i gang et arbeid ved UiB for å lage en «ny» Studiekvalitetsbase. Dette henger sammen med innføringen av UH Sak. Ph.d.-feltet bør kobles på dette arbeidet når det starter opp igjen, slik at det kan vurderes om kvalitetssystemene på ph.d. kan integreres i UH Sak.

Overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner

Fakultetet støtter at det etableres overordnede rutiner, men disse må ta hensyn til at emner på ph.d.-nivå ofte er grunnleggende annerledes enn ordinære emner. Det er derfor behov for en stor grad av fleksibilitet i retningslinjene. For eksempel er heisemner i praksis lik allerede eksisterende masteremner, og skal derfor ikke formelt opprettes på samme måte som ordinære ph.d.-emner. Forskerskoleemner arrangeres ofte kun én gang, eller på ulike institusjoner hver gang. Det må derfor vurderes hvilke rutiner som er hensiktsmessig for denne typen emner. Det er viktig at rutineene ikke blir for arbeidskrevende, og det må vurderes hva som er nødvendig. For ordinære ph.d.-emner støtter fakultetet at disse har retningslinjer. Disse bør være så lik som mulig for rutineene for oppretting av emner på bachelor- og masternivå.

Vennlig hilsen

Øyvind Frette
prodekan for forskning

Ingrid W. Solhøy
seniorrådgiver

Universitetet i Bergen

Referanse

2023/7519-ARME

Dato

21.09. 2023

Innspel til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanninga ved UiB frå Det psykologiske fakultet

Vi viser til brev av 7. juni frå Forskings- og innovasjonsavdelinga (FIA), der det vert bede om innspel til evaluering av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga ved UiB, og kommentarar til tilsynsrapporten frå NOKUT sine oppfølgingspunkt o.a.

Førespurnaden om innspel til kvalitetssystemet vart sendt til forskarskulane i juni, og deira innspel og synspunkt på kvalitetssystemet har vore drøfta i programstyret sitt møte 6. september. Nedanfor følgjer såleis breitt forankra tilbakemeldingar frå det psykologiske fakultet.

Innspel til elementa i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga

Fakultetet støttar ein gjennomgang av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga, men vil peika på at sidan fleire av elementa nyleg er innførte, vil det nok vera avgrensa erfaringar med deler av systemet – også mellom fakulteta. Dette bør ein ta omsyn til i det følgjande.

Fakultetet meiner kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga er ryddig og samla framstilt på UiB sine nettsider. Systemet er tenkt syklisk, der fasane *planleggja*, *utføra*, *evaluera (måla, vurdera)* og *korrigera* skal gjentakast for alle aktivitetar/element for å sikra ei kontinuerleg kvalitetsutvikling. Fakultetet meiner denne sykliske tilnærminga er bra, sidan det gjer systemet og aktivitetar føreseielege.

Nedanfor følgjer korte kommentarar til dei 12 ulike elementa i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga:

- 1. Ph.d.-utdanningsmeldinga:** Fakultetet meiner det er bra at det vert lagt opp til korte meldingar, og at det vert spurt om omtalar/kommentarar til konkrete og aktuelle tema.
- 2. Framdriftsrapportering:** Ved Det psykologiske fakultet er framdriftsrapporteringa truleg det mest nyttige målepunktet for å kartleggja status for dei einskilde ph.d.-kandidatane, og fakultetet/forskarskular/institutt legg ned mykje arbeid i samband med denne rapporteringa. Det er viktig at einingane raskt får tilgang til rapporteringa, og det er truleg grunn til å revidera både innhaldet i rapporteringa og den tekniske løysinga. Fakultetet ser fram til at også forskarskulane kan få tilgang til rapporteringsdatabasen frå 2023-rapporteringa.
- 3. Midtvegsevaluering:** Forskarskulane ved fakultetet brukar etter måten store ressursar for å gjera midtvegsevalueringa til ein viktig fagleg arena for å kvalitetssikra ph.d.-kandidatane sitt individuelle arbeid. Forskarskulane har tilpassa ordninga til eiga verksemd, og midtvegsevalueringar er blitt ein viktig del av forskarskulane sine faglege samlingar.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det psykologiske fakultet
Telefon 55582710
post.psyfa@uib.no

Postadresse
Postboks 7807
5020 Bergen

Besøksadresse
Christies gate 12
Bergen

Sakshandsamar
Arild Mellesdal
55588356

side 1 av 4

4. Medarbeidar- og oppfølgingssamtalar: Institutta gjennomfører medarbeidarsamtalar med tilsette ph.d.-kandidatar, og fakultetet har delegert ansvar for tilbod om oppfølgingssamtalar for eksternt tilsette ph.d.-kandidatar til forskarskulane. Fakultetet trur dette vil gje enno betre oppfølging av ph.d.-kandidatane, men vil evaluera ordninga når denne var fungert ei tid.

5. Kandidatundersøkinga: Når det gjeld den årlege kandidatundersøkinga (som vert sendt alle kandidatar rett etter fullført grad) vert det orientert om denne i programstyret, og fakultetet har med interesse gått gjennom 5-års samlerapporten som FIA sendte ut i mars 2022. Sjølv om talgrunnlaget er lite gjev dette viktig informasjon om ph.d.-utdanninga, både ved UiB og ved fakultetet, og fakultetet meiner slike undersøkingar er viktige, og vil nytta desse i det vidare kvalitetssikringsarbeidet.

6. Programevaluering: Som oppfølging av UiB sitt arbeid med kvalitetssikringssystemet for ph.d.-utdanninga har fakultetet siste året revidert programskildringa når det gjeld evalueringsordningar av programmet, rammer for opplæringsdelen, emneportefølje og emneevalueringar. Fakultetet la i 2022 ein plan for implementering av alle evalueringsordningar i kvalitetssikringssystemet for ph.d.-utdanninga. Nytt programstyre og obligatoriske emneevalueringar er vedteke, og når det gjeld evaluering av emneportefølje og evaluering av rammene for opplæringsdelen vert dette programstyret sitt ansvar. Fakultetet legg opp til å førebu arbeidet i løpet av 2023, slik at desse evalueringane kan gjennomførast i vårsemesteret 2024. Evalueringane knytt til opplæringsdelen vert særst viktig for programevalueringa, som seinast skal gjennomførast i løpet av vårsemesteret 2025.

7. Dialogmøte mellom sentralnivået og fagleg leiing ved fakulteta: Fakultetet meiner dialogmøta er ein god møteplass for direkte informasjonsutveksling om alle aktuelle sider av ph.d.-utdanninga generelt, og ved fakultetet spesielt.

8. Evaluering av emne: Emneevalueringar er viktige både ut frå korleis det einiskilde kurs/emne i ph.d.-utdanninga vert opplevd av kandidatar og emneansvarleg, men også som eit kumulativt grunnlag for seinare, sykliske evalueringar knytt til opplæringsdelen og ph.d.-programmet. Emneevalueringar vil såleis kunna ha avgjerande vekt for kvalitet og for å synleggjera behovet for endringar eller evt. nedlegging av emne.

Fakultetet er nøgd med at UiB i 2021 utarbeida felles retningsliner for evaluering av ph.d.-emne (basert på evalueringspraksis frå utdanningssida), men meiner desse kunne vore noko forenkla – særleg grunna skilnadar mellom andre og tredje syklus. Det kan t.d. i ph.d.-utdanninga vera vanskeleg å definera/avgjera kva som er faste (gjentakande) emne, valfrie enkeltemne og kva som er meir *ad hoc*-emne – emne som kjem i stand gjennom at særlege behov syner seg hjå ei mindre gruppe kandidatar, høve til at gjestande forskarar/kapasitetar kan gje kurs på kort varsel o.a.

Det kan også ofte vera vanskeleg å vita om kurs kjem til å verta gjenteke, evt. å avgjera om eit kurs er endra tilstrekkeleg til å vera eit "nytt kurs". Vidare er det slik at kurs i ph.d.-utdanninga kan skje med ujamne mellomrom, og ei tre års evaluering (evt. tregongsevaluering) kan såleis fort syna seg krevjande å gjennomføra i praksis.

Også praktisering og forståing av *emneansvar* kan skilja seg frå første og andre syklus. Valfrie *ad hoc*-emne skjer ofte på kort varsel, og ansvaret for emnet kan ofte seiast å liggja hjå forskarskulen.

Skiljet mellom *eigenevaluering* og *emneevaluering* i dei noverande retningslinene er forståeleg, men kan også verka forvirrande. Fakultetet meiner at for dei fleste *ad hoc*-emne, vil det ikkje vera tenleg med eigenevalueringar.

Fakultetet meiner det bør gjennomførast ei form for evaluering av *alle* gjennomførte emne på ph.d.-nivået, men at *fleksibilitet* er sentralt i ph.d.-utdanninga, særleg når det gjeld dei valfrie kursa i opplæringsdelen. Fakultetet ser gjerne at forskarskulane kan få handlingsrom til sjølve å utforma emneevalueringar, og sjå til at alle ph.d.-emna vert evaluerte og vurderte – sjølvsgagt, så langt som råd, også med kandidatevalueringar.

Det viktige er at evalueringar vert ein kontinuerleg, kumulativ aktivitet som kan utnyttast både av forskarskulane sjølve og ph.d.-programstyret som grunnlag for ulike

kvalitetssikringsføremål i ph.d.-programmet både ved oppretting/ending/nedlegging av emne og ved dei sykliske evalueringane knytt til opplæringsdelen og ph.d.-programmet.

9. Evaluering av emneporteføljen: Fakultetet meiner evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen er særst viktig, sidan dette er avgjerande for fagleg relevans og kvalitet i ph.d.-programmet. Det er viktig å sjå på emneporteføljen over tid – ikkje minst for å sjå dette i relasjon til skildringar av læringsutbyte, tilbodet av kurs og balansen mellom obligatorisk og valfri del i opplæringsdelen som heile.

Fakultetet meiner desse to elementa (pkt. 9 og 10.) er særst tett kopla, og at dei med fordel kunne vore slegne saman. Desse evalueringane vil vera særst viktige for programevalueringa (jf. pkt. 6 over).

10. Evaluering av rammene for opplæringsdelen: Sjå kommentarar til pkt. 9. rett over.

11. Alumnusundersøking: Alumnusundersøkingar kan vera nyttige for å vurdere korleis ph.d.-utdanninga gjev kompetanse og dugleikar til kandidatane si seinare arbeidskarriere. Vi kan potensielt få indikasjonar på kva som evt. kan betrast i ph.d.-programmet med omsyn til karriere etter oppnådd grad, og fakultetet stiller seg positivt til slike undersøkingar.

12. Forseinkings- og fråfallsundersøking – kommande: Fakultetet meiner det kan verta vanskeleg å gjennomføra slike undersøkingar. Det vil truleg vera problematisk å samla inn slik informasjon frå kandidatane i eigne undersøkingar. Truleg er det eit betre spor å tilpassa framdriftsrapporteringa, slik at ein heller kan gjera jamlege undersøkingar av *forseinkingar* på aggregert nivå. Når det gjeld *fråfall* vil fakultetet understreka at dette gjeld særst få kandidatar (i snitt 1-3 per år). Her kan inntrykk frå medarbeidarsamtalar og evt. sluttsamtalar truleg vera betre kjelder til informasjon enn eigne undersøkingar i UiB-regi.

Oppfølgingspunkta i tilsynsrapporten frå NOKUT

Når det gjeld dei to kvalitetssystema ved UiB peikar NOKUT kort på fire område for mogleg forbetring. Nedanfor følgjer korte kommentarar frå fakultetet knytt til desse:

- **Vurdering av kompleksiteten i kvalitetsarbeidet:** NOKUT rettar denne tilrådinga først og fremst mot kvalitetssystemet for første og andre syklus. Likevel: Fakultetet og forskarskulane stiller seg positive til forenklingar. Arbeidsbelastninga knytt til kvalitetssystemet i ph.d.-utdanninga bør avgrensast, slik at det ikkje stel fokus frå det som er viktig: Å kunna gjennomføra gode kurs i opplæringsdelen for ph.d.-kandidatane.
- **Ein systematisk gjennomgang av kvalitetssystema:** Fakultetet er samd med NOKUT at det er ein føremon om dei 2 kvalitetssystema kan læra av kvarandre. Likevel: Fakultetet meiner det er bra at UiB har to kvalitetssystem. Ph.d.-utdanninga er ei kontinuerleg verksemd, med opptak heile året, og er avhengig av at endringar i utdanningstilbodet kan skje raskt og fleksibelt. Talet på kandidatar er avgrensa, og behovet for særlege tilpassingar er større her enn på utdanningssida.
- **Styrka representasjonen frå arbeids- og samfunnsliv:** NOKUT gjer framlegg om ein hovudregel om at éin arbeidslivsrepresentant skal vera med i programevalueringar. Fakultetet meiner det er bra at dette er mogleg (slik dagens retningslinjer opnar for), men ikkje at dette skal verta eit «krav» for å kunna seia at fakultetet er i takt med samfunnet. På eit breiddefakultet som Det psykologiske fakultet, vil det fort verta særst mange aktuelle arbeidslivsrepresentantar, og ein allereie stor programevalueringskomité kan fort esa enno meir ut.
- **Tilpassing av Studiekvalitetsbasen:** Fakultetet er samd i at denne databasen absolutt bør betrast, dersom det er tenkt at denne skal nyttast i baa kvalitetssystem ved UiB. Slik databasen står fram i dag, verkar den ikkje godt tilpassa for korkje studentar, kandidatar eller tilsette.

Oppsummerte innspel frå fakultetet særleg knytt til kvalitetssystemet for tredje syklus

Fakultetet er positive til gjennomgangen av kvalitetssystemet for ph.d.-utdanninga.

Tilsynsrapporten frå NOKUT peikar på nyttige punkt for forbetringar, men fakultetet meiner at særleg trekk ved ph.d.-utdanninga gjer at eit eige kvalitetssystem for tredje syklus bør oppretthaldast.

Felles retningslinjer knytt til dette kvalitetssystemet ved UiB er verdifullt. Likevel bør det vera fleksibilitet til korleis fakulteta nyttar elementa i systemet. Dette gjeld særleg evalueringsordningane knytt til ph.d.-programmet og emneevalueringar.

Det psykologiske fakultet har truleg bruk for ein brei, fagleg komité for å kunna dekkja ei evaluering av breidda i fakultetet sine fagtilbod på ph.d.-nivået, og vil heller prioritera dette snarare enn å utvida ein programkomité med arbeidslivsrepresentantar.

Fakultetet er også positiv til at det vert innført eigne, overordna retningslinjer for oppretting av ph.d.-emne i kvalitetssystemet. Likevel meiner fakultetet at ein bør vera særleg merksam på *fleksibiliteten* som trengs, knytt til emnetilbodet i ph.d.-utdanninga.

Beste helsing

Karsten Specht
Prodekan

Anne Kristin Aanstad
Seksjonssjef

Universitetet i Bergen

Referanse

2023/7519-HAGRN

Dato

28.09.2023

Innspill fra SV-fakultetet til evaluering av kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ved UiB

Vi viser til brev fra Forsknings- og innovasjonsavdelingen med anmodning om innspill til evalueringssystemet for ph.d.-utdanningen. Saken ble diskutert i programstyret for ph.d.-programmet ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet 26. september.

Innspill til elementene i kvalitetssystemet

Det samfunnsvitenskapelige fakultetet har følgende innspill til de ulike elementene i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen:

Ph.d.-utdanningsmeldingen

Den årlige meldingen fungerer i all hovedsak bra ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Et forbedringsforslag vil være om FIA kan vurdere om temaene det spørres om kan varieres noe mer fra år til år.

Fremdriftsrapportering

Fremdriftsrapporteringen fungerer godt for fakultetet. For en kort redegjørelse av bruken viser vi til innsendt ph.d.-utdanningsmelding for 2022. Det er en gunstig ordning å legge opp til en årlig justeringsmulighet av innholdet i rapporteringen. Et forbedringsfelt er tiden det tar fra kandidater og veiledere svarer på undersøkelsen til institutt og fakultetet får tilgang til innholdet.

Midtveisevaluering

Midtveisevalueringen fungerer også godt for fakultetet. For en kort redegjørelse av bruken viser vi til innsendt ph.d.-utdanningsmelding for 2022. Det er ikke ønskelig med mer detaljstyrte retningslinjer på UiB-nivå. Fagmiljøene verdsetter muligheten til lokal spesifisering av hvordan midtveisevalueringen utføres.

Medarbeider- og oppfølgingssamtaler

De årlige samtalene fungerer fint ved fagmiljøene. Ved enkelte fagmiljø er ikke oppfølgingssamtalene av kandidater med annen arbeidsgiver etablert som en fast praksis ennå.

Kandidatundersøkelsen

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Telefon 55 58 98 50
post@svfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7802
5020 Bergen

Besøksadresse
Fosswinckels gate 6
Bergen

Saksbehandler
Hanne Widnes Gravermoen
55 58 90 68

side 1 av 3

Fakultetsledelsen og programstyret får oversendt resultatene fra de årlige kandidatundersøkelsene. Resultatene blir diskutert og gir et viktig empirisk utgangspunkt for videre satsinger. På grunn av lav n ved hver undersøkelse er særlig samlerapporten som ble utviklet av FIA nyttig.

Programevaluering

Fakultetet skal gjennomføre sin første programevaluering i 2024 og har dermed ingen erfaring med hvordan de etablerte retningslinjene fungerer ennå. Fakultetet er positive til endringen som ble innført der det åpnes for en egevaluering av om programmet oppfyller forutsetningene i Studiekvalitet- og Studietilsynsforordningene.

Dialogmøter mellom sentralnivået og fakultetenes faglige ledelse

Dialogmøtene i etterkant av innsendt ph.d.-utdanningsmelding oppleves som nyttige, og som et godt tilskudd i evalueringssystemet.

Evaluering av emner

Fakultetet ønsker at beslutningen om hvordan emner skal evalueres skal tas av fagmiljøet som tilbyr emnet. Krav om bruk av bestemte maler er ikke noe vi ønsker å få innført. Det samfunnsvitenskapelige fakultet er kritisk til om ph.d.-emner skal evalueres etter samme retningslinjer som bachelor- og master-emner. Fakultetet har kun et fåtall faste emner. De fleste ph.d.-emner gjennomføres én eller et fåtall ganger. Dette særpreget gjør at et mer fleksibelt evalueringsregime er hensiktsmessig. I tillegg har ofte ph.d.-emner få deltakere, i motsetning til de fleste bachelor- og masteremner. Det finnes i dag ingen overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner i kvalitetssystemet. FIA foreslår at dette etableres. Det samfunnsvitenskapelige fakultet støtter utvikling av overordnede retningslinjer for oppretting av ph.d.-emner. Fakultetet ønsker å bidra i utviklingen av retningslinjene.

Evaluering av emneporteføljen

Kan det være en idé at evaluering av emneporteføljen inngår under evaluering av rammene for opplæringsdelen? Disse punktene er nært knyttet til hverandre og har allerede felles retningslinjer for gjennomføring.

Evaluering av rammene for opplæringsdelen

Hvert sjette år, tilsvarende programevaluering, bør være tilstrekkelig hyppighet for evaluering av rammene for opplæringsdelen og emneporteføljen.

Alumnusundersøkelse

Fakultetet setter stor pris på at denne undersøkelsen nå har blitt gjennomført og ser fram til å få mer lokal data på dette området i årene som kommer.

Forsinkelses- og frafallsundersøkelse

Fakultetet har vurdert å gjøre egne undersøkelser angående forsinkelse- og frafall, men har besluttet å vente på den første sentrale gjennomføringen. På begge disse feltene har vi behov for mer data.

Kommentarer til de fire områdene der NOKUT foreslår forbedringer

Vurdering av kompleksiteten i kvalitetsarbeidet.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet mener det er svært viktig å holde kvalitetsarbeidet på et moderat og formålstjenlig nivå. Fakultetet støtter NOKUTs anmodning om forenkling av kvalitetssystemet, og vil oppfordre til at det nye systemet som etableres blir grundig forankret i alle nivå av organisasjonen.

En systematisk gjennomgang av kvalitetssystemene

Fakultetet støtter en samkjøring av evalueringssystemene fra første og andre syklus med ph.d., tredje syklus, der det er ikke er noen rasjonell grunn for ulikhet. Fakultetet er kritisk til en komplett samkjøring siden utdanningens karakter på ph.d.-nivå skiller seg mye fra lavere nivå. En vesentlig forskjell er den individuelle avhandlingens plass i ph.d.-utdanningen. Avhandlingen er i stor grad normert til 2,5 års arbeid og opplæringsdelen til 0,5 års arbeid. Dette er svært forskjellig fra bachelor- og masterprogram der studentene i stor grad følger de samme emnene. Ph.d.-utdanningens særtrekk trenger derfor et tilpasset kvalitetssikringssystem. For å sikre samkjøring mellom evalueringssystemene, der det er hensiktsmessig, er det viktig at FIA er påkoblet gruppen som nå jobber med forslag til et forenklet system.

Styrke representasjonen fra arbeids- eller samfunnsliv

Fakultetet støtter at én arbeidslivsrepresentant er med i den periodiske programevalueringen. Ph.d.-utdanningen har forandret seg mye de siste tiårene. En vesentlig endring er knyttet til karriere etter gjennomført ph.d.-grad. Der forskerutdanningen tidligere var en nokså entydig billett til en akademisk karriere, ser vi nå mer sektormobilitet. En større andel av våre fullførte kandidater får seg jobb utenfor akademia. Dette medfører at dialogen med arbeids- og samfunnsliv blir viktigere i kvalitetssikringen av ph.d.-programmet. I den ferske alumnusundersøkelsen, utført av FIA våren 2023, viser det seg at 52,5% har fått sin hovedstilling i akademia (UH-sektoren), 20% i instituttsektoren, og de resterende 27,5% i annen offentlig eller privat sektor. Undersøkelsen viser også at ledelse og samarbeid var de kompetanseområdene doktorene opplevde de var minst skolert gjennom ph.d.-utdanningen. Funn som dette kan være en god inngangsport til å få nytte av representasjon fra arbeids- og samfunnsliv til å vurdere relevans i den periodiske programevalueringen.

Tilpassing av Studiekvalitetsbasen

Fakultetet er enig i at Studiekvalitetsbasen bør videreutvikles til å bli mer brukervennlig.

Vennlig hilsen

Kirstine Kolsrud
fungerende fakultetsdirektør

Hanne Widnes Gravermoen
seniorrådgiver

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 21.02.2024
FU-sak: 5/24		Arkivsaknr.:

Mobilisering til ERC Advanced Grants

Innledning

Som en del av Universitetets ambisjon om å skape internasjonal forskning av høy kvalitet, har UiB satt det strategiske målet å øke antallet ERC-stipender tildelt UiB-forskere innen 2030. Det har vært en økning i søknadsaktivitet siden forrige rammeprogram, men i forhold til 2022 var det i 2023 nedgang i antall søkere til de enkelte utlysningene både i Starting Grant (0-7 år etter doktorgrad) og Consolidator Grant (7-12 år etter doktorgrad), som beskrevet nærmere i sak 42/23.

Tabellen under gir en oversikt over søknader og tilsagn innen de ulike kategoriene ERC for søknadsår 2023-2025, sett i lys av fakultetenes egne ambisjonsmål slik de ble satt i 2023. Tall for framtidige frister er basert på planer om søknader som er meldt til FIAs rådgivergruppe, og står i kursiv.

	2023	2024	2025
Starting Grant	Søknadsfrist nov.2023	Søknadsfrist okt.2024	Søknadsfrist okt.2025
Måltall	15	21	28
Søknader	8	35	
2. runde	<i>(mai 24)</i>	<i>(mai 25)</i>	
Kontrakt	<i>(aug 24)</i>	<i>(aug 25)</i>	
Consolidator Grant	Søknadsfrist feb+des 2023*	Søknadsfrist des.2024	Søknadsfrist des.2025
Måltall	17	26	26
Søknader	23	22	
2. runde	<i>3/(juni 24)**</i>	<i>(juni 25)</i>	
Kontrakt	<i>0/(des 24)**</i>	<i>(des 25)</i>	
Advanced Grant	Søknadsfrist mai.2023	Søknadsfrist aug.2024	Søknadsfrist aug.2025
Måltall	9	15	16
Søknader	7	15	
2. runde	1	<i>(nov 24)</i>	
Kontrakt	<i>(mars 24)</i>	<i>(april 25)</i>	
Synergy Grant	Søknadsfrist nov.2023	Søknadsfrist nov.2024	Søknadsfrist nov.2025
Måltall	6	6	5
Søknader	4	8	
2. runde	<i>(mai 24)</i>	<i>(mai 25)</i>	
Kontrakt	<i>(nov 24)</i>	<i>(nov 25)</i>	

*To utlysninger i 2023. Tall for runde 2 og kontrakter refererer til søknadsrunden i februar 2023.

** Forventet svar på søknader fra desember 2023

I 2023 er det sendt inn færre søknader enn ambisjonsmålene tilsier for Starting Grants. Consolidator Grants hadde to utlysninger i 2023, og til sammen er det sendt flere søknader enn fastsatt i ambisjonsmålet. Antall 2023-søknader til Advanced- og Synergy Grants ligger relativt tett opp til målet. Det er meldt inn planer for relativt mange søknader i 2024. Selv om det er usikkerhet knyttet til planene, tyder tallene på at søknadsaktiviteten blir høyere i 2024 enn forutgående år, særlig til Starting Grants.

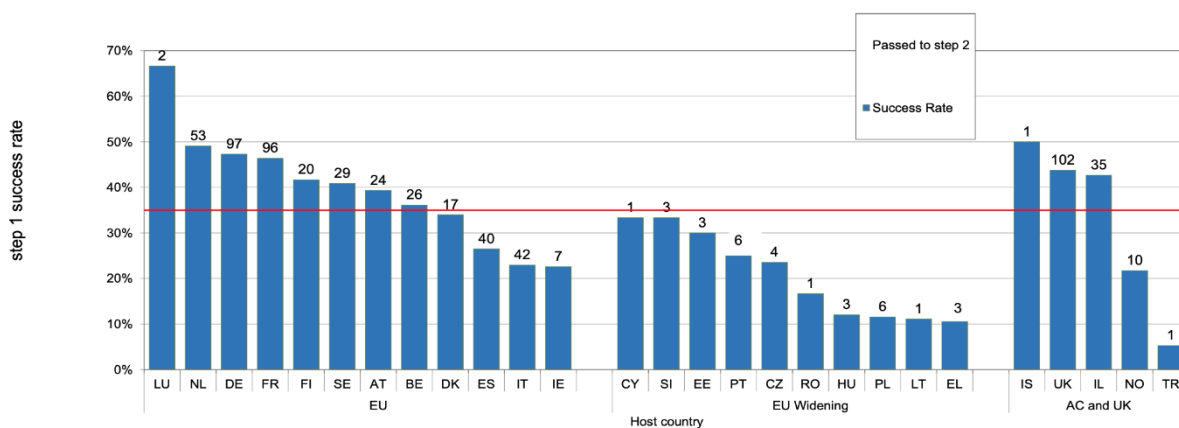
FIA vil komme tilbake med en ny sak senere i 2024 knyttet til de fakultetsvise ambisjonsmålene og eventuelle justeringer av disse.

ERC Advanced Grants ved UiB

I desember 2023 startet FIA i samarbeid med fakultetene rekruttering til pilotprogrammet, *ERC Starting Grant Development Programme* (sak 42/23). Responser har vært svært positive, og programmet starter 21.02.24 med totalt 29 deltakere fra alle fakultetene. Etter å ha kommet i gang med det systematiske arbeidet med å identifisere og støtte Starting Grant-kandidater, ønsker vi nå å rette oppmerksomheten mot Advanced Grant-kategorien.

Advanced Grants tilbyr 2,5 millioner euro over 5 år til fremragende forskere for å utføre banebrytende, «bottom-up» forskning. De er blant de mest konkurransedyktige og prestisjetunge forskningsstipendiene i internasjonal målestokk. ERC Advanced Grants tildeles forskere med mer enn 12 års erfaring etter avlagt doktorgrad.

Vi har sett over tid at både antall søknader og suksessrater er lave for dette stipendet ved UiB. Av de 7 Advanced Grant-søknadene som ble sendt fra UiB i 2023, gikk én videre til andre runde. Det utgjør en suksessrate på 14%, sammenlignet med det norske gjennomsnittet på 22% og det europeiske gjennomsnittet på 36%. Til tross for stabile søknadstall er dette den eneste søknaden fra UiB som har gått videre til andre runde i Advanced Grant-kategorien siden 2018.

I 2023 gjennomførte ERCs Scientific Council flere viktige endringer i evalueringskriteriene, der de prioriterer betydningen av prosjektidéen fremfor søkerens CV, for at fremragende forskere med mindre erfaring og/eller ressurser lettere kan sende konkurransedyktige søknader. Den tidligere referansen til "high-risk/high-gain" er også blitt fjernet fra evalueringskriteriene.

Det er et stort potensiale for at flere av UiBs forskere vil kunne dra nytte av disse endringene, og at andelen av kvalifiserte søkere med dette øker i omfang. Vi inviterer derfor Forskningsutvalget til en diskusjon om hvordan UiB kan arbeide målrettet for å identifisere og øke antall søknader blant kvalifiserte og konkurransedyktige kandidater ved UiB i årene som kommer.

Mobilisering mot ERC Advanced Grant

I dag søker Advanced Grant-kandidater ved UiB stort sett på eget initiativ, og det er liten eller ingen aktiv mobilisering for å få flere potensielle kandidater til å søke. Med dette kan kvalifiserte kandidater gå glipp av de store mulighetene som ligger i å få et ERC Advanced Grant, og UiB får heller ikke fremmet nok konkurransedyktige søknader. De nye endringene i evalueringskriteriene åpner opp for at flere kan søke, og det er viktig å gjøre disse endringene kjent blant våre forskere.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen foreslår å organisere et årlig arrangement for aktuelle kandidater etter nærmere samarbeid med fakultetene. Her kan man diskutere betydningen av å få ERC Advanced Grants, la seg inspirere av nåværende og tidligere stipendiater, og få trening i søknadsprosessen for Advanced Grant søknader. Det foreslås at arrangementet finner sted vinter 2024/våren 2025, i forkant av fristen for Advanced Grant i august 2025.

Det er tenkt at arrangementet skal annonseres via vanlige kanaler og være åpent for alle UiB-forskere som ønsker å delta. I tillegg foreslås det at fakultetene selv tar et aktivt grep for å identifisere og oppmuntre kandidater innenfor sine institutter til å delta. Det finnes mange, aktuelle kandidater både ved nåværende og fremtidige forskningssentre, - som UiBs Sentre for fremragende forskning (SFF); KG Jebsen-sentre; nåværende og tidligere mottakere av TMS Starting Grant; TMS Toppforskere, og ved andre noder for forskning av høy kvalitet ved universitetet.

I etterkant av et slikt arrangement vil aktuelle kandidater, som er støttet av fakultetene, bli invitert til et møte med ERC-støtteteamet for å diskutere sitt forskningskonsept og planlegge individuell støtte. Alle søkere vil få tilbud om den totale støtten som tilbys ERC-søkere ved UiB, inkludert tilbudet om veiledning fra en selvvalgt akademisk ekspert med ERC erfaring, og støtte til prosjektutvikling og søknadsskriving fra lokale og sentrale rådgivere etter nærmere avtale.

Insentiver for ERC Advanced Grant-søkere

ERC Grant-holdere ved UiB mottar for tiden en toppfinansiering på 25 % av stipendet som tildeles av ERC. Særavtale om lønnsvilkår fra 2018 gir alle som oppnår slike stipend en lønnsøkning på tilnærmet kr 120 000. Ulike fakulteter tilbyr ytterligere insentiver. Disse kan omfatte ytterligere lønnsøkning, midlertidige tillegg, ph.d.- og postdoktorstillinger. Dette varierer på tvers av fakultetene.

Søkere vil i varierende grad ha behov for administrativ støtte og tilrettelagt arbeid i søknads- og driftsfasen av prosjektene. Samtidig ser vi at den støtten som gis til den enkelte søker varierer mellom fakultetene og instituttene, og søkere oppgir ofte at det er en utfordring at det ikke er gitt tilstrekkelig rom til å kunne konsentrere seg i søknads- og driftsfasen. Flere tiltak kan settes i gang for å legge til rette for søkerens individuelle behov for å kunne utvikle en fullverdig søknad. Eksempler på tiltak er fritak fra administrativt arbeid og / eller undervisning for å fokusere på konsept- og prosjektutvikling; forskningsassistanse i pre-award-fasen og administrativ prosjektstøtte i post-award fasen.

Forskningsutvalget inviteres med dette til å diskutere opplegg som kan til å identifisere og mobilisere forskere til å søke Advanced Grant, slik det er beskrevet i saken.

Saken legges fram til drøfting i FU.

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 21.02.2024
FU-sak: 6/24		Arkivsaknr.:

ERC: uttalelse om det neste EU rammeprogram for forskning og innovasjon (FP10)

Bakgrunn

EUs neste rammeprogram for forskning og innovasjon (FP10) vil etter planen starte i 2027. Det Europeiske forskningsrådet (ERC) har publisert et notat på sine nettsider der de peker på Europas utfordringer knyttet til å møte internasjonal konkurranse i forskningstyrke gjennom volum av forskningsfinansiering, forskningsresultater av høy kvalitet og satsing på økonomiske vekstområder. ERC dokumenterer i notatet verdien av satsingen på banebrytende forskning gjennom ERC siden 2007 og signaliserer behov for en dobling av budsjettet i det neste rammeprogrammet. Notatet er tilgjengelig på ERCs nettsider:

<https://erc.europa.eu/news-events/news/statement-erc-scientific-council-next-eu-FP>

Saken legges fram for forskningsutvalget til orientering

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 21.02.2024
FU-sak: 7/24		Arkivsaknr.:

Nasjonal satsing på kunstig intelligens

Bakgrunn

Regjeringen varslet høsten 2023 en milliardsatsing på forskning på kunstig intelligens (KI) og digital teknologi, og pekte på tre hovedspor for satsingen:

- Konsekvenser av KI og annen digital teknologi for samfunnet.
- Digitale teknologier; KI, digital sikkerhet, neste generasjons IKT, nye sensorer og kvanteteknologi.
- Bruk av KI og digitale teknologier til innovasjon i næringslivet og offentlig sektor og i forskningen selv.

Forskningsrådet fikk ansvar for oppfølging. En rådgivende ekspertgruppe har utarbeidet forslag til utforming av satsingen. I løpet av høsten er det gjennomført dialog- og innspillsrunder, der UiB sentralt og flere enkeltinstitutter har bidratt.

Forskningsrådets styre behandlet innstilling til [ramme og retning](#) for midlene på møte 7. februar. Styret gjorde følgende vedtak: «...at KI-milliarden i hovedsak innrettes som en tematisk, utfordringsrettet senterordning, «Sentre for kunstig intelligens», og ber Porteføljestyret for muliggjørende teknologier og administrasjonen følge opp arbeidet». Sentrene skal være «[...] tematiske, utfordringsdrevne sentre som til sammen utgjør en helhet av innsatser gjennom tverrfaglig og flerinstitusjonelt samarbeid, involvering av privat og offentlig sektor, og internasjonalt samarbeid», jamfør saksframlegget til forskningsrådets styresak.

Forskningsrådet signaliserer at det skal utlyses midler til fire til seks femårige sentre innenfor en ramme på 850 millioner. I tillegg signaliseres det midler som kan brukes til forskerskoler, internasjonalt samarbeid og koordinering. Det er også understreket fra forskningsrådet sin side at KI-milliarden fra KD ikke kommer alene, men skal samvirke med andre KI-satsinger og strategier.

Forskningsrådet gjennomførte høsten 2023 en innspillsprosess parallelt med at en ekspertgruppe gav anbefalinger til hvordan KI-midlene best bør investeres. Ekspertgruppen leverte sin rapport 20. desember, hvor flersenterløsning var en av flere mulige tilnærminger som ble beskrevet. Det ble foreslått at FME-utlysningene kan tjene som modell for en senterinnretning, og at det kan stilles krav om tverrfaglighet i utlysningen, for eksempel at hvert senter skal dekke flere spor. En flersenterløsning kan legge til rette for tverrfaglig og tverrinstitusjonelt samarbeid, som vil være sentralt for å realisere ambisjonene for satsingen.

Det er ikke besluttet i Forskningsrådet hvor vidt senterutlysningen skal være en 1- eller 2-steps utlysning, men det ble drøftet at det kan være en mulighet å legge den tett opp til den kommende SFI-prosessen, som er en 2-stepsutlysning.

UiB har bidratt aktivt i forskningsrådets innspillsprosess, og har startet arbeidet internt med å mobilisere til de kommende utlysningene. Det er planlagt et mobiliseringsarrangement 10. april, rettet mot bredden av KI-miljøene ved UiB, men med særlig fokus på potensielle senterøkere. Tanken bak et slikt arrangement er at det skal være en arena for å identifisere muligheter for tverrfaglige og tverrfakultære samarbeid og legge et grunnlag for søknadsarbeidet på kort og lengre sikt. Fagmiljøene vil bli invitert til å gi korte presentasjoner, og minglesesjon bli lagt inn i programmet. Forskningsrådet vil delta for å informere om satsingen og den kommende senterutlysningen. FIA vil ha en koordinerende rolle for arrangementet, i samarbeid med fakultetene og styringsgruppen for UiB AI.

FIA vil også legge opp en prosess sammen med fakultetene for å koordinere og støtte søknader om å bli sentre for kunstig intelligens.

Saken legges fram for forskningsutvalget til orientering

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 21.02.2024
FU-sak: 8/24		Arkivsaknr.:

Forskerprosjekt for tidlig karriere – oppfølging ved UiB

Bakgrunn

Forskningsrådet har siden 2013 lyst ut midler til forskerprosjekt for unge talenter, rettet mot forskere under 40 år. Dette har vært et av de viktigste norske virkemidlene for denne gruppen for å kunne bygge en uavhengig vitenskapelig karriere. I 2023 fjernet Forskningsrådet aldersgrensen, og åpnet opp for at alle forskere tidlig i karrieren, ikke bare de unge, får mulighet til å søke om midler til et større forskningsprosjekt. Følgelig ble også navnet på ordningen endret fra Unge forskertalent til «Forskerprosjekt for tidlig karriere». Samtidig vedtok de en ny plan for rekruttering til forskning og tidlig karriere tilpasset en forskerrolle i endring.¹

UiB har over tid hatt stor søknadsaktivitet mot denne ordningen, men lav uttelling. Tildelingene i 2023 bekrefter erfaringene fra tidligere år. Til den tematiske utlysningen med frist 8. februar sendte UiB 5 søknader, og fikk ett tilslag. Til FRIPRO-utlysningen 15. mars sendte UiB 45 søknader og fikk også her ett tilslag, dette prosjektet ble imidlertid kansellert. Høsten 2023 innførte Forskningsrådet løpende frister for alle FRIPRO utlysninger. Sammen med karantene for prosjektledere skal dette bidra til at søknadstallet går ned, og at dermed tilslagsprosenten på FRIPRO øker. UiB har sendt ca 50 søknader pr år i kategorien «Forskerprosjekt for unge talenter», dette inkluderer søknader til både FRIPRO og tematiske utlysninger, med en klar hovedvekt av søknader til FRIPRO tilsvarende fordelingen i 2023. Selv om det ikke er et mål for UiB å øke antall søknader, er det grunn til å være observant på bortfallet av den mobiliserende effekten en søknadsfrist har. Fagmiljøene har derfor en viktig rolle i arbeidet med å mobilisere for søknadsaktivitet inn mot denne gruppen for å sikre at videre aktivitet.

I møte 8. november ble Forskningsutvalget (FU) orientert om UiB sine samlede resultater til denne utlysningen, og planer for mobilisering knyttet til løpende frister og karantene ble diskutert. I møtet kom det forslag om at Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) sammen med fakultetene lager en plan for det videre arbeidet med analyser av resultatene, og oppfølging av søkere som skal sende søknader i 2024.

Analyser av tall og data

Etter innspillene i FU har FIA etablert et MTeams «BOA analyse», hvor fakultetene får tilgang til eksisterende tall og analyser knyttet til eksternfinansiering generelt, og Forskerprosjekt for unge talenter (nå tidlig karriere) spesielt. Det er opprettet en lukket kanal for hvert fakultet, og hvert fakultet har oppgitt en person som er satt opp som «eier», og som kan redigere tilganger til kanalen. Fakultetene får tilgang på data brutt ned på eget nivå, og kan bruke dette videre i interne analyser og diskusjoner. FIA vil i dialog med fakultetene oppdatere oversiktene, og legge ut flere analyser etter hvert som vi får tilgang til data.

¹ <https://www.forskningsradet.no/contentassets/8d31beed3c6c41df91db88ceaef850b/forskningsradets-plan-for-rekruttering-til-forskning-og-tidlig-karriere-003.pdf>

Lære av andre institusjoner

Forskningsrådet sine oversikter over tildelingene viser at flere andre institusjoner har bedre resultater enn UiB. Spesielt ligger UiO svært høyt med totalt 108 søknader og 16 tildelinger. Det er uklart hva som er årsakene til dette. Vi vet ikke nok om hvordan andre institusjoner jobber med denne søkergruppen. Det anbefales at fakultetene selv tar kontakt med sine søsterfakultet/institutt ved andre institusjoner for å undersøke hvilken oppfølging og tilbud de gir til den aktuelle søkergruppen. En viktig del av dette vil være å undersøke hvordan det arbeides strategisk med rekruttering og mobilisering av denne gruppen.

Mulige tiltak

FIA er i gang med å gjennomføre dybdeintervjuer med noen av søkerne som sendte søknader 2023, og disse intervjuene vil deretter danne grunnlag for en survey som skal sendes til alle som søkte Forskerprosjekt for unge talenter 2023, både tematisk utlysninger og FRIPRO. Basert på funn fra intervju og survey vil FIA sammen med fakultetene utvikle forslag tiltak for søkere i 2024 og 2025. Det er også foreslått følgende tiltak for å stimulere til flere søknader, og sikre høy kvalitet.

Interne søknadsfrister

Søknadsfrister kan ha en mobiliserende effekt, og flere fakultet melder at de har, eller ønsker å innføre, interne frister i løpet av året for søknader til FRIPRO. Dette vil i hovedsak gjelde administrativ støtte i søknadsarbeidet, men i noen tilfeller kan det også være aktuelt å ha interne komiteer som kan bistå med faglige innspill i søknadsarbeidet.

Opplæring av søkere og søknadsstøtte

FIA har foreslått å gjennomføre et opplæringstilbud for søkere til Forskerprosjekt for tidlig karriere sammen med fakultetene våren 2024. Tilbudet vil i første omgang være organisert i workshops hvor deltagerne arbeider med ulike deler av søknaden, i hovedsak de to delene som handler om *Impact* og *Implementation*. Workshopene vil gjennomføres av rådgivere fra FIA og fakultet/institutt sammen. Dette var i første omgang tenkt å være en pilot rettet mot MN og MED, men det foreligger også planer for å gjennomføre dette for SSH miljøene.

Sammenheng med andre virkemidler

UiB ønsker å se «*Forskerprosjekt for tidlig karriere*» i sammenheng med andre virkemidler og aktiviteter rettet mot samme målgruppe, spesielt gjelder dette ERC StG og TMS StG. I mars starter *UiB ERC Development Programme* (ePhorte 23/16881) for søkere til ERC StG. Kunnskap om andre virkemidler vil være en del av dette programmet, og FIA vil samarbeide med fakultetene for å sikre at søkere som søker ERC StG også er bevisst på muligheter som ligger i «*Forskerprosjekt for tidlig karriere*», og at erfaringer fra ERC søknadsarbeid kan oversettes til å passe inn i søknader til Forskningsrådet.

Saken legges fram for Forskningsutvalget til orientering.